

Nagrade in priznanja samoupravljalcev

Med dobitniki tudi trije Dolenjci in Krkin tozd Zdravila

Ob dnevu samoupravljalcev je bila v sredo, 27. junija, v Ljubljani osrednja republiška slovesnost, na kateri je predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Vinko Hafner podelil priznanja in nagrade najboljšim samoupravljalcem. Za izjemne dosežke na področju razvijanja samoupravljene družbenoekonomske odnosev in za uspešno uresničevanje samoupravljanja v organizacijah združenega dela je dobilo nagrade in priznanja pet predstavnic združenega dela, med njimi tudi novomeška Krka tozd Zdravila. Med desetimi posamezniki, ki so dobili ta visoka priznanja sindikatov, pa so iz Dolenjske učiteljica Milena Jesenko iz Brežic, Anton Kralj, vodja temeljne zadrzne enote Kmetijske zadruge Metlika in Franc Zidar, član kolektivnega poslovodnega organa trebanjskega „Trima“.

USPEŠNO IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

Občinska konferenca ZK v Krškem je na zadnji seji ocenila idejno-politično usposabljanje komunistov v zadnjem letu. Ugotovila je, da je bil napravljen velik korak da je, zlasti še z oblikami, ki jih je napravila, zlasti še z oblikami, ki jih je napravila, zlasti še z oblikami, ki jih je napravila...

KRŠKO: V NEDELJO „VELIKA NAGRADA JUGOSLAVIJE“

Krški Stadion Matija Gubca bo v nedeljo ob 16. uri prizorišče zadnje od treh dirk v speedwayu za „Veliko nagrado Jugoslavije“. Na njej bodo nastopili vozači iz Češkoslovaške, Poljske, Madžarske, Avstrije, Italije, Jugoslavije in Danske. To bo vsakega najbolj kakovostno tekmovaljevo posameznikov v naši državi.

BIRČNA VAS: ZBOR 9 BRIGAD

Občani v krajevni skupnosti Birčna vas v novomeški občini se že dalj časa pripravljajo na srečanje borcev in aktivistov iz devetih partizanskih brigad, ki so se med vojno gibale na njihovem področju. Praznovanje bodo pripravili 14. julija, ko bodo odprli asfaltirano cesto od Stranske vasi do Lakovnic in odkrili spomenik trem padlim borcem. Proslava, na kateri bodo med drugim nastopili pevski zbori iz Dolenjskih Toplic, Straže in Ruperč vna, bo ob 10. uri v Stranski vasi pri gasilskem domu. Več o prireditvi v prihodnji številki.

V vsem zgledna naložba

Tovarna v Belem Manastiru: sad združevanja sredstev, zgrajena v 10 mesecih, brez prekoračitve

V soboto, 30. junija, so v baranjskem mestu Beli Manastir odprli novo tovarno avtomobilske opreme, ki sta jo zgradili skupaj IMV Novo mesto in občinska skupščina Beli Manastir. Investicija je veljala 130 milijonov dinarjev, tovarna bo zaposlovala v začetku 400 delavcev, kasneje pa polovico več. Nova tovarna je bila zgrajena v rekordnem času – v 10 mesecih, predračunska investicijska vsota pa ni bila prekoračena, kar je za jugoslovanske razmere skorajda izjemen primer.

Na slovesnosti je govoril član predsedstva CK ZKJ Stane Dolanc, ki je poudaril, da je to ena tistih investicij, ki povečuje izvozno moč našega gospodarstva in s tem izpolnjuje eno najvažnejših nalog. Posebej je pohvalil tudi združevanje sredstev, ki presega republiške meje.

V ROJSTNEM MESTU GASILSTVA – Ob 110-letnici obstoja metliškega gasilskega društva in 10-letnici Slovenskega gasilskega muzeja so v Metliki od 29. junija do 1. julija pripravili vrsto prireditev, na katerih je sodelovalo domala 1500 gasilk in gasilcev iz 14 občinskih zvez iz Slovenije in Hrvaške. Več o prireditvi na 4. str. (Foto: Janez Pezelj)

Ob dnevu borca

Danes v Prilogi

V čast včerajšnjega praznika, dneva borca, ki ga slavimo v spomin na 4. julij 1941, ko je vojni komite pri CK ZKJ, ki se je malo pred tem preimenoval v Glavni štab narodnoosvobodilnih partizanskih odredov Jugoslavije, izdal zgodovinski ukaz o začetku oborožene vstaje v Jugoslaviji, objavljamo v današnji Prilogi več prispevkov, ki so tako ali drugače povezani z revolucijo in obrambo njenih pridobitev.

- SEVNICI PETICO ZA VAJO
- KJER OSTRIJO „JEŽE VE BODICE“
- V DRUŽBI PUŠKE IN NARAVE
- OD SOKOLA DO PARTIZANA
- OD ITALIJANSKE OFENZIVE DO „MLADEGA TOVARIŠA“

Srebrni jubilej Gorjancev

Ob 25-letnici slovesnost s podelitvijo priznanj – Na proslavi govoril Franc Šali

30. junija je 520-članski kolektiv podjetja Gorjanci, ki združuje avtopromet, gostinstvo in turizem, v straškem prosvetnem domu počastil četrtoletno delo s kulturnim spedom in govori ter podelitvijo 74 nagrad in priznanj.

Po pozdravnem nagovoru Janeza Samse, predsednika delavskega sveta, je direktor Štefan Galič orisal

NA PROSLAVI V STRAŽI – Jubileja podjetja Gorjanci so se razen članov kolektiva in krajanov udeležili številni gostje in tako počastili uspešno 25-letno delo prevoznega podjetja. V prosvetnem domu v Straži je bilo slavje s kulturnim spedom. (Foto: R. Bačer)

prehojeno pot podjetja. Svojo dejavnost je začelo s 40 vozili in 4 prikolicami ter 6 avtobusi, danes pa

Dež „potopil“ pevske osmerce

Zaključno prireditev srečanja oktetrov 79 v Šentjerneju so morali zaradi neurja odpovedati – Prijavljeni okteti so nastopili le na koncertih v osmih krajih

Neurje z dežjem in točo, ki se je v soboto, 30. junija, popoldne razdivjalo nad Dolenjsko, je v Šentjerneju preprečilo osrednjo in hkrati zaključno prireditev letošnjega srečanja oktetrov. Vreme jo je prirediteljem zagodlo, da niso mogli izvesti niti minimalnega spreda.

Tradicionalno 8. srečanje oktetrov pod pokroviteljstvom novomeške IMV se je tako posrečilo le delno. Že v petek, 29. junija zvečer, so sodelujoči okteti v skupinah nastopili na koncertih v osmih krajih. V Črnomlju so peli okteti: Hoja iz Podpeči, Javor iz Pivke, Jelovica iz Škofje Loke, KLI iz Logatca, Marles iz Maribora, Tro iz Prevalj ter okteti, združeni v moški zbor slovenskih lesarjev.

V Dolenjskih Toplicah so obiskovalci poslušali: Stobljanski oktet iz Domžal, moški oktet železniške postaje Ljubljana – Moste, oktet Simon Gregorčič iz Kobarida, No-

net ptijske Svobode in oktet Kašča z Verda.

V Kostanjevici so poleg domačega okteta sodelovali: oktet Kranjske Save, oktet Jožica Flander iz Maribora, Dolenjski oktet in oktet bratov Pirnat iz Jarš.

V Prevolah, kjer je bila prireditev za brigadirje, so spored izvajali: vojaški oktet Tone Tomšič iz Ljubljane, Tosama iz Domžal, Korotan iz Slovenjgradca in Gorenjevaški oktet.

V Škocjanu so poslušalci prisuhnil oktetom iz OŠ Svetko Golar (Škofja Loka), Šmartna pri Litiji, Britofa, Sodražice in Pivke, v Velikem Gabru ženskem nonetu Rog iz Zeljn, trebanjskemu ženskem oktetu Camen, ženskem oktetu iz Žirovnice, Boštanjskim fantom in Koroškemu akademskemu oktetu.

V Metliki so peli okteti s Primskovega, iz Gornje Radgone, Zagorja, Žirovnice in Briški oktet. V Novem mestu pa so se občinstvu v

GOBOMANIJA

Sonce in dež, ki se zadnje dni menjavata, sta pospešila in omogočila gobjo rast po gozdovih krog in krog Novega mesta. Se nikdar pa ni bilo opaziti toliko gobarjev kot letos. Najbrž ne samo zaradi visoke cene 100 din za kilogram, kolikor zahtevajo zanje na trgu. V soboto že ob 4.30 zjutraj je nekdo na poti na Gorjance naštel ob gozdu parkiranih 109 avtomobilov!

Srečanje borcev in izgnancev

Franc Šetinc bo v nedeljo govoril na Raki

Na Raki si bodo v nedeljo podali roke številni borci, aktivisti in izgnanci iz posavskih občin. Zbrali se bodo na svečanosti ob odkritju spomenika padlim borcem, žrtvam fašističnega nasilja in ljudem, ki so jih sovražniki izgnali v taborišča širom po Evropi, od koder se mnogi niso več vrnili.

S to osrednjo slovesnostjo v krški občini in Posavju bodo udeleženci počastili letošnji dan borca. Govoril bo sekretar predststva IK CK ZKS Franc Šetinc. Na srečanje so ga povabili, ker je tudi sam doživljal usodo izgnanca in jo živo popisal v knjigi. Začetek proslave je na

povedan za ob desetih dopoldne.

VISOKO ODLIKOVANJE FRANCU MILAVCU

Predsednik Tito je odlikoval predvojnega revolucionarja, komuniste, aktivista in borca NOV Franca Milavca iz Brezine. Za njegovo revolucionarno življenjsko pot in neizmenen prispevek osvobodilnemu boju in socialistični revoluciji je oče bratov Milavcev, padlih borcev brežiške čete, prejel Red zaslug za narod z zlato zvezdo. Na svečano izročitev ga je predsednik občinske skupščine Stanko Rebernik povabil v torek, 3. julija.

Letos v Makedonijo

Srečanje rezervnih vojaških starešin Jugoslavije

Letošnje tradicionalno srečanje rezervnih vojaških starešin Jugoslavije bo od 2. do 4. julija v Makedoniji. Na dosedanjih osmih srečanjih se je zbralo vsake okoli 2000 udeležencev iz vseh republik in pokrajin Jugoslavije. Tudi letos bo množično srečanje popestrila vrsta manifestacij. Iz Slovenije bo v Makedonijo odšlo 230 udeležencev iz vseh slovenskih občin. Na zaključni proslavi ob dnevu borca bo v Štipu srečanje zaključeno.

V skopsko občino Gazi Baba bodo odšli rezervni vojaški starešine iz Kočevja in Ribnice; zanje bo letalo poletelo z ljubljanskega letališča. Z mariborskega letališča pa bodo poleteli udeleženci srečanja iz ostalih naših občin. Novomeščani, Črnomalci, Metličani in Trebanjci bodo gostje v občinah Krušvo in Hisar, udeleženci iz Brežic, Sevnice in Krškega pa gostje občine Negotino. Letalo z ljubljanskega letališča bo poletelo ob 14.55 zjutraj, z mariborskega pa ob 2.45. Udeleženci naj bodo na letališčih vsaj uro pred poletom!

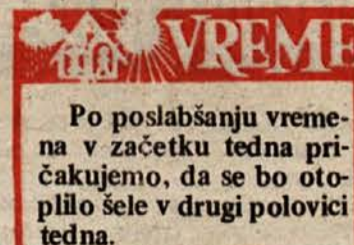

ČESTITKE KIPARJU ŠTOVIČKU

Akademski kipar in medaljer Vladimir Štoviček je 26. junija dopolnil 83. leto. V njegovem ateljeju v Leskovcu so se tisti dan zbrali številni prijatelji in znanci, obiskali pa so ga tudi predstavniki občinske skupščine in kulturne skupnosti v Krškem in mu zaželeli še mnogo zdravih, ustvarjalnih let.

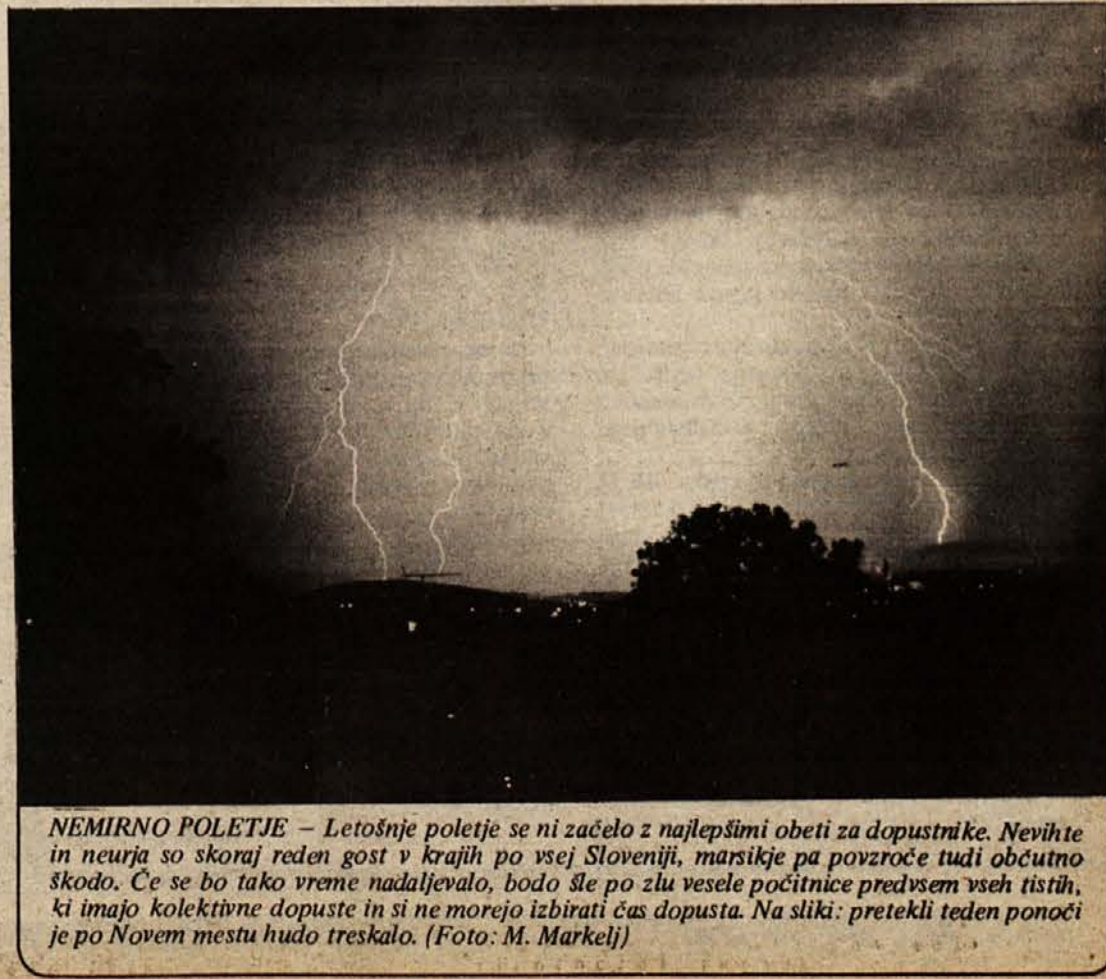
Zivahni mojster Štoviček prav nič ne kaže, da nosi že deveti križ. Tako je zaposlen in tako poln načrtov, da si skoraj ne privoščiti počitka. S hčerko Vladimiro sta pred kratkim dokončala relief za spomenik padlim borcem in izgnancem na Raki, on sam pa zdaj oblikuje reliefne upodobitve za spomenik v Litiji.

J. T.

Po poslabšanju vremena v začetku tedna pričakujemo, da se bo otopilo šele v drugi polovici tedna.

I. Z.

NEMIRNO POLETJE – Letošnje poletje se ni začelo z najlepšimi obeti za dopustnike. Nevihne in neurja so skoraj reden gost v krajih po vsej Sloveniji, marsikje pa povzroče tudi občutno škodo. Če se bo tako vreme nadaljevalo, bodo šle po zlu vesele počitnice predvsem vseh tistih, ki imajo kolektivne dopuste in si ne morejo izbirati časa dopusta. Na sliki: pretekli teden ponoči je po Novem mestu hudo treskalo. (Foto: M. Markelj)

Nikaraški diktator Somoza si je začelno lahko odahnil: njegovi narodni gardi je uspelo iziniti pripadnike sandinističnega uporniškega gibanja iz glavnega mesta Managua po nekajdnevnem ogorečnem boju. Zadnje novice pravijo, da se je Somoza obrnil za pomoč v orožju na Izrael, potem ko so mu jo vse druge države odklonile. Sandinisti si po umiku iz

rašča malone vsak dan in zato se zdi razumna pobuda generalnega sekretarja Organizacije Združenih narodov Kurta Waldheima, naj bi sklicali v Ženevi posebno konferenco, na kateri bi razpravljali o tem vprašanju.

Generalni sekretar OZN Kurt Waldheim je v Ženevi napovedal, da bo povabil vlade, o katerih meni, da bi lahko pripomogle k ureditvi problema beguncev iz jugovzhodne Azije, naj se udeležijo mednarodne konference v Ženevi 20. in 21. julija. Povabljenih bo kakih 60 vlad. Waldheim jim bo hkrati predložil dnevni red konference. Konferenca bo na ministrski ravni. Waldheim je izrazil prepričanje, da bodo vse države spoznale, da gre za humanitarne problem in da zato na konferenci ne bo političnih razprtij. Priprave bo vodil sam in bo konferenci tudi predsedoval in sicer v najtesnejšem sodelovanju z visokim komisarjem OZN za begunce.

Po mnenju držav ASEAN Vietnam ni sprejel učinkovitih ukrepov, da bi preprečil selitev beguncev iz države, je rečeno v skupnem sporočilu po tridnevem ministrskem sestanku članic ASEAN na Baliju. Ti begunci kakor tudi drugi indokitski razseljenci, ki se zatekajo v države ASEAN, so zanje hudo gospodarsko breme. ASEAN podpira predlog, da bi sklicali mednarodno konferenco o indokitskih beguncih.

V skupnem sporočilu je pet članic ASEAN (Indonezija, Malezija, Singapur, Tajska in Filipini) izrazilo hudo zaskrbljenost zaradi poslabšanja položaja v jugovzhodni Aziji. Vietnam je pozvalo, naj umakne svoje čete s tajsko-kampučijske meje. Vseh pet članic je ponovilo podporo ASEAN stališču, da ima kampučijski narod pravico, da svobodno, brez tujega vmešavanja, odloči o svoji prihodnosti. Ponovili so tudi zahtevo ASEAN, da se tuje sile brezpogojno in popolnoma umaknejo s kampučijskega ozemlja.

ZDRAVICA V KOLUMBIJSKO ČAST — Predsednik republike Josip Broz Tito in predsednik kolumbije Turbaja Ajala sta na Brionih končala uradne jugoslovansko-kolumbijske pogovore, med katerimi sta ugotovila veliko podobnosti ali enakost stališč obeh držav do večine mednarodnih vprašanj. Na sliki: predsednik republike Josip Broz Tito bere zdravico med kosilom, ki ga je na Brionih pridelal svojemu gostu. (Telefoto UPI)

Draga koruza bo krojila ceno

Pred meseci določene cene pšenice ob slabi letini ne bodo mogle zdržati

Kuže, da postaja visoka cena kornje stvarma. Kakršnakoli že bo — pšenica ne bi smela biti cenejša, zlasti ne letos, ko je bod o našeli tako malo, kot že dolgo ne. V Sloveniji so tako ceno pšenice potrdili z dogovorom o organiziranem odkupu oziroma zamenjavi 1 kg kornje za 1 kg pšenice tretje vrste. Za drugovrstno pšenico lahko kmetovalci dobi 1,95 kg in za prvovrstno 1,10 kg suhe kakovostne kornje, če jo bo raje zamenjal, kot prodal za denar.

Zamenjavo kornje za pšenico želijo kmetovalci, ki potrebujejo krmilo, sicer bi mnogi raje pokrmili svoj priderek, kot prodali. Pšenico so posejali zato, ker ne morejo leto za letom na isti njivi sejati le kornje za svojo živino in ne za prodajo. Predlagana zamenjava pa jim bo gotovo ustrezala, če jo bodo organizatorji izvajali brez napak in izkoriščanj. Koliko bo veljala pšenica v dinarjih? Odkupna cena, določena pred meseci — 3,40 din za 1 kg prvovrstne in 3,20 oziroma 3 din za drugovrstno in in tretjovrstno — je prenizka. Največji pridelovalci pšenice v Vojvodini in Slavoniji menijo, da bi zaradi slabe letine morali dobiti za tretjovrstno najmanj 4 din, za boljše pa celo 5 din. Uvožena kornje je tudi po 4 din, z dostavo do oddaljenih kmetijskih zadrug pa še dražja, in kmetje jo težko dobijo, ker je ni dovolj. Cena domače kornje pa se suče okrog 6 din.

Ob zamenjavi pšenice za kornje za kmetovalce ne bo posebno po-

memno, po kakšni ceni bo pšenica ali kornje, saj se bosta njuni ceni ujemale. Cena pšenice bo veliko pomembnejša za mlinske organizacije, ki jo bodo plačale s kornje, kmetijskim zadrugam pa še posebej krile stroške odkupa oziroma zamenjave. Iz cene pšenice se bo namreč morala oblikovati cena moka.

Ceni pšenice in kornje bosta v zvezi z temu zanimali tudi pridelovalce in živinorejce. Zeleli bodo vedeti, kako donosno je pridelovanje in po kaki ceni naj računajo tako zrnje za krmno lastne živine. Poznati morajo stroške pitanja in pridobivanja mleka. Odkupna cena živine je bila določena po ceni kornje, oziroma krmila, za katere je porabljena. Po odloku Zveznega izvršnega sveta, objavljenem letos v februarju, naj bi odkupna cena kornje bila 2,70 din za kilogram. Če bo uvožena kornje po 4 din ali še dražja, tudi pitana živina in mleko ne moreta biti tako poceni, kot je bilo določeno z istim odlokom.

Če je pšenica moč zvišati ceno — zakaj ne tudi živini in mleku? Tako kot pri pšenici je treba tudi pri živini upoštevati spremenjene razmere. Kruh je gotovo enako pomemben za našo prehrano kot meso. Če je letos zaradi neugodne letine pšenice malo, bo pitane živine in mleka premalo zato, ker je kmetovalci ne bodo hoteli niti mogli rediti za neustrezno ceno.

JOZE PETEK

TELEGRAMI

KINSHASA — Predsednik republike Zaire Mobutu je v Lubumbashi sprejel člana predsedstva SFRJ Sergeja Kraigherja, ki mu je prenesel poslanico predsednika republike Tita. V daljšem prijateljskem pogovoru sta Mobutu in Kraigher izmenjala stališča o vrsti mednarodnih problemov, o skupnih interesih, o pripravah na bližnje srečanje neuvrčenih in o bilateralnem sodelovanju. Poseben poudarek sta dala v pogovoru vlogi neuvrčenih dežel pri prizadevanjih za ohranitev varnosti in miru v Afriki ter materialni in politični pomoči osvobodilnim gibanjem na jugu te celine. Pogovor je znova potrdil identičnost mnenj o gibanju neuvrčenosti.

MANILA — Jugoslovanska državna delegacija, ki jo vodi član predsedstva SFRJ Fadil Hoxha, je preživel dan v družbi s filipinskim predsednikom Ferdinandom Marcosom, njegovo ženo Imeldo Marcos in več člani filipinske vlade. Predsednik Marcos in Fadil Hoxha sta na pogovorih ugotovila, da so stališča jugoslovanske in filipinske vlade glede mnogih mednarodnih problemov podobna ali se povsem ujemajo. Vladi obeh držav enako zaskrbljeno spremljata dogodke v jugovzhodni Aziji, meneč, da je vsako vmešavanje v notranje zadeve drugih držav popolnoma nedopustno.

SEUL — Ameriški predsednik Carter in južnokorejski predsednik Park Chung hi sta predlagala sestanek obeh Korej in ZDA, da bi „navsezal dialog in zmanjšali napetost na razdeljenem Korejskem polotoku.“ Predlog o tem vsebuje skupno sporočilo, ki so ga objavili v Seulu ob koncu Carterjevega dvodnevnega obiska v Južni Koreji. Carter in Park sta se sporazumela, da bosta državni sekretar Vance in južnokorejski zunanji minister Jin navezala s tem namenom stike z zunanjim ministrom Demokratične ljudske republike Koreje.

BEGIN BEAR — V Južni Kaliforniji so čutili štiri potrese, od katerih je najmočnejši dosegel 4,4 stopnje po Richterjevi lestvici. Manjšo materialno škodo je napravil potres na območju epicentra blizu jezera Big Bear, 130 kilometrov vzhodno od Los Angelesa, kjer so suneč tudi čutili, niso pa zabeležili nobene gnotne škode.

Predah za Somozo

Manague prizadevajo pregrupirati svoje sile in jih s te fronte prenesti v okolico mest Granada in Masaya, kjer zdaj živijo srditi boji. Pripadniki odporniškega gibanja proti Somozovi diktaturi hkrati srdito napadajo tudi mesto Rivas.

Sandinisti bi radi spet prevzeli vojaško pobudo, ki so jo v Managuji začasno zgubili, in zato zdaj preusmerjajo vojaške operacije proti južni fronti. Somoza pa je umik sandinistov iz Manague razumel kot priložnost, da obrne položaj v svojo korist in da pripravi široko ofenzivo na sandinistična oporišča širom po Nikaragui.

Prens Latinia pa poroča iz San Joseja, da so sandinisti z umikom iz Manague napravili strateško potezo, hoteč obkrožiti Somozove čete v Managuji in olajšati položaj prebivalstvu, ki je izpostavljeno na milost in nemilost gardističnim letalom in topništvu. Ista agencija poroča, da je na postojankah okoli Manague zdaj 5000 sandinističnih borcev.

Nikaraška ljudska skupščina se je sešla nekaj ur po tistem, ko so ZDA znova sporočile Somozi, da se mora brezpogojno umakniti, in odklonile njegov predlog, da sam določi svojega naslednika. Po podatkih tukajšnjega Rdečega križa je kovava državljanska vojna v Nikaragui zahtevala več deset tisoč žrtev.

WALDHEIMOV PREDLOG

Število beguncev v jugovzhodni Aziji grozljivo na-

JANEZ ČUČEK

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Kakšen je vpliv besede na prakso? Kako zagotoviti, da se dobri nameni o demokratičnejši politični življenja ne sprevržejo v agitko? Na kakšen način upoštevati zgodovinske specifičnosti, ko gre za urejanje skupnih zadev v enotni jugoslovanski skupnosti za politično suverenost republik?

Delo, ne priseganje

Taka in podobna vprašanja se zastavljajo potem, ko je bila jugoslovanska javnost seznanjena s sklepi predsedstva CK ZKJ o pobudi tovariša Tita za nadaljnjo demokratičnejšo političnega odločanja, kolektivnega vodenja in uvedbe enoletnega mandata predsedujočega (dveletnega, ko gre za izvršilne organe).

Eno je gotovo: beseda, oprta na teorijo in prakso, lahko razgiba ukrepanje, lahko postane animator za še doslednejšo demokratičnejšo političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

In ukrep ne more postati agitka, če ga soočimo s politično realnostjo, v kakršni smo. To pa pomeni, da ne zametuje vsega dobrega, kar je v sistemu socialističnega samoupravljanja, pač pa to le potiska naprej.

Če bi zgolj glasno prisegli na veljavnost Titove pobude, ne iskali pa pobud za doslednejše delegatsko odločanje, potem bi bilo lahko vse skupaj podobno zgodbi o treh hčerah, ki so očetu dejale, da ga ljubijo kot zlato, briljante in kot sol — je sklenila naštevati najmlajša. Pa se je družina ujezila in najmlajšo nagnala. Toda vilam se je zahotelo, da so v tisti družini „ukinile“ sol

in oče je spoznal, kako pomembna je, celo pomembnejša od zlata in briljantov...

Torej: nikakršnih deklarativnih priseg, pač pa trdo delo, da poglobimo socialistično frontno demokracijo s pomočjo razvitega sistema delegatskega dogovarjanja, sporazumevanja, odločanja — v širokih okvirih interesnega pluralizma po samoupravni poti izraženih interesov.

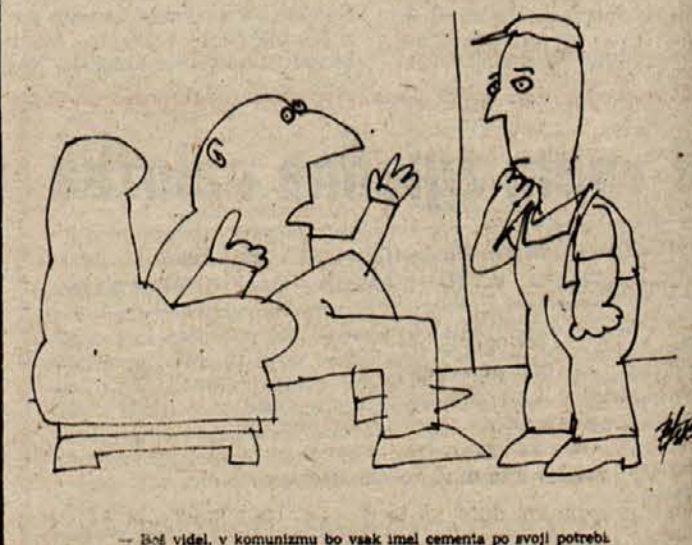
Pobuda o nadaljnji democratizaciji ustavnega delegatskega političnega vodenja in odločanja, torej tudi princip ekipnega vodstva in znotraj tega enoletna „rotacija“ je potemtakem izraz spoznanja, da lahko delavskemu razredu odtujeno politično posredovanje izgubi oporo v realnih družbeno-ekonomskih odnosih, če objektivno zaostri le boj okrog pozicij vpliva „oblasti“ na vse življenjske tokove.

S tem seveda ni rečeno, da so tudi takšni nesamoupravni pojavi v Jugoslaviji tako zastrašujoči, da je treba pričeti biti plat zvona. Toda politična modrost mora znati predvideti posledice in se jim zoperstaviti s pozitivno rešitvijo, ki je nadaljevanje skladnosti našega samoupravnega razvoja. Ta pa slej ko prej ostaja, kot pravi Edvard Kardelj, razvijanje procesa krepitve samoupravne vloge delovnega človeka v združenem delu in v drugih samoupravnih skupnostih njegovih interesov, kakor tudi v demokratičnem delegatskem mehanizmu naše družbe. Kajti, ne pozabimo na Kardeljeve besede, ki so naš program, upanje in hotenje — sreče človeku ne more dati niti država niti sistem niti politična partija. Srečo si lahko človek ustvari samo sam.

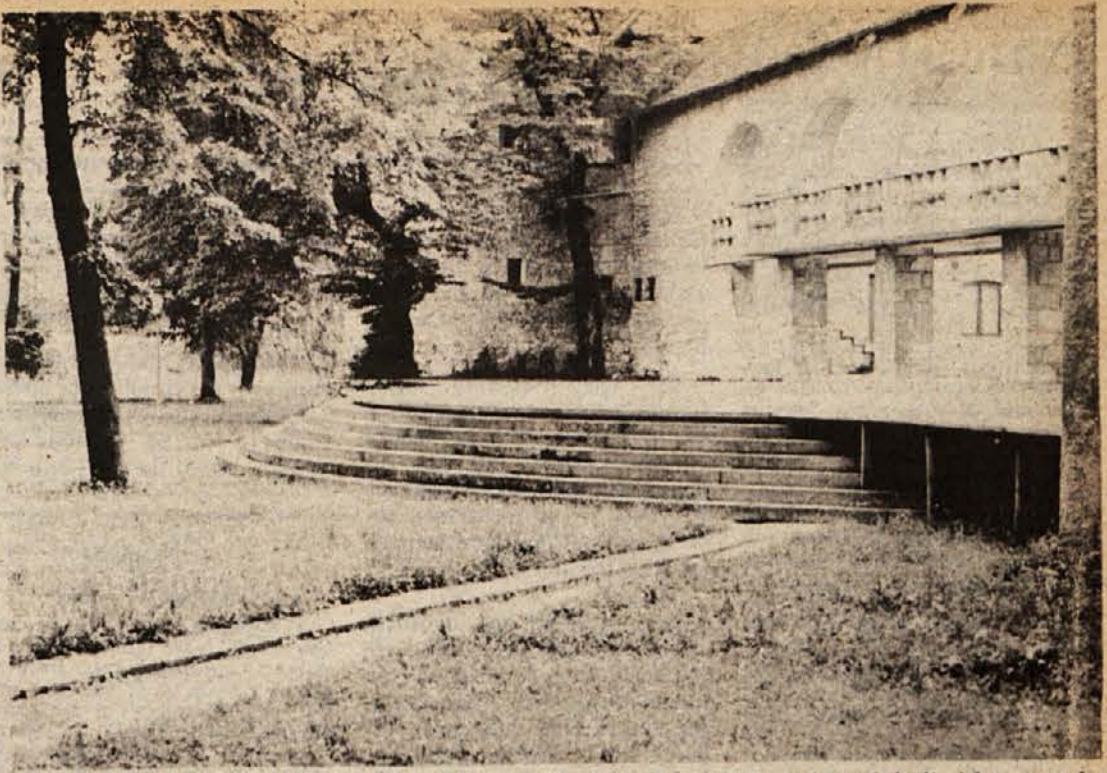
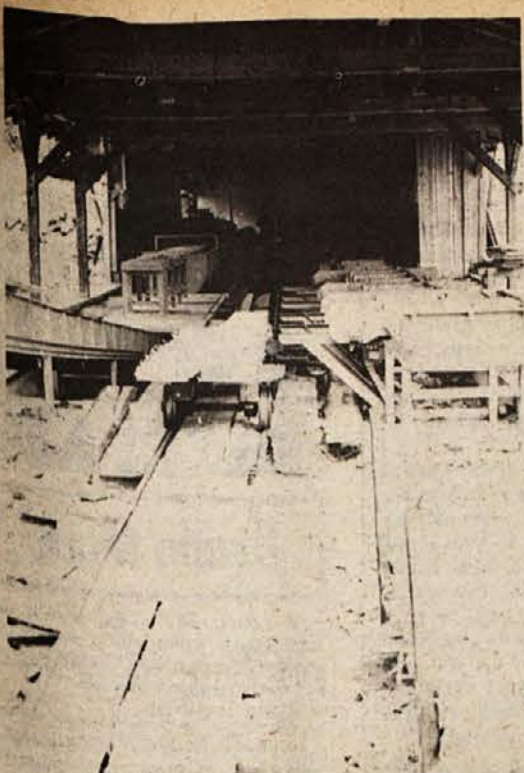
MILAN MEDEN

Tovariši, pri teh stvarh ne smemo biti sentimentalni. Če tovariš Jaka res ne ustreva za sekretarja OOZZ, naj gre za svojjo proizvodnjo OO skladnosti!

— Bol videl, v komunizmu bo vaak imal cimenta po svoji potrebi.

NOVE MOČI – Žaga na Pogancih pri Novem mestu že dela z obnovljenimi in povečanimi močmi. Po nekaj mesecih obnove in prenove so naprave ponovno stekle, na dan pa lahko nažaga več lesa kot prej, čeprav še vedno ne morejo zadostiti povpraševanju. (Foto: M. Markelj)

DELAJSKI HOTELI – Konec junija sta se združila gozdarska domova v Glazuti in Kočevju, ki sta prava hotela za gozdne delavce. Na fotografiji: restavracijo gozdarskega doma v Kočevju krasi tudi več velikih del akademskega kiparja Staneta Jama. (Foto: Jože Princ)

NEIZKORIŠČEN RIBNIŠKI GRAD – Reka Bistrica je pod mostičkom, ki vodi k ribniškemu gradu zamazana ko le kaj, Ribničani pa v šali pravijo, da za odplake in odpadke niso zaslužni oni, ampak Sodražani. Zaradi umazane vode se toliko bolj prihaja do izraza naravnost vzorno urejen grajski park ki poleg negovanega rastlinja, urejenih poti in spominskih kipov premore celo izredno primeren prostor (na posnetku) za gledališke, glasbene in še kakšne prireditve na prostem. Žal pa si bo tudi tu p oletje ribniški grad privoščil dolg kulturni dopust. (Foto: D. R.)

REGRES ZA GNOJILO

Republiški sekretariat za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je te dni izdal navodilo za uveljavljanje regresa ob nakupu umetnih dušičnih gnojil. Da bi pospešili dognovanje travnikov in povečali pridelek krme, bodo kmetovalci dobili po 0,23 dinarja regresa za vsak liter mleka, ki ga namolzi in prodali mlekar nam od 1. januarja do 30. aprila letos, vendar bodo regres lahko uveljavili le, če bodo v času od 1. maja do 30. septembra kupili dušičnega gnojila vsaj v štirikratni vrednosti pripadajočega regresa. Da ne bo vsakdo posamično uveljavljal to družbeno pomoč, bodo zbirne zahtevke z ustreznimi dokumentacijo predložile Živinovrejski poslovni skupnosti zadruga, oz. obrati, ki se ukvarjajo z zbiranjem mleka, to pa bodo morali storiti najkasneje do 31. oktobra letos.

Sejmišča

NOVO MESTO: Zaradi slabega vremena je bil ponedeljek sejmen zelo slabo obiskan. Naprodaj je bilo 257 prašičev, prodanih pa 123, le 257 prašičev, prodanih pa 123, razen tega pa še 14 glav goveje živine, prodani pa le dve. Pujski so bili od 700 do 1.000 din za glavo, voli od 26 do 28 din ter krave od 17.50 do 23.50 din kilogram žive teže.

BREŽICE: V soboto je bilo pripeljanih 389, prodanih pa 276 pujskov po 40 din ter 7 nad tri mesece starih prašičev po 28 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Dosevki, ki omilijo sušo

Ljubljanski kmetijski zavod nam je – z željo, da jih objavimo – poslal navodila za ukrepe za odpravljanje posledic letošnje suše, in četudi smo o njih v tej rubriki že sami pisali, na kratko povzemamo njihovo vsebino.

Kmetovalcem bo zaradi suše zlasti manjkalo krme, zato jo je treba vsaj delno nadomestiti s stniščnimi dosevki, ki grejo letos zaradi predzorelega žita prej na njivo in zato lahko dajo večji pridelek kot sicer. Stniščne dosevke lahko sejemo takoj, večji pridelek, ki jih strokovnjaki tudi priporočajo, pa od konca avgusta do konca septembra.

Med stniščnimi dosevki gre nesporno prvo mesto, kot je bilo že mnogokrat naglašeno, krmnemu ohrovtu stržnarju, zlasti sorti zeleni anageliter. Sejati ga je mogoče naravnost na njivo, še bolje pa je vzgojiti sadike in jih kasneje presaditi. Za en hektar tega stniščnega dosevka je potrebno toliko sadike, kot jih vzgojimo na 200 arih, za kar potrebujemo 1 kg semena. Medvrstna razdalja sadike naj bo 20 cm, za presajanje pa so godne po 6 tednih. Nevarne bolhače, ki jih ogrožajo, uničujemo z elocronom, sevinom ali ekaluxom. Sadike presajamo po dežju z medvrstne razdalje 60 cm, v vrsti pa naj bodo oddaljene med seboj 20 do 25 cm. Še pred saditvijo je treba izdatno pognojiti z dušičnimi gnojili (400 KAN na hektar), podobno pa velja tudi za druge stniščne dosevke.

Priporočljivi dosevki so še kavla, sejana predvsem po ozimnem ječmenu, mnogocvetna ljujka sort tetraflorum in dilana, krmna repica sorte perko PVH, pri nas manj znani krmni rastlini aleksandrijska in perzijska detelja, splošno znana stniščna repa, krmna ogrščica sorte starska ter krmna oljna redkev sorte rauola. Koruza za krmo, tako imenovani pitnik, sicer daje velik pridelek, vendar ima majhno hranilno vrednost.

Med prezimnimi dosevki, ki jih priporoča kmetijski inštitut, so ozimna ogrščica sorte gorcanski, ozimna repica perko PVH, rž za klajo ter rži sorte popelzdorska in okta.

Doma ni več človeških rezerv

V novomeški občini se lahko pohvalijo glede majhnega števila brezposelnih, ne morejo pa se s produktivnostjo in ustrezno izobrazbo ter usposobljenostjo že zaposlenih

V letošnjem prvem trimesečju je bilo v novomeški občini število brezposelnih najnižje v zadnjih letih. Samo 95 moških in 57 žensk je bilo vpisanih na listi brezposelnih, po drugi strani pa je združeno delo izkazalo potrebo po 1154 delavcih.

Samo v prvih treh mesecih letošnjega leta je bilo v občini odprtih 852 novih delovnih mest, hkrati pa je bilo 312 mest izpraznjenih. Pri 1154 prostih mestih je združeno delo lahko zaposlilo le 908 oseb, kar pomeni, da je bilo kritih komaj 79 odst. potreb. Iz drugih republik pa se je v tem času pri nas zaposlilo 191 delavcev.

Konec marca je bilo v novomeški občini zaposlenih 24.248 ljudi v zasebnem in družbenem sektorju. Zaposlenost naglo narašča, kar je po eni strani hvalevredno, po drugi strani pa se kažejo tudi negativni učinki tako naglega zaposlovanja. Opaziti jih je v padanju produktivnosti, v prepočasni izboljšavi kvalifikacijske ravni med zaposlenimi in v vedno hujši stanovanjski problematiki.

Tudi napovedi za preostali del leta ne kažejo bolj umirjene rasti zaposlovanja, v prvočasnem delu izkazali potrebo po 3404 delavcih, iščejo pa tudi 250 pripravnikov. Če bi bile vse kadrovske potrebe kriče, bi znašala stopnja zaposlovanja preko 15 odst., medtem ko je z občinsko resolucijo predvidena le 4-odstotna rast.

Ti podatki, ki jih je zbrala občinska skupnost za zaposlovanje, so resno opozorilo pri načrtovanju novih investicij in planiranju. Odpiranje novih delovnih mest v novomeški občini ni več potrebno, saj potreb po delavcih ni mogoče več kriti niti po številu, še manj po strokovni usposobljenosti.

RIA BAČER

Roka obrtnikom

Zgled iz severiške občine

Vsaka obrt ni zlata jama. Prav malo obrtnikov je, ki se še ubadajo z raznimi storitvenimi dejavnostmi. To navsezadnje krepko občuti potrošnik.

Izvršni svet severiške občinske skupščine je na pobudo severiškega združenja obrtnikov k poročilu o uresničevanju občinskega srednjoročnega načrta dopisal nekatere dopolnitve, ki bodo lahko vzpodbude taki obrti. Predlagajo, naj bi storitvenim obratovnicam v prvem letu dela znižali prispevke za samoupravne interesne skupnosti za 75 odst., v vsakem naslednjem letu pa za 30 odst. Ostarelim obrtnikom, moškim, stari nad 60 let, ženskam nad 55, pa naj bi te prispevke v celoti črtali. Pri tistih, ki se hkrati ukvarjajo tudi s proizvodno dejavnostjo, naj bi upravičenost do oprostitve ugotavljala davkarja glede na vrednost te proizvodnje. Do olajšave naj bi bili upravičeni tudi obrtniki, ki ne dosega dohodka nad povprečnim bruto osebnim dohodkom za posamezna dela.

Akcija naj bi ne sprožila nikakršnega plazja „osipanja“ denarja za interesne skupnosti. Severiška davčna uprava po opravljenem pregledu namreč sodi, da bi se za oprostitve prispevkov SIS lahko potegovala le 37 obrtnikov v občini. Interesne skupnosti bi se morale v tem primeru odpovedati le 160 tisočakov. Na videz nepomemben denar je v računski skromne uslužnostne delavnice lahko le spodbuda. Da bodo te olajšave veljale, jih morajo kajpak potrditi prizadete samoupravne skupnosti. Delegati vseh treh zborov občinske skupščine v Sevnici so se na zadnji seji že odločili za takšno politiko.

A. ŽELEZNIK

SPET PLIN

Kočevci so bili nekaj tednov brez plina, ker se je zataknilo pri „dohodkovnih odnosih“. Zdaj je občinska skupščina dobila novega prodajalca, in sicer Miho Moritza, ključavničarja z Reške ceste.

200 največjih

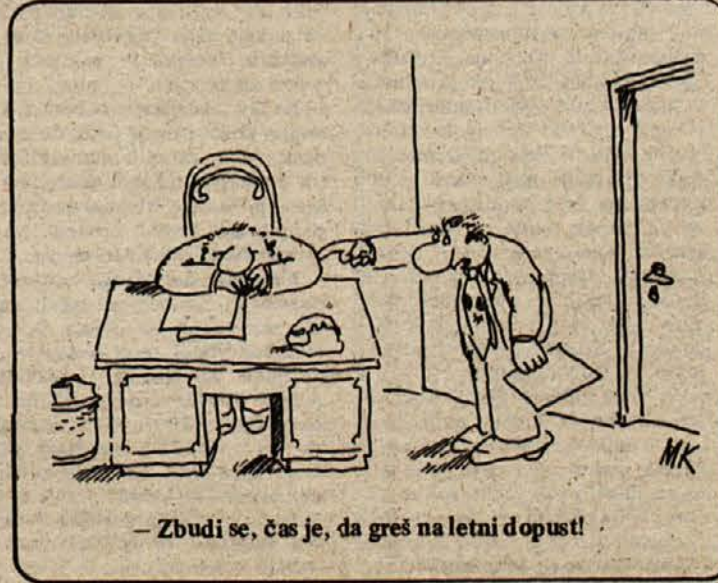
Na katerem klinu lestvice so se znašle dolenske delovne organizacije

Po zgledu beogradske „Ekonomske politike“, ki vsako leto objavlja zanimive lestvice največjih jugoslovanskih delovnih organizacij, je v zadnji številki tudi „Gospodarski vestnik“ prinesel razvrstitev „200 največjih v Sloveniji“. Toda razvrstil jih je drugače, ne po skupnem prihodu kot Beograjčani, marveč po lanskem doseženem dohodku, ki pa seveda daje drugačno podobo.

Po taki razvrstitvi je prišlo na prvo mesto Železniško transportno podjetje Ljubljana z 2,46 milijarde dinarjev dohodka. Zanimivo pa je, da bi bila ta delovna organizacija šele na 8. mestu, če bi jih razvrščali po celotnem prihodu, in spet na prvem, če bi odločalo le število zaposlenih. Na drugem mestu je Iskra, na tretjem REK Velenje, četrtem Zelezarna Jesenice, petem Gradis, šestem TAM Maribor, sedmem Zelezarna Ravne, osmem Gorenje Velenje, devetem Slovenija vino in desetem DES Ljubljana.

Največja dolenska delovna organizacija IMV Novo mesto zaseda 11. mesto z 864,6 milijona dinarjev dohodka v letu 1978 ter s 5.828 zaposlenimi delavci (6. mesto in 3,96 milijarde dinarjev celotnega prihodka (16. mesto). Tovarna zdravil Krka je na 13. mestu, SGP Pionir na 23., Tovarna celuloze in papirja „Djuro Salaj“ je 70., Novoles 88., Lisca Sevnica 116., Novoteks 119., Beti Metlika 137., Labod 138., Inles Ribnica 146., Zidar Kočevje 161., GG Kočevje 192., Jutrjanica Sevnica 194. in GG Novo mesto 197. s 153 milijoni dinarjev dohodka v lanskem letu.

M. L.

– Zbudi se, čas je, da greš na letni dopust!

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Til Doberšek

Dosedanji razvoj vinske trte je ugoden in kaže razen vinogradov, ki so posebli, na dobro vinsko letino. Vinogradniki kakor kmetje na splošno pa imamo in bomo imeli ves čas do tnatve

Strah pred točo

ki je ponekod že klestila in se grozi uničiti trud vinogradnikov in kmetov. Trta je v tem času najbolj občutljiva, saj je ob koncu bujne rasti še krhka in nezaščitena.

Vinogradnik je pred točo brez moči. Delno izgubo pridelkov mu lahko krije zavarovalnica, če se je vinogradnik pravočasno zavaroval. Na žalost nam na Dolenskem še ni uspelo organizirati skupinskega zavarovanja proti toči, kot imajo to organizirano na Vipavskem in v Metliki, s čimer se znižajo stroški zavarovanja (premijs). Ravno visoki stroški zavarovanja marsikaterega vinogradnika odvrnejo od tega, za vinogradnika dostikrat usodnega ukrepa.

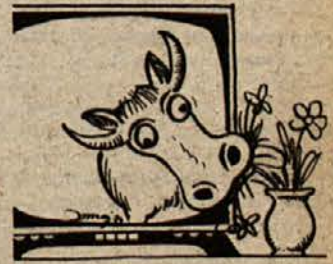
Uspešno varstvo proti toči je tudi varovalna mreža pred točo, ki jo razpne nad trtami. To je že skoraj običaj v severni Italiji, kjer imajo mrežo razpeto proti toči ne samo nad vinogradi, temveč tudi nad intenzivnimi sadovnjaki. Varovalna mreža je iz sintetičnih vlaken, da skozi njo prodirajo sončni žarki in dež, zadri pa zrna toče in pozneje tudi požrešne ptice. Slaba stran tega varstva je visoka cena mreže, mnogo dela s postavitvijo posebnega ogrodja za mreže, napenjanje mreže in shranjevanje (snemanje) mreže čez zimo. Pozimi je namreč treba mrežo zvit, ker bi jo teža snega in ledu raztrgala, ogrodje bi se polomilo.

Tretji način varstva pred točo je razganjanje točonosnih oblakov s streljanjem proti toči. Ta način varstva proti toči je star že 100 let. Sodobna tehnična sredstva jamčijo veliko večji uspeh tega varstva pred točo, kot je bilo to pred prvo vojno in v začetku 50 let pri nas na Bizeljskem in na Goriškem. To varstvo bo najbrže kmalu postalo obvezno na celnem območju Slovenije. Kot smo brali v „Delu“, so 26. junija delegati republiške skupščine sprejeli osnutek zakona o sistemu obrambe pred točo. Sistem, ki ga predvideva zakon, bi po približnih ocenah

veljal 120 milijonov dinarjev. V ta namen bi ustanovili posebno samoupravno interesno skupnost za obrambo, vendar se za ustanovitev te skupnosti niso še dokončno dogovorili. Delegati občin sodijo, da računa za ukrepe proti toči (plačilo bi bilo obvezno) ne moremo naložiti le na rame kmetov, saj hrano uživa vse prebivalstvo. Zato bi morali biti za ukrepe proti toči zainteresirani vsi, ne samo kmetje. Namestnik republiškega sekretarja za kmetijstvo Karmelo Budihna je delegatom razložil, da bi od predvidenih 120 milijonov dinarjev stroškov tri četrtine veljalo za temeljni sistem obrambe pred točo, kar bi bila republiška skrb, četrtnina stroškov pa bi odpadla na področni sistem. Področni sistem bi se razdelil na 4 dele in sredstva za ta področni sistem naj bi preskrbele občine. Ta sredstva naj zberejo združeno delo in zainteresirane samoupravne organizacije in občine, v katerih bodo področni sistemi za obrambo pred točo.

Glede obrambe pred točo s streljanjem raket na točonosne oblake je znano, da se je že poslužujejo v severnovzhodnem delu Slovenije na območju 7 občin, ki jih pokriva protitočni dežnik. Organizirana obramba ima svoj radarski center v Žikaricah. S pomočjo radarja odkrivajo točonosne oblake in usmerjajo strelce raket proti njim. Razen v severnovzhodni Sloveniji je podobna obramba še okrog Varaždina na Hrvaškem in v nekaterih predelih Srbije. Dosedanji uspehi so napolnili naše vodilne strokovnjake k temu, da so to obrambo postavili v ospredje v obliki zakonskega osnutka. Ker bo s sprejemom zakona obramba razširjena tudi na območje Posavja, Dolenske in Bele krajine, sodimo, da moramo naše bralce seznaniti s to problematiko, predvsem pa s tem, kako toča nastaja in z možnostjo obrambe pred njo. Večina vinogradnikov in kmetov namreč nima jasnih predstav o nastanku toče, zato bomo o tem obširneje pisali v nadaljnjih dveh nadaljevanjih.

DT

Pred kratkim se je sestel odbor za pripravo praznovanja ob 900-letnici Ribnice in imenoval več delovnih teles, katerih naloga je pripraviti programe za svoja delovna področja. Ti programi morajo biti izdelani do oktobra letos. Ko bodo programi pripravljeni, jih bo potrdil odbor, ki bo tudi določil vrstni red nalog in opravil do leta 1982.

Odbor je imenoval naslednja delovna telesa: sekretariat občinskega odbora (predsednik Franc Grivec), komisijo za gospodarsko-financijska vprašanja (predsednik Stane Skrabec), komisijo za urbanizem in komunalo (Viktor Pogorelec), komisijo za spomeniško varstvo (Milan Zeleznik), komisijo za turizem (Andrej Klemenč), komisijo za tisk in propagando (Franc Zeleznik), komisijo za publikacije (Janez Debeljak), komisijo za kulturo in prosveto (Ive Stanič), komisijo za telesno kulturo (Alojz Marolt), komisijo za predpridreje, ki jo sestavljajo vsi predsedniki društev na območju občine, in komisijo za tehnično-operativna dela.

STANOVANJSKI VOZLI

V jedrski elektrarni ugotavljajo zelo različne želje pri reševanju stanovanjskih vprašanj za strokovnjake, ki bodo zaposleni v njej po začetku obratovanja. Tako si na primer Slovenci prizadevajo, da bi dobili kredite za gradnjo zasebnih hiš, medtem ko je s hrvaške strani več želja po družbenih stanovanjih. Stanovanjske probleme bodo reševali v obeh smereh, ker to ni v nasprotju z resolucijo. Obsojanja vredni pa so pojavi, da nekateri delavci JE gradijo razkošne vikende (vile) 20 do 30 kilometrov stran in se hkrati potegujejo za družbeno stanovanje.

GASILCI SO PRIPRAVLJENI - V Bistrici so se pomerili gasilci ter pripadniki enot civilne zaštite na ribniškem občinskem tekmovanju v gasilskih veščinah. Nastopilo je okoli 40 ekip s 350 udeleženci. Vsi so pokazali dobro izvežbanost, pripravljenost in sposobnost. Lepo so presenetle članice ženske gasilske vrste iz Dolenjih Lazov. Na koncu sta poveljniki civilne zaštite France Ilc in poveljniki občinske gasilske zveze Anton Šobar podelila priznanja. Na sliki: med najtežjimi nalogami je bil tridelni napad, pri katerem tekmovalci ravnajo z motorno črpalko. (Foto: M. GLAVONJČIČ)

Ustavitev se ne sme ponoviti

Emona in Pionir nista izkoristila vseh možnosti za sporazumevanje

Gradbišče velikega zdraviliškega in turističnega središča v Čateških Toplicah je 22. junija zopet oživel, toda iz obrazložitve Pionirjevega tozda v Krškem sekretarju MK ZKS Posavje lahko razberemo, da znova obetajo ustavitve del, če sporne zadeve okoli podražitev ne bodo razrešene. To pa pomeni vnovič družbeno škodo.

Svet posavskih občin, ki je o tem razpravljal na zadnji seji, je sprejel stališče, da se kaj takega ne sme ponoviti, za kar sta odgovorna tako investitor kot izvajalec. Seji je prisostvoval tudi izvršni sekretar predsedstva CK ZKS Roman Ogrin.

Svet je razen tega ugotovil, da žal niso bile izkoriščene vse možnosti sporazumevanja med prizadetima partnerjema. Kolikšen del krivde kdo nosi, bo lahko povedala šele arbitražna komisija. Ker pa zanjo še vedno nimajo predsednika, so člani sveta menili, da morajo odgovorni komunisti poskrbeti, da ga čimprej dobijo in da delo steče.

V rojstnem mestu gasilstva

Ob 110-letnici delovanja GD Metlika dobilo republiško odlikovanje in priznanje OF - Novi prostori za muzej

Od 29. junija do 1. julija je Metlika, rojstno mesto slovenskega organiziranega gasilstva, gostila blizu 1500 gasilk in gasilcev. V mestu ob Kolpi so namreč praznovali dva lepa jubileja: 110-letnico gasilskega društva in 10-letnico Slovenskega gasilskega muzeja v Metliki.

V počastitev dveh lepih jubilejev so Belokranjci pripravili vrsto kulturnih in drugih prireditev. Na eni izmed njih so predali namenu novo avtomobilsko cisterne, v metliškem gradu je gasilski muzej pridobil tri nove prostore, na raznih slavnostnih sejah pa so zaslužnim domačim gasilcem predali vrsto republiških in občinskih priznanj, več plaket, domače gasilsko društvo je podelilo diplome, od Gasilske zveze pa je dobilo odlikovanje, ki ga je predal predsednik zveze prof. Branko Božič. Društvo je za pomembne in dobro opravljene naloge v preteklosti dobilo tudi občinsko priznanje OF.

Vsekakor je bilo najbolj živahno ob Kolpi, kjer je bilo v nedeljo dopoldan redno republiško prvenstvo gasilskih enot tekstilne in usnjarske industrije za moške in ženske ekipe. Nastopilo je več kot 40 ekip, lep uspeh pa so pozele tudi vrste iz Dolenjskega, predvsem iz Metlike in Novega mesta.

Na Trgu svobode je bil popoldan slavnostni mimohod vseh udeležencev in gostov. V blizu 1500-glavi dolgi koloni so korakali predstavniki gasilskih občinskih zvez s Hrvaškega in iz Slovenije, med njimi tudi Mariborčani, ki prav tako praznujejo 110-letnico organiziranega gasilstva. Po mimohodu so zbrani in gostje poslušali nekaj govorov, uspela prireditev, pokrovitelj slavlja je bila Beti, pa se je zaključila s tovariškim srečanjem.

J. P.

govornost izvajalca in investitorja ter poskušala najti vzroke tudi pri drugih partnerjih. Politično odgovornost komunistov pa sta dolžna ocenjevati tudi občinska komiteja v Krškem in v Brezicah.

J. TEPPEY

Zadnji pod udarom

Če bodo izjeme, naj veljajo predvsem za stanovanja

6. junija je bila v Novem mestu seja občinskega sindikalnega sveta, ki bi morala biti že 18. maja, a je bila zamidi nesklepčnosti preložena. Tokrat so slabo udeležbo na sejah ponovno kritizirali, saj je bila zadostna udeležba na vseh zasedanjih v dosedanjih mandatni dobi komaj zagotovljena. Ko so preverjali, zakaj je toliko manjkajočih na zadnji seji, so eni trdili, da gradiv in vabila sploh niso dobili, drugi pa da je bilo vse pravočasno odposlano. Možna je edinole to, da so vabila za sejo ponekod ostala v predalih pri tistih, ki v delovnih organizacijah razdeljujejo pošto. Kljub temu pa takih primerov ni bilo veliko in to ni vzrok, da seja ni bila sklepna. Gre torej le za premajhen čut odgovornosti delegatov.

Z nekaj pripombami so bila tokrat sprejeta stališča sindikatov glede izplačil, ki bremenijo osebne dohodek ali se izplačujejo delavcem iz sklada skupne porabe ali iz materialnih sredstev. V razpravi pa so delegati soglasno podprli predlog predsedstva sindikatov, v katerem sicer odobnavajo nedavno sprejete varčevalne ukrepe sveta guvernerjev bank, menijo pa, da bi moral biti stanovanjski dinar zadnji, ki bi ga ti ukrepi prizadeli. V novomeški občini, kjer je stanovanjska izgradnja v zaostanku, za letošnja pa je predvideni veliko več gradnje, bi lahko prišlo do hudih posledic tudi za gospodarstvo, če stanovanj ne bi zgradili.

DOBRO PRIPRAVLJENI - Posnetek je z nedavnega občinskega tekmovanja ekip prve pomoči civilne zaštite v Brezicah. K merjenju znanja so prišle precej izenačene, kar je rezultat izredno prizadevnega dela. (Foto: J. Teppey)

Vsi hitimo - kam?

Hodimo po cestah, srečujemo se, pozdravljamo, odzdravljamo. Ko pa nas prijatelj pobara, kako kaj, mu odgovorjamo na kratko, mudi se nam. Mudi se tudi njemu. Vsem ne prestanto mudi. Vsi neprestano hitimo. Kam?

Nekoč so ljudje imeli več časa. Lahko so se ustavili, lahko so tudi poklepetali. Ogleдали so si njive in polja. Ugotavljali, kakšno bo vreme, kakšna bo letina.

Dandanes tega ni več. Zato pa smo nervozni, ne znamo se pogovarjati, nismo prav nič potrpežljivi. In vse to vodi v moderne bolezni, v boleznih živcev.

Res je, da je tak čas, res, da imamo vsi mnogo dela, res pa je tudi, da si mnogo tega napravimo sami. Nekaj zato, ker nas tako delo veseli, nekaj pa tudi zato, ker bi radi več zaslužili. Pa ne za osnovne življenjske potrebe.

Domek rabimo, stanovanje potrebujemo. Ni pa res nujno, da imamo nekeje v gorah vikend, pa morda ob morju tudi. Morda celo oba. Le kako bomo potem uživali... Saj vikend hišica prinese tudi obveznosti: pospravljanje, čiščenje, kar naprej je kaj narobe, skrbi, ali je hišica dobro prezimila, ali ni morda kdo vdrl vanjo. In se takoj pojavi vprašanje, ali ni morda veliki trud zaman. Ali bomo res to lahko uživali? Starši trdijo, da delajo vikend hišice za otroke. In otroci?

Ali se zavedamo, da mnogi otroci prav sovražijo vikend hišice ker so stalno na istem kraju, ker je tam malo mladih ljudi, ker so stalno pod kontrolo staršev. Za koga potem to delamo? Upam, da ne zato, da se hvalimo pred sosedi.

Taki nestrpni ljudje, ki sem jim neprestano mudi, tudi nimajo nobenega časa zase. Denimo: ne znajo jesti. Vseeno jim je, kaj je na mizi, hranijo se in jedo zato, da lahko delajo. Ne pogledajo, ne uživajo ob pogledu na lepo pripravljeno hrano, morda med jedjo celo berejo. Niti slina se ne utegne izločiti, ne želodčni sokovi. Hrane ne pregrizejo, ne prežvečijo, napol pregrizena hrana pride v želodec.

In ko smo prosti? Potem hitimo in hitimo, dolga potovanja, mrzlica, ure in ure vožnje v vročem avtomobilu po prenatrpanih cestah, kjer so vsi vozniki nemogoči, razen seveda naši. Poskušamo si urediti naš prosti čas tako, da se bomo spočili, ne pa da smo po prostem času duševno še bolj utrujeni kot pred njim.

Mag. sc. ANTON PRIJATELJ dr. med.

Danilo Murn

V torek, 26. junija, smo se v smihelskem pokopališču poslednje poslovili od umrlega Danila Murnakapetana fregate v pokolu. Rojen je bil leta 1917 v Novem mestu, kjer je tudi preživel svojo mlada leta. Starši so bili napredno prepričani in v tem duhu so vzgajali tudi svoje otroke. Pod vplivom vzgoje se je pokojnik Danilo odločil za pravo pot in se že v šolskih letih vključil k Sokolu.

Leta 1935, po končani šestajnuarski diktaturi in organiziranju opozicijske stranke v Kandiji, se je pričel politično udeleževati. Naloga in cilj gibanja opozicije sta bila, da se v organizacijo pritegne vso predno mladino Novega mesta. Prizato je bil ustanovljen športni klub Kandija. Med pobudniki in prvotni člani tega kluba je bil Danilo, ki je bil tudi sam vsestranski športnik.

Ko se je odločil za vojaški poklic, je leta 1936 odšel v podoficirsko šolo vojne mornarice v Šibenik. O kapitulaciji in razpadu stare Jugoslavije, mu je uspelo, da se je vrnil domov v Novo mesto. Kmalu po ustanovitvi Osvobodilne fronte se je vključil v organizacijo za teren Kandija. V marcu 1942 je bil aretiran in poslan v internacijo. Po kapitulaciji Italije je bil vrnil domov in že nekaj dneh odšel v partizane. Brigadi je bil samo kratek čas. Poslan je bil v Dalmacijo na izpopolnitev kadrov vojne mornarice. Med narodnoosvobodilno vojno do osvoboditve je deloval v bazi vojne mornarice na otoku Visu.

Kot strokovno usposobljen, zavzreden in vzoren oficir je po vojna služboval na raznih odgovornih mestih v vojni mornarici. Upokojen je bil leta 1965. Za vestno službovanje in zasluge med narodnoosvobodilno vojno je prejel številna odlikovanja.

Zadnja leta je kot upokojenec živel v rodnem Novem mestu. Prejšnji meseci je težko zbolel, napadla ga je zahrbtna bolezen, ki ji je podlegel.

Z njegovo smrtjo smo izgubili iskrenega prijatelja in dobrega tovariša. Vsi, ki smo ga poznali, ga bomo ohranili v najlepšem spominu.

V. M.

JUBILEJ DELAVSKE UNIVERZE

10. junija je minilo 20 let, odkar so v Krškem dobili delavsko univerzo. Pri počastitvi obletnice so podelili več priznanj. Ivica Rupnik je za 15 let „zvestobe“ prejela zlato plaketo slovenskih DU, 9 delavcev pa je dobilo srebrne plakete, 15 sodelavcev pa pisrna priznanja.

Bogata revolucionarna tradicija na Dolenjskem

Piše: Franček Saje

13

Orožništvo pa je glavar ukazal, ko je za okrepitev dobil deset srbskih vojakov, naj vako tako „boljševičko gibanje...s kruto silo zatre“, in to tudi razglasil po občinah.

Že 10. januarja je prišlo v Sevnici do še večjih nemirov. Ko so delavci in kmetje 9. januarja zvedeli, da je na postaji vagon moka za izvoz v Avstrijo, so vagon zastražili. Naslednjega dne so moko odpegljali in jo razdelili med potrebne. Kmetje so se moki sami odpegljali. Preiskali so tudi trgovine, „ne da bi kaj vzeli“ čeprav so našli skrito blago. Naslednji dan so delili moko še drugim Sevnčanom, 40 vrec pa je še ostalo. Zaradi tega so orožniki, ki so dobili pomoč, začeli divjati. Aretili so kmeta Kolmana iz Šmarja, ki ga je množica delavcev in kmetov 12. januarja osvobodila iz zapora.

Zvečer pa je prišlo iz Zagreba 60 srbskih vojakov ki so v naslednjih dneh zaprli okoli 50 delavcev in kmetov.

Brežiško okrajno glavarstvo je 24. marca 1919 zaprosilo vojaško poveljstvo v Zagrebu za najmanj 30 srbskih vojakov, ker se v vseh Veliki Obrež, Sela, Gaberje, Mostec, Miholovec, Loče in Rigonce okrog

Dobove „v neposredni bližini Brežice pojavljajo v zadnjem času izgredi, ki imajo izrecno boljševički značaj. Ljudstvo se ne zmeni več za uradne ukrepe in dela samovoljno popolnoma na lastno past. Ne išče si več pravice pri kompetentnih oblasteh, splošno vlada samopomoč.“

Podobno razpoloženje je že več mesecev vladalo tudi v Vinici v Beli krajini. Ljudje, ki so 1. novembra prisegli republiko, so se sklicevali na to prisego in niso priznavali kraljevine SHS, njenih uradov in gospode sploh. Ta pasivni odpor, ki ga je Peter Balkovec povezal z radičevskim gibanjem v Bosiljevu, je šel tako daleč, da kmetje niso dovolili niti otrokom, da bi hodili v šolo. V takem stanju je zastopal v majhen povod, da so se kmetje tudi odkrito uprli.

Do tega je prišlo 21. aprila 1919, ko je viniški župan pred cerkvijo javno pozval odbornike, naj podpišejo prošnjo za gradnjo železnice Črnomelj - Vinica - Vrbovsko. Ljudje so začeli protestirati. Ko pa je župan izjavil, da bo kar sam podpisal, je med ljudmi zavrelo.

Kričali so, da izrablja oblast, zahtevali štampiljko za žigovanje denarja

in sklenili, da bodo prevzeli županstvo. Kakih 150 kmetov je demonstriralo po Vinici, Peter Balkovec pa jim je govoril: „Mi hočemo republiko. Tudi Srbi hočejo republiko, tudi Trbi ne marajo svojega kralja!“

Popoldne se je množica kmetov zopet zbrala in izvolila začasni občinski odbor. Zaradi „viniške bune“, kot so tedaj imenovali ta krajevni upor, je 25. aprila prišlo v Vinico 30 srbskih vojakov, ki so orožnikom pomagali zadušiti vstajo in aretirati njene organizatorje. Meščansko časopisje je veliko pisalo o upor in od tedaj revolucionarne akcije ali pa tudi navadno ropanje dlje časa označevalo kot „viničzem“.

Pasivni odpor proti meščanski oblasti na področju okoli Dobove je pod vodstvom revolucionarnega socialista Antona Kramerja, krojaškega pomočnika iz Velikega Obreža, 9. maja prerasel v odkrit upor, ko so se vojni ubežniki uprli pozivom na orožne vaje. V Velikem Obrežu so postavili mlaj, nanj obesili rdečo zastavo, na mlaj pa pritrdili poziv, da se morata kmet in proletariat združiti v internacionalnem demokratizmu. Oboroženi uporniki so hodili po vaseh, da si orožniki sploh niso upali stopiti na to področje, dokler ni bataljon srbske vojske 5. junija 1919 upora zadušil.

V Stari Loki in Škofji Loki so vojni ubežniki 6. maja pritrdili na zidove velike razglase, da se ne bodo odzvali pozivu na orožne vaje, ker so se dosti borili, sedaj naj se pa bore bojni dobičkarji in oderuhi. Naslednji dan se je zbralo 25 vojnih ubežnikov, ki so odkorakali v Škofjo Loko, demonstrirali po mestu,

vzklikali republiko, se vrnilo iz mesta ter se razšli.

V Moravčah, kjer so kmetje že 9. in 10. januarja 1919 oplenili graščino Belnek, so se vpoklicanci na orožne vaje 8. maja zbrali na posvetovanje in sklenili, da ustanove „uporniško stranko“. Nato so demonstrirali po Moravčah, pretrgli brzojavno zvezo, vzklikali proti duhovščini in za republiko. Šele 15. maja so proti njim poslali večjo skupino orožnikov.

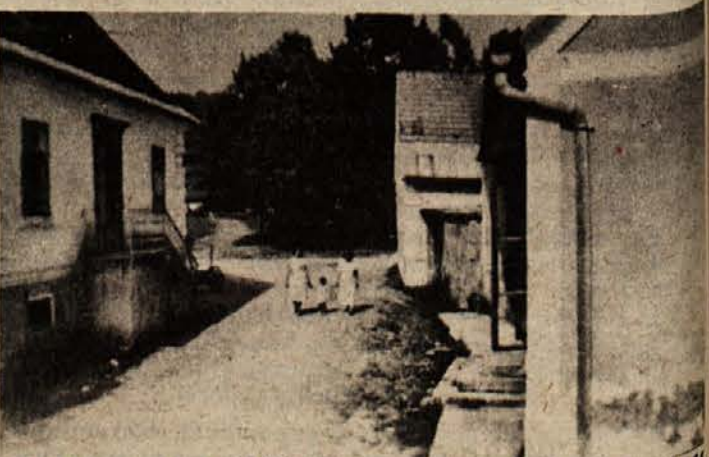
Na Krškem polju je od novembra 1918 trajala neposlušnost meščanski oblasti. Orožniki so pogosto napovedovali kmečki upor, napade na sodišča, okrajna glavarstva itd. Na obširnem področju od Šentjerneje do Brežic in Krškega so vojni ubežniki prav tako niso odzvali pozivu na orožne vaje. Oboroženi so se v skupinah skrivali in se imeli za zeleni kader.

Na seji občinskega odbora v Kostanjevici 25. maja je prišlo do prvih nemirov, ko so odborniki vzklikali, da ne plačajo nikakih novih davkov in ne priznavajo srbskega kralja, ker ga ni nihče izvolil, ter snili sliko predstolonaslenika Aleksandra.

Čez dva dni je šest orožnikov zaslačilo in aretiralo pet spečih vojnih ubežnikov iz Ošterca. Ko so aretirane vodili proti Kostanjevici, so ljudje za orožniki metali kamene. Kmalu nato je prihitele v Kostanjevico 40 do 50 oboroženih kmetov iz okoliških vasi. Najprej so šli pred sodišče. Ker tam ni bilo aretirancev, so krenili v mesto in napadli orožniško postajo. Po krajšem streljanju so orožniki napad odbili. V Kostanjevico je še isti dan začela prihajati orožniška pomoč. V

kratkem se je zbralo 31 orožnikov, ki so bili v stalni pripravljenosti.

Že 2. junija je prišlo do novega upora na Krškem polju. Ko so trije orožniki v pogonu za vojnimi obvezniki prišli v vas Gorico pri Velikem Podlogu, so jih oboroženi kmetje napadli in preganili v Veliki Podlog. Tam so jih v šoli obkolili, ujeli in razorožili. Po tej zmagi so kmetje krenili na pohod po Krškem polju. Presekali so telefonske žice, napadli orožniško postajo v Krški vasi in orožnikom zaplenili orožje. 3. junija so poslali proti upornikom bataljon srbske vojske, ki je s pomočjo orožništva zadušil ta kmečki upor in zajel več upornikov. Upor so vodili Anton Ivanc iz Gorice, ki se je udeležil že upora v Judenburgu in je kasneje padel kot španski borec, Henrik Longo-s Pristave, ubežnik iz avstrijske vojske, in Janko Vidovič z

TRG V VINICI - Na tem mestu so uporni kmetje 21. 4. 1919 prevzeli občinsko oblast.

Tudi natakarkar je človek

Premišljanje o natakarskem poklicu ob branju zapisa v Dolenjskem listu – Kulturni in nekulturni gostje

Ob prebiranju zapisa „Res, nobe ne pize več“, ki je bil objavljen v Dolenjskem listu na strani Pisma in odmevi, je lahko marsikdo dobil slabo sliko o gostinskih delavcih. Sam sem natakarkar, zato sem prepričan, da se takšni nesporazumi, kot je bil zapisani, odvijajo drugače.

Ne bom zagovarjal natakarkarja iz novomeške pizzerije, ampak naš poklic. Podpisane Novomeščanke so žalile naš poklic. Ali so sploh kdaj razmišljale o poklicu gostinskega delavca? Ali vedo, da nismo prosti ob sobotah in nedeljah in praznikih, čeprav nam ustava zagotavlja dolo-

čen delovni čas? Tudi zaradi takih, kot so sestavljalke objavljenega pisma, ki se ne zavedajo, da ima tudi gostinski delavec pravico do počitka, ne moremo uveljaviti svojih pravic.

Pravijo, da ima gost vedno prav. Vendar pa mislim, da ni naša dolžnost uslišati prav vsako željo in da ni kulturno od gosta, če natakarkar pošilja po vsaki malenkost posebej. Nismo služabniki, saj tudi družba, v kateri živimo, tega ne dovoljuje. Smo delavci.

Zakaj se v drugih potrošniških ustanovah obnašate drugače? Ponižni čakate v vrstah in ne zahtevate pritožne knjige, denimo v bolnišnici, trgovini ali na uradu, ko vam povedo, da zahtevanega ne morete dobiti, ter vas odslovo s „Pridite jutri!“

Upam, da se Novomeščanke v bodoče ne bodo obnašale tako, kot so se. In še nekaj: kritika brez podpisa kaže, da je sestavljalke pisma strah pred resnico.

DARKO ŽIBERT
Otočec

Skrbi jih odkup

Pojasnilo k članku

Pred tremi tedni je bil v Dolenjskem listu objavljen moj članek z naslovom „Skrbi jih odkup“, tokrat pa pojasnjujem, da pisanje ni bilo naperjeno proti metliški Vinski kleti, saj je sodelovanje med tem tozdom ter vinogradniki in društvom belokranjskih vinogradnikov celo vzorno. Čedalje več vinogradnikov namreč proda grozdje v Metliki, kajti razstave belokranjskih vin so dokazale, da Belokranjci sicer zanj pridelajo dobro grozdje, veliko vina pa sprijajo s slabim kletarjenjem.

Za neurejenost razmer na tgu kmetijskih pridelkov (pri tem je treba posebej omeniti padeč cen volov in prašičev, vinogradniki pa se bojijo, kaj bo s cenami zaradi velike ponudbe grozdja iz drugih republik) seveda ni kriva metliška Vinska klet, slednji pa tudi ni moč napraviti krivde za žalostno dejstvo, da ljudje razočarani bežijo s kmetij.

FRANC DERGANČ

SODELOVANJE Z MODRO LASTO

Tisti učenci artistske osnovne šole, ki se učimo srbskohrvatskega jezika, že dalj časa sodelujemo z Modro lasto, mladinsko revijo iz Zagreba. Objavili so nam že več prispevkov, ob 25-letnici izhajanja revije pa so nas povabili na proslavo. Ob tej priložnosti so podelili tudi nagrade za natečaj „Lepa si, domovina moja“. Nagradjenci so se udeležili tudi izleta v Kumrovec, Stubico, na Sijeme in v zagrebški živalski vrt.

KATJA HALER
in VIDA PETELINC

Ivan Kralj

Na semiškem pokopališču smo se 22. junija za vedno poslovili od Ivana Kralja, po domače Nampljevca Ivana.

Sedemnajstleten se je 1939 že moral zagovarjati pred metliškim sodiščem, obtožen je bil po zakonu o zaščiti države, češ da je kričal: „Živel Stalin, živel Rusija!“ V zaporu je moral osedeti deset dni, še istega leta pa je raznašal revolucionarne letake. Avgusta 1940 je bil sprejet v SKOJ, marljivo je zbiral podpise za ustanovitev Društva prijateljev SZ. Bral je prepovedane knjige, po napadu Nemčije na SZ pa je bil sprejet v KP. Maja 1942 se je pridružil Belokranjski četni, se udeležil številnih bojev in med roško ofenzivo padel v roke Italijanom. Po zaporih so ga mučili ter po nekaj mesecih internirali najprej na Rabu, nato pa v Padovi, odkoder se je po razsulu italijanske vojske vrnil domov in spet postal partizan. 1944 so ga na Ilovi gori ujeli Nemci in je osvojitelj dočkal v Avstriji.

Po vrnitvi iz ujetništva je deloval v KNOJ, težke vojne preizkušnje pa so mu načele zdravje in kmalu se je upokojil. Ivan Kralj je bil plemenit človek, zato se ga bomo vedno spominjali kot požrtovalnega tovariša.

PRIJATELJI

RAZOČARAN LASTNIK ZASTAVE

V Kragujevcu so najbrž prepričani, da delajo brezhibne avtomobile. To sodim po tem, ker sploh ne mislijo na rezervne dele. Imam „Kombi 750, Zastava“, in kar tri leta sem zanjo iskal nek rezervni del. Po nasvetu sem se napotil v Trst in ga tudi dobil. Po pravici povedano, me je to malo zabolelo. Ali ne bi mogli v „Zastavi“ končno narediti red?

JANKO POTOKAR,
Črnomelj

pisma in odmevi

Srečanje na tujem

Pismo iz Malmoeja

Junija, ko so dnevi na jugu Švedske že čisto poletni, smo člani SKD „Planika“ iz Malmoeja spet pripravili srečanje v naravi. Tokrat, že četrtrič po vrsti, smo se sešli v Eggestadu. Najprej smo si ogledali t.i. park dinozavrov, nato pa nas je gostoljubno sprejela na svoji kmetiji družina Prvulovič. Za plesno glasbo je poskrbel Marzin Pečovnik, ob jedanju in pijači pa smo se prijatelji in znanci zapletali v pogovore in beseda je pogosto tekla o domovini. Srečanja se je udeležil tudi Jože Babuš, naš konzul iz Malmoeja, ki je bil navdušen nad tem, da v daljni deželi ne pozablamo slovenskega porekla. Srečanje nam bo ostalo še dolgo v lepem spominu, zahvaljujemo pa se upravnemu odboru društva in vsem, ki so poskrbeli za to, da smo zdomci in izseljenci v tej deželi z medsebojnimi spoznavanjem spet lahko dokazali svojo pripadnost matični domovini. Razšli smo se s prijatnimi občutki in življenje na tujem nam bo za kanček lažje.

IVAN PUCKO

V NEDELJO PRAPOR

Ribniški upokojeanci bodo imeli večjo svečanost 8. julija ob 9. uri v telovadnici v Ribnici. Ob tej priložnosti bodo razvili prapor Društva upokojevcev Ribnica.

V VORANČEVIH KRAJIH

Ob koncu tekmovanja za Levstikovo bralno značko smo imeli izlet na Koroško. Obiskali smo Ravne na Koroškem in si ogledali študijsko knjižnico, kjer nam je lepo predstavil pisatelja Voranca tamkajšnji Prežihov rojak in prijatelj dr. Franc Sušnik. Obiskali smo tudi pisateljev grob in hišo, v kateri je Prežihov Voranc živel po vojni.

J. AUPIC
T. KOLAR
OŠ KOČEVAJE

DVAKRAT TREŠČILO

V četrtek zvečer je med nevihto udarila strela v gospodarsko poslopje Franca Dimca v Dol. Dolah pri Sentjerneju. Ogenj je poslopje uničil do tal, škode je za 200.000 din.

V soboto popoldne je treščilo v gospodarsko poslopje Ivana Kelharja v Stari vasi pri Bizeljskem. Zublji so poslopje uničili, poleg pa še 40 ton sena in kmetijske stroje. Škode je za 600.000 din.

VINSKA CESTA TUDI NA GORJANCIH

Občinska Turistična zveza v Brežicah je sklenila začeti akcijo za gradnjo vinske ceste na Gorjancih. Prizadevala si bo za čimprejšnje naročilo idnejega projekta. Gre namreč za to, da povečemo vinorodno gorjansko območje s turističnimi načrti celotnega spominskega območja Zumberak – Gorjanci. Gorjansko slame za sedaj slabo združuje kraje in ljudi na slovenski in hrvaški strani. Šele dobre ceste bodo ustvarile tem krajem možnost za hitrejši razvoj.

S. ROZMAN
LJUBLJANA

Peskolom uničuje spomenik

Miniranje v novem peskolomu grozi cerkvi pri Novi Štifi – Težave okoliških prebivalcev – Ni odgovora

Zaradi miniranja v novoodprtem peskokopu v Ribniški dolini so ogroženi kulturni spomenik – cerkev v Novi Štifi in stanovanjske hiše. Po zidovju cerkvene ladje in zvonika so se pojavile razpoke. Še huje pa je družini Fajdiga, ki živi nedaleč od cerkve. Eksplodiranje so povzročile razpoke v jami za vodo in tako jim je vsa pitna voda otekla. V bližini ni studencev, zato je nesreča še večja.

Nič lažje ni drugim prebivalcem. Voda, ki se jim steka v vodnjake s steh, je neužitna zaradi obilice prahu, ki vstaja izpod koles težkih tovornjakov. Starejši hiše v Ravnem dolu in Lipovšici bodo gotovo kmalu pokazale znamenja načetosti zaradi miniranja in bližnjem peskokopu.

Vaščani obel vasi, samostan in

Fajdigovi so se pritožili načelniku za gospodarstvo, vendar je že mesec mimo, odgovora pa nobenega. Vsi, ki smo zaradi miniranja in prevozov s težkimi tovornjaki prizadeti, upamo, da bodo odgovorni upoštevali naše pritožbe in ravnali tako, da bosta zasebna imovina in pomembni slovenski kulturni spomenik zaščitena. Vprašajmo se, zakaj je potrebno odpirati peskolom na tako neprimernem kraju in če sedanji peskolomi Rigler in Goršič ne zadostajo več.

Vaščani Lipovšice in Ravnega dola, pa tudi vsi prebivalci Ribniške doline, ki so prispevali za obnovo cerkve pri Novi Štifi, upamo, da bo to pereče vprašanje rešeno v vsestransko korist.

IVAN LUŠIN
Vinice

Gluhi za predlog?

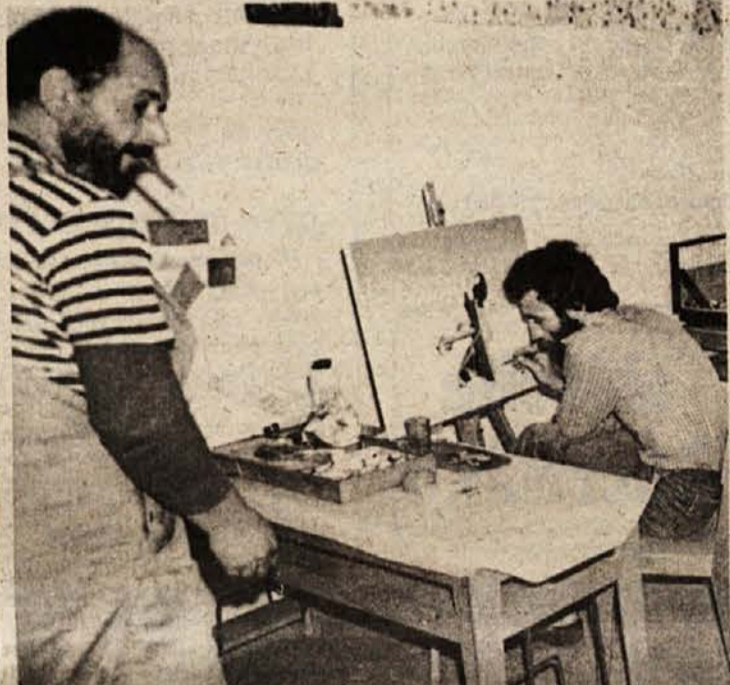
Ključ za Center usmerjenega izobraževanja v Šmihelu je podpisan sporazum o združitvi presežkov SIS

Novomeške SIS s področja družbenih dejavnosti so v soglasju z občinsko skupščino, občinskimi konferencami SZDL in občinskim sindikalnim svetom že na začetku aprila predlagale organizacijam združenega dela, naj bi 19,5 milijona dinarjev presežkov SIS iz leta 1978 združili za zgraditev centra usmerjenega izobraževanja v Šmihelu.

NA PETEM SALONU ŠEST NAGRAJENIH

Na 5. salonu likovnih samorastnikov Jugoslavije, ki ga bodo odprli v soboto, 7. julija, v trebanjski galeriji bo razstavljenih 95 slik in kipov 40 ustvarjalcev, med njimi tudi avtorji, ki so prejeli nagrade in priznanja. Veliko častno nagrado 5. salona so dobili: Jože Horvat – Jaki (za sliko Razpet), Dušan Jevtović (za Veliki dan na vasi), Viktor Magyar (za Plavi razgovor), Greta Pečnik (za sliko Velika mati) in Ivan Rabuzin (za Gozdove). Častno priznanje pa je umetniški svet podelil kiparju Miroslavu Župančiču za delo Človek, ki počiva.

I. Z.

V SLIKARSKI DELAVNICI – Od minulega petka, ko so udeleženci XII. tabora prvič prišli za čopiče, je bil takle pogled v njihove delavnice (v trebanjskem izobraževalnem centru) nekaj vsakdanjega.

Novi taborski dnevi

Otvoritev XII. tabora likovnih samorastnikov s koncertom prejšnji četrtek na Mirni – ob navadnih svečah

XII. tabor likovnih samorastnikov v Trebnjem se izteka. Udeleženci bodo ustvarjali še danes in jutri, dela pa bodo oddali v soboto pred slavnostno sejo skupščine tabora in častnega odbora ter otvoritvijo petega salona v trebanjski galeriji, na kateri bo imel slavnostni govor predsednik SAZU prof. dr. Janez Milčinski, predsednik častnega odbora letošnje taborske prireditve.

vanskih narodov. Oktet je posebej navdušil z interpretacijo pesmi, ki jih pojo Slovenci onstran Karavank.

Glasovanje po pošti

V novomeški kulturni skupnosti spet razsaja bolezen, ki se ji pravi nesklepnost – Res ni zdravila za ta pojav?

Skupščina novomeške kulturne skupnosti je mogla do zdaj le malo sej opraviti nemoteno. Motnjam je ime nesklepnost. Nekajkrat so morali sklic na sejo z istim dnevnom redom ponoviti. Nesklepnost je kronična bolezen, ki je tudi delegatski (v samoupravnih interesnih skupnostih dvodomni) sistem ni odpravil. Prej bi rekli, da je ta pojav v času delegatskih odnosov še težje izkoreninljiv, saj velja za zakonito le štetje delegatov po zborski. To pomeni, da lahko skupščina zakonito deluje in sklepa, če je navzoča več kot polovica delegatov v zboru izvajalcev in več kot polovica delegatov v zboru uporabnikov.

Za neuspešen sklic skupščine kulturne skupnosti moramo vsekakor šteti sklic 27. junija, ko je bil nesklepčen zbor izvajalcev. Predsedstvo se je znašlo v veliki zadregi, kaj storiti, saj sta bili na dnevnem redu kar dve neodločljivi točki dnevnega reda: analiza uresničevanja srednjeročnega načrta 1976 – 1980 za leto 1979 ter sprejem sklepa o pripravi za sprejem razvojnega načrta novomeške kulturne skupnosti za novo srednjeročno obdobje 1981 – 1985.

kultura in izobraževanje

podčrtano

Načrtovanje kulture v tozidih in krajevnih skupnostih se nima take domovinske pravice kot druge dejavnosti. Skrb za to je naložena večinoma organizatorjem kulturnega življenja, da se znajdejo, kakor vedo in znajo. Včasih se poslužijo pogovorov z delavci in občani, tu in tam anket, redko sestankov. Nastane nekakšen spisek potreb in želja, pravi načrt pa kajpak to še ni. Naposled se v delovni organizaciji ali krajevni skupnosti zvrsti nekaj proslav. V tozidih jih plača sindikat iz dotirane vsote, izjemoma posežejo za take zadeve v sklad skupne porabe.

Vse prej kot konjičkarstvo

Ob takim „načrtovanju“ se kulturi v temeljnih samoupravnih in življenjskih sredinah ne godi kaj prida. Na vsejugoslovanskem posvetu organizatorjev kulturnega življenja maja v Mariboru so menili, da je rešitev iz tega, za kulturo ponižujočega stanja v drugačnem odnosu do načrtovanja. Slednje bi morali zastaviti tako v delovnih organizacijah kot v krajevnih skupnostih, nato pa načrte soočiti. Pri tem naj bi posvetili posebno pozornost kulturnemu življenju v krajevnih skupnostih, kjer preživijo delavci večino prostega časa.

Vse to so znane zahteve, le uresničuje jih malokdo, pa čeprav ga k temu silijo resolucije, sklepi, stališča in ne nazadnje tudi zakoni. Še posebno „mala ustava“. Kulturna namreč ni nikakršna zasebna zabava zanesenjakov, marveč, poudarimo ponovno, samoupravni človekov delovni in ustvarjalni vsakdan.

I. Z.

Delegati so se sporazumeli, da sklepčni zbor uporabnikov odloča javlno, prav tako navzoči delegati zbora izvajalcev, medtem ko se bodo morali manjkajoči delegati nesklepnega zbora izvajalcev o svoji odločitvi v zvezi z obravnavanimi točkami izreči na način, ki ga bo določil izvršni odbor skupščine, najverjetneje pa po pošti, kot so to nekoč že storili.

Ob vsem tem je zaskrbljivo, da so z omenjene seje izostali izvajalci kot najbolj zainteresirani za načrtovanje kulture jutrišnjega in kasnejših dni, ne nazadnje tudi zategadelj, ker je od skupnega jezika z uporabniki odvisno, koliko denarja bo odmerjeno za posamezno vrsto kulturne dejavnosti.

I. Z.

„DOLIK“ V NOVEM MESTU

V Dolenjski galeriji so od sobote, 30. junija, na ogled slikarska dela članov likovne skupine „Dolik“ iz Jesenic. Pri otvoritvi je imel mladi novomeški pianist Aleš Vesel krajši koncert. Razstavo sta pripravili novomeška likovna skupina Vladimira Lamuta in ZKO in bo odprta do 10. julija. Pred icsenjo bodo imeli novomeški likovniki razstavo svojih del na Jesenicah.

KOMUNALNO STAVBENO PODJETJE
„KOSTAK“ Krško
komisija za delovna razmerja

OBJAVLJA
prosta dela in naloge za

1. DVA GRADBENA TEHNIKA – za nedoločen čas
2. PET ZIDARJEV – za nedoločen čas
3. ENEGA TESARJA – za nedoločen čas
4. DVA VODOVODNA INSTALATERJA – za nedoločen čas
5. ENEGA PK STAVBENEGA KLEPARJA – za nedoločen čas
6. DESET GRADBENIH DELAVCEV – za nedoločen čas
7. ENO ČISTILKO PISARNIŠKIH IN DRUGIH PROSTOROV NA GRADBIŠČU „NE“ KRŠKO – za določen čas

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

- pod 1. srednješolska izobrazba, zaželena praksa in pooblastilo za izvajanje gradbenih del,
- pod 2., 3. in 4.: ustrezna poklicna šola, zaželena praksa
- pod 5. priučen klepar
- pod 6.: PK in NK gradbeni delavci
- pod 7.: NK delavka

Za vsa dela je predvideno 3-mesečno poskusno delo.

Pismene prijave z dokazili o izobrazbi in izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po tej objavi na naslov:

Komunalno stavbeno podjetje
„KOSTAK“ Krško
CKŽ 11

O izbiri bodo kandidati obveščeni najkasneje v 15 dneh po poteku roka za prijavo.

SGP „PIONIR“ Novo mesto, TOZD Strojno prometni obrat,

razpisuje naslednja prosta dela in opravila za delavce z naslednjimi poklici:

1. KLJUČAVNIČARJA
2. ELEKTRIČARJA
3. AVTOMEHANIKA

Pogoji: končana poklicna šola ustrezne smeri in najmanj 2 leti delovnih izkušenj. Kandidati bodo pridobili lastnost delavca v združenem delu s polnim delovnim časom za nedoločen čas s pogojem 3-mesečnega poskusnega dela.

POSAVSKI MUZEJ BREŽICE

razpisuje

na podlagi določil statuta in samoupravnega sporazuma o delovnih razmerjih proste delovne naloge oziroma opravila

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA (RAVNATELJA)

Kandidati morajo poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:

- visoka strokovna izobrazba ustrezne smeri s področja dejavnosti muzeja (družboslovna usmeritev) in najmanj 5 let delovnih izkušenj v muzejski ali podobni stroki;
- moralno-politične vrline in organizacijske sposobnosti za vodenje delovne organizacije.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili v 15 dneh po objavi na naslov: Posavski muzej Brežice, Brežice, Cesta prvih borcev 1, za razpisno komisijo.

Komisija za delovna razmerja
trgovskega podjetja „KURIVOPRODAJA“
Ljubljana, Čopova 14

objavlja
prosta dela in naloge

DVEH SKLADIŠČNIH DELAVCEV
za poslovalnico v Novem mestu

Pogoji: NK delavec s končano osemletko. Prosta dela in naloge bodo zasedene za nedoločen čas in je zanje predvideno 60-dnevno poskusno delo.

Osebnih dohodkov je določen po SS o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke.

Pismene vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v roku 15 dni po dnevu objave na naslov: Trgovsko podjetje „Kurivoprodaja“, Ljubljana, Čopova 14.

Kandidate bomo o izidu objave obvestili v 30 dneh po sklepu pristojnega organa.

ISKRA INDUSTRIJA ZA AVTOMATIČNO
TOZD TOVARNA NAPAJALNIH NAPRAV
Bršljin 63, NOVO MESTO

OBJAVLJA:
prosta dela in naloge:

– konstruktor III
izobrazba: strojni tehnik

– konstruktor orodij
izobrazba: strojni tehnik

– administrator
izobrazba: 2-letna administrativna šola

– predkalkulant
izobrazba: strojni ali elektrotehnik
Delo je za določen čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu).

Rok za vložitev prijav je 15 dni.
Kandidati bodo obveščeni o izidu izbire v 15 dneh po sprejemu sklepa.
Poseben pogoj je poskusno delo.

SGP „PIONIR“ Novo mesto, TOZD gradbeni sektor
Krško,

razpisuje naslednja prosta dela in opravila za delavce z naslednjimi poklici:

1. DVA VODJA GRADBIŠČ za delo v posebni delovni enoti v Libiji
2. DVA DELOVODJA za delo v posebni delovni enoti v Libiji
3. DVA KV KUCHARJA za delo na Poljskem

Pogoji:
pod 1: gradbena fakulteta in 2 leti delovnih izkušenj ali: srednja gradbena tehniška šola in 3 leta delovnih izkušenj ter vsaj pasivno znanje angleškega jezika;

pod 2: končana delovodska šola in najmanj 2 leti delovnih izkušenj;

pod 3: poklicna šola in 1 leto delovnih izkušenj.
Ponudbe z opisom dosedanjega dela, življenjepisom in dokazili o izobrazbi sprejema 15 dni po objavi SGP „Pionir“, Novo mesto, kadrovskega oddelka, Kettejev drevored 37.

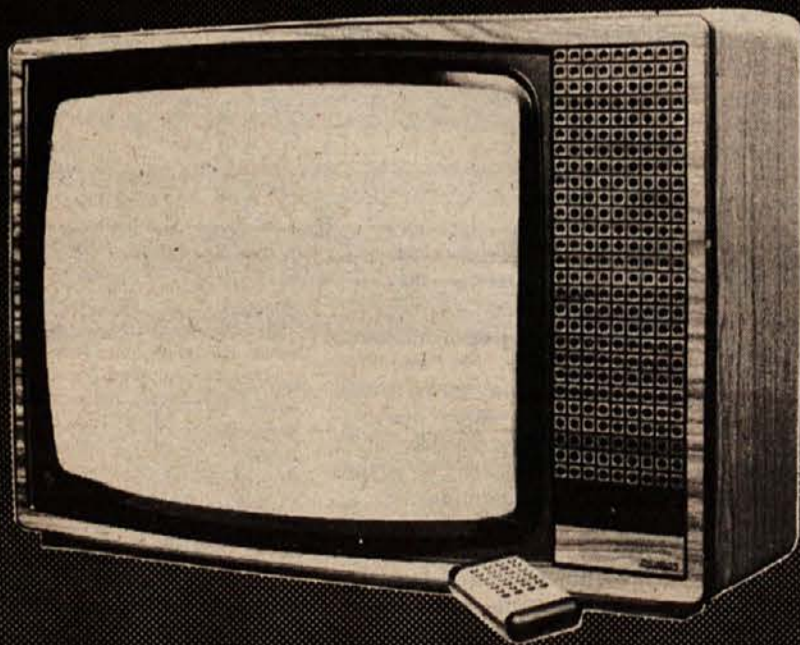
Kandidate bomo o rezultatih razpisa obvestili v 15 dneh po zaključku sprejemanja prijav.

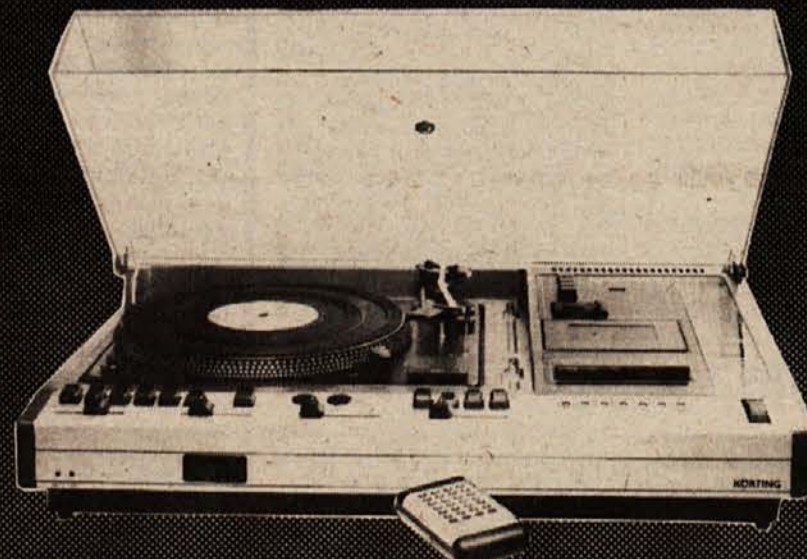
NOVO na tržišču!

körting

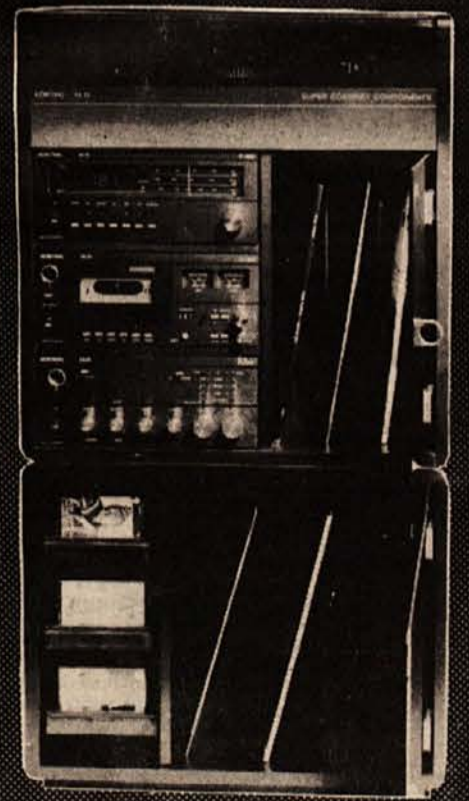
S Körtingom je tudi vaš dom koncertna dvorana

Barvni TV sprejemniki

HI – FI oprema

Glasbeni stolpi

KONSIGNACIJSKA PRODAJA
PRODAJA IN INFORMACIJE:

LJUBLJANA, Titova 36/40, telefon: 317-044
MARIBOR, Ljubljanska 9, telefon: 27-835
VELENJE, Celjska 5 a, telefon: 851-000

ORGANIZIRANA SERVISNA MREŽA

Ljubljana, Maribor, Velenje, Beograd, Novi Sad,
Pristina, Rijeka, Sarajevo, Skopje, Split, Titograd,
Zagreb.

GENERALNI ZASTOPNIK ZA SFRJ
avtotehna
zastopanje, trgovina, izvoz-uvoz,
servisi n. sol. o. LJUBLJANA

körting

Presenetila dekleta

Na republiškem atletskem kriteriju so bili Novomeščani prvi, dekleta pa so presenetila s tretjim mestom

Na 13. slovenskem atletskem kriteriju so Novomeščani dosegli svoj največji moštveni uspeh. Člani so osvojili 1. mesto pred Ljubljano in Celjem, dekleta pa so bila izvrstna tretja. Vse tri prvovrstene moške ekipe so bile oslabljene,

Dolenjem se je močno poznala odločitev Žužka, ki bi v teku z zaprekami z lahkoto zmagal in ekipi prinesel še dodatnih 8 točk.

Boj za prvo mesto je bil zelo izenačen, saj so med prvimi in četrtim mestom le 4 točke, odločilo pa je veliko število visokih vrstitev (med prvih 5) ekipe Dolenjske.

Tekovalce je močno motil dež, ki je nekajkrat prekinil tekmovanje, zaradi naliva pa sta odpadli tudi štafeti. Povsem nemogoče razmere za tekmovanje so imeli skakalci v daljino in tekači na 5000 m. Tudi skok v višino se je končal predčasno – na višini 190 cm, ki jo je preskočil tudi predstavnik Dolenjske Suštar.

Dolenjska zmagovalca sta bila Cujnik (kopje 70,3 m) in Penca (ovire 15,0), druga sta bila Šimunič v daljini (69,2 m) in Malnar v kladivu (46,20 m), odlično se je odrezal Koleta, ki je v skoku s palico dosegel dolenjski rekord 410 cm in zasedel 3. mesto, Šega je bil 3. – 4. na 100 m (11,4), Keržan je bil 4. na 400 m (51,2), Bučar 6. na 1500 m, Košmerlj 5. na 800 m, Okleščen 4. v metu krogle.

Boj kot možki so presenetila dekleta. Tretje mesto zelo mlade ekipe – večina je mladin ali celo pionirk – kaže na dobro delo v osnovnih in srednjih šolah, zato si v prihodnjih letih lahko obetamo še več ekvipnih uspehov kot doslej.

Najvišji mesti sta osvojili Kenda (100 m – 2. mesto 13,0) in Pavlina (krogla 10,30 m – 2. mesto). Blažič Mira je bila 3. v teku na 100 ov. s časom 16,0. Tudi ostala dekleta so zasedla visoka mesta (med 4. in 6.). V teku na 400 m je Darja Kačič v slabih tekmovanih razmerah dosegla celo osebni rekord (62,3 s).

Novomeščanke so zbrale 50 točk in za sabo pustile Kranjčanke, Velenje, Novo Gorico, Ljubljano, Ravne in Trbovlje. Njihovo tretje mesto (za Celjem in Mariborom) je največji ekipni uspeh naše ženske atletike doslej.

NOVO MESTO – STRAŽA
9 3:79 (46:26)

Najboljši kadetski vrsti v novomeški občini sta prikazali dokaj dobro in lepo igro. Na igrišču na Loki so bili v minulem srečanju boljši domačini, ki so zmagali predvsem zaradi dobre obrambe ter uspešnih hitrih protinapadov.

KOČEVJE: ZANIMIV PLES

Zveza telesnokulturnih organizacij Kočevje in KUD Tine Rožanc iz Ljubljane sta konec prejšnjega tedna pripravili v telovadnici kvalifikacijski plešni turnir. Nastopilo je 58 parov iz Novega mesta, Ljubljane, Maribora in Reke. V dokaj izenačeni konkurenci tokrat pesalci iz Novega mesta niso posegli po najboljših mestih.

M. G.

Tretja seja le sklepčna

Na slovenskem atletskem kriteriju so se izkazale zlasti Novomeščanke, med njimi pa sprinterka Kendejeva (na sliki), ki je v teku na 100 metrov osvojila 2. mesto (13,0).

Sprejet poslovnik o delu skupščine TKS Novo mesto

Šele tretji skic 4. seja obeh zborov skupščine TKS Novo mesto je omogočil, da je delala skupščina nemoteno – sklepčno. Vendar je bila tudi tretjič udeležba skromna: od 63 delegatov iz zbora uporabnikov jih je na sejo prišlo 34, od 20 izvajalcev pa 14.

Zbrani so najprej poslušali in sprejeli poročilo o delu izvršnega odbora in skupščine TKS, nato pa so z eno samo pripombo (bili so proti korespondenčnim sejам, ki bi najbrž povzročile, da bi bile seje slabše obiskane, materiali pa ostali nepregledani) sprejeli poslovnik o delu skupščine TKS.

Kot ponavadi, so tudi na minuli seji dokazali, da so se najbolj verno pregledali predlog finančnega načrta TKS za letošnje leto. Vendar niso imeli veliko pripomb, motil jih je le čas sprejemanja. Ob tem so pozabili, da je bila seja dvakrat poprej ne-sklepčna. Tako je finančni načrt ostal malone nespremenjen. Do pravka je moralo priti pri honorarjih trenerjev. Ta čas jih je v občini 83 (46 sodelavcev pri osnovnih šolah). Za svoje delo po predlogu ne bi dobili primerne nagrade. Delegati so menili, da je športna igrišča zapustilo že preveč mentorjev, vaditeljev in trenerjev in popravek so brez večjih razprav sprejeli.

V nadaljevanju je beseda tekla še o gradivu in zaključkih problemske konference SZDL o telesni kulturi, delegati so sprejeli sklep o pripravah za sprejem načrta TKS Novo mesto za obdobje 1981-85 in na koncu za podpredsednika zbora izvajalcev izvolili Marjana Moškona.

J.P.

HRASTNIK: 1. MIJAJLOVIČ

Novomeški kolesarji so se konec minulega tedna udeležili dveh večjih medklubskih dirk. V Karlovcu so nastopili na tekmi, s katero so počastili obletnico osvoboditve mesta. Na 140 km dolgi progi je bil 5tih deveti, Bat štirinajsti in Novak 24. V Hrastniku so Novomeščani nastopili v vseh konkurencah. Pri pionirskih A je bil Črnčič drugi, pri pionirskih B je Smole drugi in Ljubi tretji. Ostali rezultati – ml. mladinci (60 km): 4. Zagorc; st. mladinci (80 km): 1. Štih, 4. Novak; člani C (100 km): 1. Bat, 6. Štih in člani (100 km): 1. B. Mijajlovič.

STRUNA BOKSAL NEODLOČENO

Kamniški boksarski klub je v počastitev dneva borca pripravil revijo, na kateri je razen znanih ljubljanskih tekmovancev nastopil tudi član boksarskega kluba iz Dolenjskih Toplic Struna. Nastopil je v srednji kategoriji, pomeril pa se je z domačinom Pavičičem in boksal neodločeno.

V REPREZENTANCI TUDI DOLENJKE

Izbrana ženska mladinska rokometna reprezentanca Slovenije je od prejšnjega četrtka do konca tedna vabila tudi v Novem mestu, in sicer pod vodstvom trenerja novomeškega ženskega rokometnega kluba Janeza Štruklja. V ekipi so se izkazale zlasti Novomeščanki Bonova in Štrukljeva ter Kočevka Jeričeva.

TOVORNJAKA UNIČENA – V četrtek ob 2.40 je Ivo Andrič iz Ljubna pri Žepču vozil tovornjak s prikolico proti Ljubljani. Pri Kronovem je zapeljal v levo, takrat mu je pripeljal nasproti tovornjakom in prikolico Anton Pahor z Mimi. Avtomobila sta trčila in zaprla magistralo. Promet so morali preusmeriti na krajevno cestro Otočec–Dobruška vas. Gmotne škode na vozilih in tovoru je za 2.300.000 din. (Foto: J. Pavlin)

Dvakrat lažni inšpektor

Metodije Nikovski je protizakonito delal red na novomeški avtobusni postaji in tržnici – Kazen 4.000 din

Senat novomeške enote temeljnega sodišča Novo mesto je obsodil 30-letnega Metodija Nikovskega iz Gor. Karteljevega na 4.000 din denarne kazni, ker se je na novomeški avtobusni postaji lažno izdajal za prometnega, na novomeški tržnici pa za tržnega inšpektorja.

Zgodba sega v lanski marec, ko je bil Nikovski zaposlen kot varnostnik v Ljubljani. Na delo se je vsak dan vozil iz Novega mesta. Razlogi početij, zaradi katerih je bil obsojen, niso kristalno jasni, vsekakor pa je dejstvo, da se je Nikovski lanskega marca domala vsak dan popoldne s prometnim loparčkom v rokah „honorarno“ sprehajal po novomeški avtobusni postaji in delal red med vozniki avtobusov. Poseben gorak je bil na prog, ki pelje ob 15.25 proti Brežicam. Voznika avtobusa samozvani prometni inšpektor zaradi prenapoljenosti vozila celo ni pustil odpeljati. Zahteval je dodatni avtobus – in res so ga dobili od Gorjancev. Med šoferji avtobusov na novomeški postaji se je pojavil nemir, saj tako strogega inšpektorja niso bili vajeni. Zgodilo se je celo, da je Nikovski osebno šel na prometni urad podjetja Gorjanci in zahteval, naj zaradi prenapoljenosti vskoči

dodatni avtobus. Zahtevi je bilo ustrezno. Kolikor je znano, se potniki niso pritoževali.

Za red zagrižen Metodije Nikovski se je lotil tudi razmer na novomeški tržnici. V začetku lanskega aprila se je prikazal na tem živahnem mestu in se rojaku in upravniku Nikoli Padevskemu z nekakšnim rjavim kartončkom predstavil kot republiški tržni inšpektor. Nikovski je rekel, da ima nalogo razčistiti odnose med skupščino občine Novo mesto in prodajalci sadja in zelenjave iz južnih krajev. Padevski je Nikovskemu verjel, šla sta v pisarno in se pogovarjala o rešeh, ki jih je navrgel Nikovski.

Kako so besede vplivale na novomeško preskrbo s sadjem in zelenjavo, sodni senat ni bil dolžan ugotavljati.

PO DOLENJSKI DEŽELI

• Velikega ogorčenja je bilo deležno ravnanje 64-letnega Franca Cinarja iz Sedma, ki je pred dnevi z vilami pretepal 300 kilogramov težkega vola. Žival je zaradi udarcev ponoči poginila. Cinarja so že obravnavali zaradi mučenja živali.

• Ob uri strahov so miličniki v Sevnici 27. junija pridržali 18-letnega Marjana Ernesta iz Rečice. Marjan se je opil in s prijatelji hodil po mestu, če seveda Sevnica zasluži ta izraz. Ko je prijatelj znanjkal, se je mladenič napotil v zdravstveni dom, razbijal po vratih ter klical dežurno zdravnico na pretep.

• Veliko zanimanje in govornice je povzročil balon, ki je 27. junija zvečer pristal pri Mihovem. No, zeleni „človečki“ so niso izkrcali, šlo je za meteorološki pripomoček naših italijanskih sosedov.

KRONIKA NESREČ

ZDRAVA KOŽA – Karel Špende iz Litije je 27. junija zvečer peljal z osebnim avtom ob Podturna proti Dvoru. Pri Soteski mu je v ovinku preveč po levi pripeljal nasproti avtomobilist Jože Zupancič. Avtomobila sta trčila, voznika sta odnesla celo kožo, gmotne škode pa je za 50.000 din.

PREVEČ PO LEVI – Alojz Novak iz Osrečja se je 25. junija peljal na kolesu z motorjem od doma proti Škocjanu. V domači vasi je v ovinku vozil po levi, tako da sta trčila s Silvestrom Koželjem iz Loke pri Senterneju, ki je pripeljal nasproti z osebnim avtomobilom. Novaka je odbilo v jarek in so ga na zdravljenje odpeljali v novomeško bolnišnico.

NA TIRE – Peter Flajnik s Hrasta pri Vinici je v petek peljal z osebnim avtom od Gradca proti Semiču. V Gradcu je prehitro zapeljal v ovinek, avto je zaneslo na tise, kjer je obstal. Sopotnika Janka Frankoviča s Hrasta so morali zaradi poškodb odpeljati v novomeško bolnišnico. Na avtu je škoda za 22.000 din, poškodovan je bil tudi del proge.

POD TRAKTOR – Dušan Gvozdenovič iz Priske pri Samoboru je v soboto peljal s traktorjem od Brezja proti Planini. Med vožnjo po klanecu se je traktor prekucnil, se skotalil po bregu in obstal naslonjen na drevo. Voznik je med prevačanjem izskočil, sopotnika Petra Gvozdenoviča iz Priske pa je stisnilo. Zdravijo ga v brežiški bolnišnici. Dušan Gvozdenovič nima dovoljenja za vožnjo s traktorjem.

PRSTI MED VALJE

V ljubljanski klinični center so morali odpeljati 23-letno Zdenko Kunej iz Osredka, delavko krškega Imperiala. Kunejeva je delala na stroju za valjanje mase za zvečke. Ko se je tvarina med valji zamašila, jo je hotela Kunejeva zrvnati, pri čemer ji je prste potegnili v stroj.

POTA IN STRANPOTA

dežurni poročajo

OBISKAL TRI BARAKE – V noči na 26. junij je bilo vlomljeno v barake SGP Pionir v Krškem. Vlomilec je obiskal tri barake. Med predmeti, ki jih je videl, mu je bil najbolj všeč žepni računalnik. Zadevico, ki je pri nas vredna 2.000 din, je odnesel s seboj.

OB MOTOR – V noči na 26. junij je izginilo z dvorišča Mihelčevih v Ređerči vasi motorno kolo. Vredno je 8.000 din.

TREŠČILO JE – 26. junija zvečer je udarila strela v gospodarsko poslopje Moletovih v Škocjanu. Ogenj je uničil ostriže, 14 voz sena, puhalnik, slamoreznicco, poginilo je nekaj kur, zgorelo drobno kmečko orodje. Škode je za 150.000 din.

ZA 100.000 ŠKODE – Strela je udarila 26. junija zvečer tudi v gospodarsko poslopje Franca Kladnusa na Vrhu pri Sevnici. Zgorelo je ostriže, 1,5 tona sena, orodje, sodi in deske. Škode je za 100.000 din.

ŠE STRELA – V tem času je zgorelo tudi ostriže zidanice Sevnčana Leopolda Vovka. Škode je za 30.000 din. Tudi ta požar je povzročila strela. Nesrečnega 26. junija pa je bil ob leseni hram tudi Franc Petan iz Spodnje Pohance. Strela je udarila v slamo krito streho. Škode je za 70.000 din.

NI UGOTOVLJENO – Ni pa še povsem ugotovljeno, kako je nastal požar na hramu Jožeta Kraševca iz Vel. Mraševega. Njegov selamo kriti hram na Starem hramu je zgorel 26. junija popoldan. Škode je za 40.000 din.

V nevarnosti vsa tovarna

Katarina Slanovič je pozabila izvleči vtikač – Po polnoči se je kuhar sam prižgal – Ogenj uničil pisarno

Senat novomeške enote temeljnega sodišča Novo mesto je obsodil 44-letno Katarino Slanovič iz Šmarjeških Toplic na 2.000 din kazni, ker je iz malomarnosti s požarom povzročila nevarnost za premoženje večje vrednosti.

Slanovičeva si je 4. avgusta lani okoli 14.30 v pisarni kadrovske službe Iskre – Tozd Napajalne naprave v Novem mestu hotela skuhati kavo. Električni kuhar je prižgala tako, da je vtikač vtaknila v vtičnico.

Kuhar, za katerega so kasneje ugotovili, da je imel slab stik, se zaradi te napake ni prižgal. Slanovičeva je mislila, da je kuharlik pokvarjen, zaprla ga je v leseno omarico pred tem pa je pozabila izvleči vtikač.

TAKOJ MRTVA

V petek zjutraj se je pri Catežu smrtno ponesrečila 28-letna Katarina Stožir iz Škofje vasi pri Celju. Stožirjeva se je peljala v osebnem avtomobilu, ki ga je vozil 28-letni Janko Savič iz Celja. Peljal je proti Zagrebu. Pri Catežu je prehitel, ko mu je nasproti s tovornjakom pripeljal Stipan Radovac iz Jajca. Savič je bil v silovitem trčenju hudo ranjen, Stožirjeva pa takoj mrtva.

Pol ure po polnoči je kuharlik dobil stik, zažarel je, vnela se je lesena omarica. Ogenj se je razširil na pisarno, na srečo so takoj prihitali gasilci, tako da je bilo škode le za 36.000 din. V nevarnosti je bila vsa tovarna.

BREZ DOVOLJENJA

V črnomaljskem Beltu se je 27. junija 24-letni Miroslav Dimitrijevič iz Črnomlja brz dovoljenja vsedel na delovni stroj in se odpeljal v livarno. Zaradi neprimerne hitrosti stroja ni več obvladal, zapeljal je v levo in čez levo nogo Janez Klepca iz Otovca, ki je sedel ob steni. Klepca so odpeljali v bolnišnico, Dimitrijevič pa bo moral pred sodnike.

ZA LAS OB DRUGO ZVEZNO LIGO – Rokometnice, kočevski športni biser, so imele precej možnosti za uvrstitev v II. zvezno ligo. Lepo priložnost so zaprave predvsem zavoljo nezkušenosti. (Foto: M. Glavonjic)

PO SVETU OKOLI

ŽEJA — Ko se v vročih poletnih dneh ljubitelji piva nacejajo s to pijačo, se radi izgovarjajo na vročino in žejo. Grenlandci pa se ne morejo, vendar kljub temu spijejo ogromno piva. Vsako leto stočijo po grlu 30 milijonov konzerv piva. Če bi prazne konzerve postavili v vrsto, bi segle preko celega otoka. Ne pozabimo omeniti, da na Grenlandiji živi vsega 50.000 ljudi.

ROJSTVO V VESOLJU — Med prenašalci čvekarij na Zahodu se je vztrajno širila senzacionalna vest, da bodo v Sovjetski zvezi spravili v vesolje nesečo kozmonavtko, ki naj bi tam rodila. Končno so Sovjeti odprli usta in pojasnili radovednežem, da imajo v načrtu le to, da bi poslali v vesolje oplojeno jajce, iz katerega se bo v breztežnostnem prostoru izvalil piščanec.

SLABO SE JIM PIŠE — Vsem, ki se v St. Louisu ukvarjajo z nezakonito prodajo ljubezni pod najrazličnejšimi firmami, od masažnih salonov do turističnih agencij, bo odklenkalo. Tamkajšnja policija je preko oglasa v časopisu zaprosila za pomoč zavedne meščane, ker sama poplavi prostitucije ni bila več kos. Odziv je presegl vse pričakovanja. Če policija ni vedela za ilegalna ljubezenska gnezda, meščani gotovo bodo.

HLADNI DANC — Drugače je na Danskem, kjer že od leta 1967, ko so uzakonili proizvodnjo in prodajo pornografije, stalno upada število spolnih prestopkov. Statistiki so izračunali, da je do lani spolna zlora ba otrok padla za 52 odst., vojerizma je manj za 80 odst. itd. Ugotovili pa so tudi, da Danci lastnih proizvodov te vrste ne prebirajo kaj dosti, saj ogromno večino pornografske literature in filmov izvozijo. Za devize, seveda!

TEŽAVE S TRAVO — Američane zaradi trave še vedno boli glava. Kljub vsem ukrepom se uživanje marihuane, trave imenovane, povečuje. Lani so zaplenili trikrat več tega mamila kot leto poprej, kar pa kaže samo, da se je potrošnja najmanj za toliko povečala. Po svoje so zgovorni tudi podatki Gallupove raziskave, po kateri je že več kot polovica mladih Američanov za to, da uporabo mamila uzakonijo kot dovoljeno.

Upanje za ženske

Rak na prsih je že skoraj ukočen — Novo zdravilo

Pred nekaj dnevi so strokovnjaki za rakasta obolenja na mednarodnem srečanju v Copenhagnum sporočili razveseljivo novost: med kemičnimi sredstvi za boj proti tej hudi bolezni imajo novo sredstvo. Namenjeno je predvsem zdravljenju raka na prsih, torej bolezni, ki pesti veliko število žensk po vsem svetu.

Rak na prsih je namreč pogosta bolezen. S pravočasnim odkrivanjem jo je mogoče učinkovito ozdraviti. Težave se začne šele takrat, ko raka prekasno odkrijejo in se je bolezen že razvila do take mere, da je napadla limfovode. Ženskam, ki so prepoznale odkrile zločesta znamenja na svojih prsih, tudi z operativnimi posegi ponavadi ni bilo mogoče pomagati. Prej ali slej se je bolezen razširila in terjala življenje. Ob pravočasnem pričetku zdravljenja je zdravnikom uspelo ozdraviti za daljšo dobo kar 85 odst. žensk, obolelih za rakom na prsih. Za preostalih 15 odst. pa ni bilo rešitve.

Tamoxifen, tako se novo zdravilo imenuje, ponuja upanje tudi tistim ženskam, katerim doslej ni bilo pomoči. Skoraj tri leta so zdravniki preskušali novo zdravilo in ugotovili, da je zares učinkovito. 296 žensk različnih starosti so skrbno nadzorovali ves čas zdravljenja z običajnimi kemičnimi sredstvi in s tamoxifenom. Skupina, katero so zdravili tudi z novim zdravilom, je pokazala boljše rezultate: rak se je ponovil samo v 10. odst.

Zdravilo je učinkovito predvsem pri tistih vrstah raka na prsih, katerega nastanek je povezan z neusklajenim delovanjem žlez, oziroma s hormonom estrogenom. Ta hormon je krivec za večino obolenj. Zdravniki celo domnevajo, da je krivec za vsa obolenja in da je njegovo neobičajno delovanje krivo za nastanek raka na prsih v vseh primerih.

»Dolenjski list« v vsako družino

DOLENJSKI LIST pred 20 leti

Krka — umazano jezero

OB ZAKLJUČKU lista smo dobili telefonično obvestilo, da se je Krka zaradi zadnjega dežja razlila pri Kronovem, Dragi, Čučji mlaki, Gomili, mimo Hrvaškega Broda do Kostanjevice v veliko, umazano jezero. Ljudje pravijo, da take poplave ni bilo od leta 1934. Na poljih in travnikih je nastala velika škoda.

V PREŠKRBI DOLENJSKIH središč z zgodnjimi povrtninami in sadjem so nekatere težave. Dolenjska nima podjetja, ki bi skrbelo za to proizvode, ker so potrebe po njih premajhne. Večjih količin se zaradi nagle okvare ne splača nabavljati, manjše količine pa proizvode dražijo.

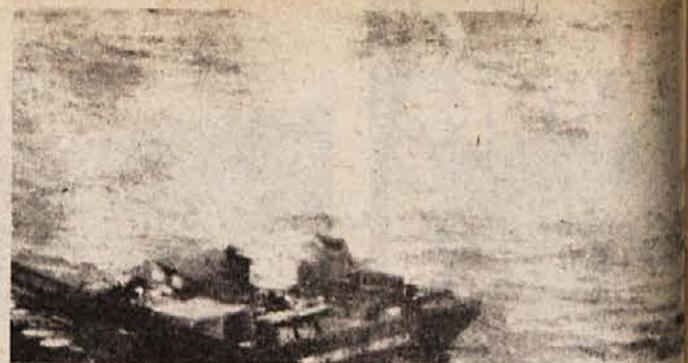
RUDNIK v Krmelju ima težave s prodajo debelih vrst premoga, predvsem kosovca in kockovca.

DEŽ ZELO nagaja; priliv turistov je zato manjši. To se posebno pozna ob nedeljah na Otočcu in v obeh zdraviliščih. V Novem mestu so vsi hoteli zasedeni, v Šmarjeških Toplicah je zdaj 75 stalnih gostov, v Čateških je vse polno.

V NAŠEM OKRAJU je prav malo zanimanja za zvezno nabalno akcijo za izgradnjo igrišč in telovadišč, posebno pri šolah. Večina občinskih štabov še ni pričela delati. Po eden ali dva člana štaba opravljata vse naloge, pri nekaterih občinskih štabih pa bloki leže še vedno po predalih in šolski otroci niso prodali še niti enega lista. Tudi večina podjetij se je izkazala slabo. Nekatera niso prispevala prav nič, druga pa zelo nizke zneske. Še je čas, da se agilneje vključimo v to akcijo.

PRETEKLI MESEC je tudi v Boginji vasi zagorela elektrika. Zdaj je na vrsti še Malo Lešče, kjer bodo prebivalci dobili novo razsvetljavo že v kakem mesecu. Tako bo elektrika, ta velika in nepogrešljiva pridobitev sodobnega človeka, v kratkem dostopna vsem prebivalcem metliške občine.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 2. julija 1959)

Nafta, ki bruhá iz pokvarjenih naprav, gori na površju.

Bakla v Mehiškem zalivu

Rdeči Adair v borbi z gorečo nafto na morju

Legendarni Rdeči Adair, ki slovi kot eden najboljših borcev proti katastrofalnim požarom na naftnih poljih, bo moral moral le priznati, da je nemočen. Podmorski izbruh iz vrtnice v Mehiškem zalivu je neuklonljiv, onesnaženje, ki ga povzročajo, pa se je že vpisalo kot najhujše onesnaženje morske vode z nafto doslej.

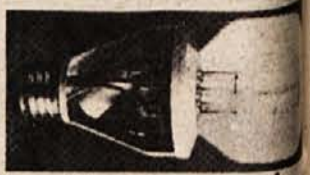
Nesreča se je pripetila že 3. junija. Naprave za črpanje so se pokvarile in iz počenih pip je začela bruhati surova nafta, ki na morskem površju gori kot ogromna plamenica. Na dan gre v nič okoli 30 tisoč sodčkov nafte, škoda pa je preseгла že 5 milijonov dolarjev.

Strokovnjaki ekipe Rdečega Adaira poskušajo zamašiti vrtnice. Potapljači delajo v precejšnji globini, kakih 1500 metrov pa se proti katastrofi bori v dvanajstih letalih, številnih helikopteri in na vrtni ploščadi. Če bo šlo po sreči, bo vrtnica zamašena v prihodnjih tednih. Če pa hrbir reševalcem to ne bo uspelo, bodo morali zvrtni novo vrtnico ter tako ublažiti pritisk, ki goni nafto na površje.

ZA BRATE V MORJU — Iz gume napihjen modri kit pluje po svetu, da bi rešil svoje brate v svetovnih oceanih pred iztreljenjem. Nenavadne protestne akcije so se lotili ljubitelji narave, njen idejni oče pa je John Perry. Prav v teh dneh so na letnem sestanku mednarodne kitolovne komisije odločali o tem, kako omejiti kitolov, da bi največjih živali na svetu ne iztrelili. Na fotografiji: med potovanjem po svetu je gumijasti kit pluł tudi mimo kipa Svobode.

Vrtanje nove vrtnice bi trajalo okoli tri mesece. Kaj se v času lahko z razlito nafto dogodi, oziroma kakšno škodo utrpelo morje, živalstvo, in ribiško gospodarstvo, je življeno pomisliti.

Draga in nenavadne oblike, dar pa izredno varčna.

Cenejša luč

Zarnica za pet let

Na pogled je kaj nerodna, nenavadna, še bolj odbijajoča pa deluje podatek, da potrebuje pol minute, da se ogreje in stane okroglih 10 dolarjev (70 din). Vse to novi žarnici, katero so s ponosom predstavili javnosti v ZDA, ne daje najboljših možnosti za uspeh. Toda nje pravo orožje je v nečem drugim. Življenjska doba nove žarnice je pet let. In kar je najnežje, porabi precej manj elektrike kot običajna žarnica. Petih letih je mogoče za privarčevati dvakrat toliko denarja, kot stane nakup žarnice.

General Electric je porabil 20 milijonov dolarjev, da je petih letih razvila dolgotrajno žarnico. Strokovnjaki te vedno družbe so prepričani, da se do vložena sredstva hitro vrne. Žarnica bo na ameriško trg prišla že prihodnje leto v uskusno prodajo, leto kasneje bo že v popolnoma redni.

Novi proizvod pomeni konec od poskusov, kako varčevati energijo pri majhnih stvarih. Izračunali so, da bodo Američani privarčevali 5 milijard dolarjev ur električnega toka letno, če bo vsaj 10 odstotkov žarnic zamenjala nova.

ST

103.
Kmalu je začel ogenj vzpenjati po zidovih. Stezosledec videl množico prinašali zmeraj novega tako za verovani v svoje pozabili na nevarnost. Stez krvno pomeril in sprožil je nato zamrmlal predse za to noč.»

Bujna in košata lipa je te dni bogata čebelja paša.

VINOMERSKA LEPTICA

Še iz davnih časov so se ohranili nekakšni plemenski totemi tudi pri sedanjih narodih. Francozi nosijo v svojem neuradnem grbu petelina, Rusi medveda, Nemci hrast, Kanadčani javor, Slovenci pa lipo. Lipa je bila nekaj tesno povezana z življenjem slovenskega človeka, saj ga je spremljala tako rekoč od rojstva do smrti: kot dojenček je ležal v rezljani zibelki, nato jedel z leseno žlico in legel v oblano krsto k večnemu počitku. To drevo so naši ljudje radi posajali ob cerkvah in drugih večjih stavbah, nekaj pa so bile nepogrešljive tudi sredi vasi, kjer so dajale senco in hlad za mozevanje. Da gre res za slovensko drevo, dokazuje po svoje tudi grb SR Slovenije, v katerem so med žitnim klasjem vpleteni lipovi listi.

Med najbolj mogočnimi lipami, kar jih danes prav v tem letnem času omamno diši, je vinomerska lepota. Četudi ni najstarejša lipa pri nas, je govoto najlepša, najčvrstejša, z najlepše razvito krošnjo. V višino meri okoli 30 metrov, deblo pa ima v obsegu štiri metre. Stoji poleg stare hiše, v kateri je med osvobodilnim bojem delovala partizanska ciklostilna tehnika in tiskala Slovenskega poročevalca.

Janez Gačnik, direktor metliške kmetijske zadrige, že skoraj dve desetletji opazuje bujno rast vinomerske lipe. Za razvedrilo in rekreacijo obdeluje vrt nekaj metrov od lipe, zato ga je zanimalo, koliko bi utegnila biti stara. Uganko mu je pomagal rešiti Franc Slobodnik iz Slamne vasi. Možakar ima že več kot 85 let, pa se lipe spominja kot mladega drevesca. Več kot sto let vinomerska lipa nima. Njena odlika pa je v tem, da je zob časa ni načel tako kot druge lipe, od katerih so ostali le zunanji deli debela, sredina pa zgnila. Lipa na Vinomeru je popolnoma čvrsta.

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Kapaciteta mrzi veleporabno godbo

(K a k o r s m o) čuli namerava gosp. predsednik Dolenjskega pevskega društva dr. Volčič sedaj obstoječo tako izborno izvežbano novo-meško godbo povsem prezreti ter naročiti iz Ljubljane (sic!) godce na lok.

Dobro znamo, da izvira to sigurno nečastno podjetje njegove vplivne kapacitete iz lastne mrznje do tukajšnje veleporabne godbe, koje načelnik z odborom vred se samozavestno ne mara ukloniti njegovim zvitim nakanam, akopram dr. Volčič na svojo roko zbira može baje za novo muziko — kaka nesmisel — koji na čelo menda postavi nesrečnega (!) Nemca Bitscha, katerega izgube neki kar preboleti ne more. Na limanice izvabljalci podporne člane prastare nieščanske godbe, ne da bi jim prej natančno razložil svoj namen, jim odkril ali zaupal tudi najdaljina ta, na baš v njegovi revolucionarni glavi rodečega se osnutja — s tem pokazal se je dr. Volčič mojstra v polnej luči.

(Grozna smrt) Poldevetletni deček A. Perpar, ki je stanoval pri svojem stricu v Dobmiški občini, pasel je minoli pondeljek zjutraj kravo, ktero je imel na vrvi navezано. Igraje si je deček navezal vrv okrog pasu, krava je jela grozno bežjati in je ubogega dečka vlekla kakih 600 korakov. Siromak se je grozno potolkel posebno po glavi tako da je bila skoro vsa olupljena in je še isti dan po groznih mukah umrl.

(K u g a) v Aleksandriji še ni prenehala, celo bati se je, da se razširi. Jeli so uvidevati, da je snaga najbolje sredstvo proti kugi, ter snažijo zdaj prav temeljito.

(V t u r š k e m) cesarstvu vre na vseh koncih in krajih. V Aziji so Turki začeli zopet preganjati in mesariti Armence, vsled česar je ruski poslanik v Carigradu se zglašil pri sultanu, v Macedoniji pa vlada popolna anahija.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 1. julija 1899)

Ljudska povest o rakarjih, tihotapcih in zatiralcih trtne uši

janaš golec

PROPAST IN DVIG

4

Tudi Lapuhov Vinko je živel po načinu tovarišev. Sam si je kuhal, pač pa je imel streho ter ležišče in praznično zabavo pri eni hiši.

V vasi Kraljavec na hrvaški strani je v dobi naše povesti točil „neograničeno vino in rakijo“ že starejši gospodar Šandor Katič. Žena mu je bila iz Gregorevc na Bizeljskem in mu je podarila sina Miška, ki je bil od padca iz zibelke pohabljen ter slaboumen, ter hčerko Veroniko. Krčmar Katič je bil premožen, trgoval je z živino in tudi njegova gostilna je bila dobro obiskana, ker je točil boljša štajerska vina.

Pri Katičevih je bil Lapuhov Vinko v vsakem oziru dobrodošel. Kar je potrošil, je pošteno plačal in povrh prijel v prostem času za vsako delo in pomagala, kakor bi spadal k družini. Da uslužnega korenjaka nikdo ni gonil na zimo izpod krova, je umljivo samo ob sebi. Pri gospodarstvu, kakor je bilo Katičevo, je tudi pozimi dovolj posla.

Vinko je bil preskrbljen ter zaposlen skozi celo leto in to ga je odlikovalo pred vsemi ostalimi rakarji. Da je bil zastavni Stajerec Katičevim veliko več nego navaden prihajač, je bila vzrok Hrvatova edinka Veronika. Je že tako na tem božjem in ljubem svetu, da fantje preveč zapeljivo zasledujejo dekleta s pogledi in da se medsebojna srečanja vnamejo v mladostno ljubezen.

Vinko in Veronika sta se spočetka samo rada videla in sta le malo govorila. Samo po sebi je prišlo, da se je rakar večkrat vračal z lova, kot je bilo potrebno, in Veroniki je srcece plesalo, če je zagledala na dvorišču fanta, ki ga je vzljubila, da sama ni vedela kdaj. Vinko ni razodeval Veroniki ljubezni z besedami in prisegami, obdelovale in zasajale so vrt njune mladostne ljubezni oči, ki tolikokrat dopovejo več kot vsi romani.

Vinko in Veronika sta bila že po prvi presoji nepristranskega opazovca par, kakor ga je dobiti le po grehah podeželske telesne lepote in srčne nepokvarjenosti. Ni imel samo Vinko čedne postave, zapeljivega pogleda in „kravžastih“ las, tudi Veronika je bila zametno mehkega pogleda in po vzorcu vseh Gregorevcank vitka-visoka, da je Vinko ni nadkriljeval niti za pol palca.

Kaj bi kramal na dolgo ter široko z bogzna kolikokrat do zadnjega koticčka popisano in naslikano prvo ljubeznijo, ki je najlepša, dokler je znana le dvema! Daljše prikrievanje prve ljubezni je nekaj nemogočega in tako je bilo tudi pri Vinku in Veroniki.

Mati Katička so koj uganili, da je na Veroniki opaziti po Vinkovem prihodu nekaj, kar ji je bilo poprej tuje. In te tuje pojave na hčerki je o priliki zaujala bolj strogomu očetu. „Bi ne bilo naopak. Fant je priden, delaven, pošten, varčen in enkrat bo najbrž očetov grunt njegov. Dolder je pa samo rakar in ne posestnik, ne dovolim poroke in ne trpim ljubimkanja za vogli. Tako bo, če bosta pametna, sicer poženem Štajerca od hiše in deklini bom že posvetil, kaj in koliko velja očetova volja!“ je dejal.

Po teh očetovih besedah je mati vedela, koliko je ura in da mož ne pozna šale. Skenila je, da ob prvi priložnosti spregovori z Veroniko, in ona naj nagovori Vinka, da bosta v bodoče previdna, da se velmožni gazda ne bo razsrdil do skrajnosti.

Materine besede so hčerko sicer presenetile, obenem pa je bila Bogu hvaležna, da je prišla ljubezenska zadeva roditeljem brez posebnih težkoč do ušes.

Vinko je bil koj podučen o položaju. Zamislil se je ter nato zapustil Katičev dom z zatrdilom Veroniki, da bo poprej posestnik, nego bo zamenjal z umirajočim očetom na Sromljah luč s ključem do rojstnega doma.

Tedaj je bila med Bizeljskim in Staro vasjo naprodaj Lipsinetova domačija. Prav čedna hiša z gospodarskimi pritlikinami, posestvom in vinogradom. Kar celega doma preudaren človek ne kupi, kakor bi se useknil. Treba je prej imetje pregledati in preračunati, če ustreza ceni in ako jo kupec zmore v primernem času. Tudi Vinko ni kupil Lipsinetovega doma, kakor bi pihnil. Rabil je za premislek par dni. Pred starega Katiča je hotel stopiti kot gruntar in izpolniti do pičice njegove pogoje za sklenitev zakona z Veroniko. Med pogajanj se je stalno mudil na Bizeljskem in se mu nitj sanjalo ni, da se mu kdo hoče vsiliti v vrt sreče.

V Vinkovi odsotnosti se je pripeljal h Katiču imovit živinski prekupec in krčmar Grga Pasarič iz Stenjeveca blizu Zagreba. S Katičem sta bila dobra znanca, da, prijatelja zaradi skupnih trgovskih poslov. Katič se je na povratku iz Zagreba vedno oglašil v gostilni pri Pasariču, katerega so nazivali vsi Stenjevečani „naš kum“. Grga je bil že večkrat Katičev gost, saj je kupoval z njegovim posredovanjem štajerska vina, ki so prijala zagorskim grlom bolj nego hrvaška vinska plehkoba.

Pasarič mož štiridesetih let, postaven, mustačast, bahavega ja in kričavega glasu. Gledal je neodkrito in težko je l niti, ali se šali ali so njegove besede resne. Užival je splošen ugled, bil je na glasu bogataša in ti so bili po zagorskih selih tudi v starejših časih bolj redke prikazni. Poznali so ga štajerski in hrvaški živinorejci s sejmov, kjer je kupoval na veliko, in tudi pri likofih ni bil umazanec. Poleg živine je barantal z vinom in zalagal zagorske krčmarje s štajersko kapljjo. Nikomur ni bil dolžan, plačeval je kupljeno blago sproti in takemu stricu nikdo ne hodi s poti.

Tokrat je bil Pasarič posebno zidane volje. Za gospodinjjo je imel cele koše najglasnejšega priznanja ter pohvale, Veroniki se je nasmihal, jo razigrano pogledoval, in če je bilo le mogoče, se je je dotaknil in menil na glas, kolika sreča zanj, da mu streže devotka vseh devojk, kakor ji ni para po celem Zagorju.

Pasariču se ni prav nič mudilo domov. Povabilu na prenočitev se je rad odzval. Nekaj ur čez polnoč sta kramljala z gospodarjem in mati Katička si ni obetala od teh pomenkov ni česar dobrega.

	kalij	vrsta večje skladišče	naročje	duhovitost	čim tempore	galica z zeleno ostjo	kozokrilcec	mestovzra ob donavi	stremuška	ober
		slovansko m. ime								
		nem. pesnik in slikar			izba					
					terček tomar					
		vrsta peciva					premaz za les. kovine	iridij		
		pokostnica						kdor kaj ceni		
										poudarek
dl	plica ujeda	papeževa krona	doba		vrtna cvetica	nekd. narodna pirenjska pol-otoka				
			odtisk			brezobzir- než				
izmišljena povest						ekipa				
							nepomemben človek in podobno			
plesen										
rim. državnik							rom. pritok donave valjevo			površ. mera
očrt										
imetje										nekd. rus. vladar

Prekolesaril morski preliv

Američana osvojila tudi drugo Kremerjevo nagrado — V posebnem letalu je Bryan Allen preletel Rokavski preliv le z močjo svojih mišic

Na letošnji veliki pariški razstavi letal in zračnih plovil je med gigantskimi potniškimi letali, aluminijastimi velikani, vrednimi več milijonov dolarjev, razstavljeno tudi nenavadno, krhko zračno plovilo, ki ne po cenah ne po videzu in ne po grandioznosti ni primerljivo z najmodernejšimi dosežki letalske tehnologije. Vendar pa je prozorno plovilo vredno vse pozornosti, saj je z njim pred kratkim prvi človek zgolj z močjo svojih mišic preletel Rokavski preliv.

Izjemni dosežek, katerega novinarji svetovnega tiska primerjajo s slovitim poletom Charlesa Lindberga preko Atlantika pred dobrih petdesetimi leti, se je posrečil pilotu Bryanu Allenu in konstruktorju Paulu McCreadyu. Uspešni polet jima je prinesel poleg slave, rekorda in zadovoljstva tudi bogato nagrado; prislužila sta si 100 tisoč angleških funtov. Toliko je britanski industrijski mogotec Henry Kremer ponudil tistemu, ki bo prvi preletel Rokavski preliv le z močjo svojih mišic. Kremer si pač ni mislil, da bo tudi to njegovo nagrado pobral isti konstruktor, kot je osvojil prvo. Nekaj deset let so namreč mnogi poskušali osvojiti prvo Kremerjevo nagrado, za katero je bilo potrebno preleteti določeno razdaljo in narediti pentljo v plovilu, katerega je smela poganjati le moč človeških

mišic. McCreadyju je uspelo konstruirati plovilo, sposobno opraviti tako zahtevno nalogo. RACUNALNIK POMAGA Ko se je McCready odločil osvojiti tudi drugo Kremerjevo nagrado, je vedel, da z njegovim Condorjem, ki je osvojil prvo, nihče ne bi zmogel preleteti morskega preliva med Anglijo in Francijo, zato je s pomočjo računalnika začel preurejati zaslužnega Condorja, da bi bil kos novi, mnogo napornejši in zahtevnejši nalogi. Skrajšal mu je velika krila, — prej so bila tako velika, kot jih ima letalo DC — 9 — zamenjal je nekatere dele še z lažjimi in odpornejšimi in tako celotno letalo olajšal za dragocenih šest kilogramov. Vse ostalo je načrtil tako kot v Condorju: tesno, prozorno kabino za pilota — poganjalca, veliki plastični propeler v ozadju in manjše krilce v ospredju. Tudi pogonske naprave, še najbolj podobne navadnemu kolesu, ni spremenil.

Kljub zmanjšani teži letala pa za njegovega pilota ne bi bil primeren vsakdo. McCready je izbral 26 let starega Bryana Allena, rojaka iz Kalifornije. Allen je žilav kolesar, baje prej suh kot ne. Kasneje je s samim poletom do-

kazal, da je tudi izredno vztrajen in trdoživ. Že nekaj let navdušeno kolesari in ne mine dan, da ne bi vsaj za tri ure sedel na kolo. Spi osem ur, poje pa presenetljive količine hrane, ne da bi se zredil.

OVIRA — TANKER Veliki podvig so pripravili brez velikega pompa. Za izletišče so izbrali visoko obalo pri Folkestonu. Pripravili so posebno leseno zaletišče, da bi Allen čim lažje vzhpul, nato pa so počakali na nevetroven dan. Ko so dočakali mirno ozračje, je Allen startal, vendar nesrečno. Polomilo se je eno od koles, zato je moral start ponoviti. V drugo je šlo bolje. Dvignil se je na višino treh metrov nad morsk gladino in s počasno hitrostjo poletel proti oddaljeni francoski obali. Po morju so hrabrega pilota spremljali reševalni člani ter nekaj čolnov s predstavnikmi sedme sile, med katerimi je večina pričakovala klavrn konec podviga.

Do polovice poti je šlo vse po sreči, v drugem delu poleta pa so se začele težave. Najprej je priplul mimo super tanker. Allen se mu je moral v širokem loku izogniti, saj ga preleteti ne bi mogel, a nepričakovani ovinek mu je vzel nekaj dragocenih moči. Kot nalašč se je kmalu zatem dvignil še veter in nevarno upočasnil Albatrossa. Najhujše trenutke je preživljal pilot. Naporno „kolesarjenje“ ga je pošteno izčrpalo, popil je vse zaloge vode, žejna pa je bila vse hušja. Čeprav je pred pričetkom poleta pojedel precejšen kos posebno kaloričnega kitajskega sira in kup sadja, o katerem Bryan meni, da je najboljše gorivo na svetu, so ga začele moči zapuščati. Vse je že bilo pripravljeno, da bo klonil in pristal, prav v najbolj kritičnem trenutku pa se je veter podel in Albatross se je ponovno dvignil višje ter poletel hitreje proti cilju. Morda je pilotu prilila novih moči tudi zlovesča senca velikega morskoga psa, ki se je pojavil pod plovilom.

S skrajnimi napori in povsem na koncu moči je Bryan prignil plovilo do peščene plaže na rtu Gris Nez. Kot je povedal kasneje, bi ne mogel narediti niti deset metrov poti več. Zmagovalno plovilo nad morjem.

Rešitev prejšnje križanke

S	T	O	J	A	L	N	I	K	A	N
O	R	E	K	E	V	A	T	A		
O	K	A	J	A	K	A	R	O	N	A
S	A	L	T	O	L	A	R	A	D	A
O	K	A	J	A	K	A	R	O	N	A
S	A	L	T	O	L	A	R	A	D	A
O	K	A	J	A	K	A	R	O	N	A
S	A	L	T	O	L	A	R	A	D	A

prgišće misli

Človek je os in puščica razvoja.

P. T. CHARDIN
Popolne varnosti ni; že samo živeti je strašno nevarno, pravzaprav smrtno nevarno, kot se pokaže na koncu.

R. A. HEINLEIN
Ženitev je lahka, ali nevarna reč.

J. TRDINA

EZOSLEDEC

elo plapolati in se njegovem svitu je indijancev, ki so jeja in ki so bili telje, da so čisto sledec je hladno- enega podrem,« potem pa bo mir

104. Vzel je drugo puško, ki jo je imel že pripravljeno, in spet pomeril. Tudi ta strel je opravil svoje. Na tretji zadetek pa rdečkarji niso več čakali, temveč so naglo pobrali svoja šila in kopita iz nevarne bližine trdnjave. »Mojster Kap,« je tedaj zaklical Stezosledec, »predrže se za zdaj ukrotiti. Do jutra se ne prikažejo več. In zdaj lahko izlijete vodo!«

105. Kap je nagnil sod in ga izpraznil tako spretno, da je pogasil vse plamene. Tako je bil tudi ta napad odbit in ostanek noči so obleganci prebili v miru, vendar sta moža izmenoma bedela na straži. Ko pa se je začelo daniti, sta odšla na streho. Odtod sta nenedoma zagledala v daljavi ladjo, ki se je bližala s polnimi jadri. Kmalu sta jo prepoznala: bila je Jasperova.

15.VII.'79

137

PRILOGA

PETICA ZA SEVNIŠKO VAJO

O nevarnosti hudih naravnih nesreč ali celo vojni nevarnosti ne govorimo radi. Ko do kakšne nesreče pride, pa je zlo neprimerno manjše, če se z njim spoprime organizirano. Razdejanjem po vrsti rušilnih potresov smo bili ob razvitem sistemu solidarnosti v naši deželi bolj kos kot marsikje v svetu. V vrtnico sodobnega življenja človek ni v nevarnosti le zaradi tako hudih ujm, kot so potresi, povodnji in druge nesreče, usodno je lahko že nestrokovno brkljanje po električni napeljavi. Lepa stanovanja so šla že po zlu, ker je uhajal plin iz preperete gumijaste priključne cevi, čeprav bi nova stale le nekaj desetakov. Vžigalice v otroških rokah še vedno upeljujejo gospodarska poslopja in domačije. Ugotavljanje vzroka velikih požarov v industriji na kraju nemalokrat odkrije prav presenetljivo drobno malomarnost. Pravočasna budnost lahko prihrani mnogo skrbi, trpljenja in celo življenja.

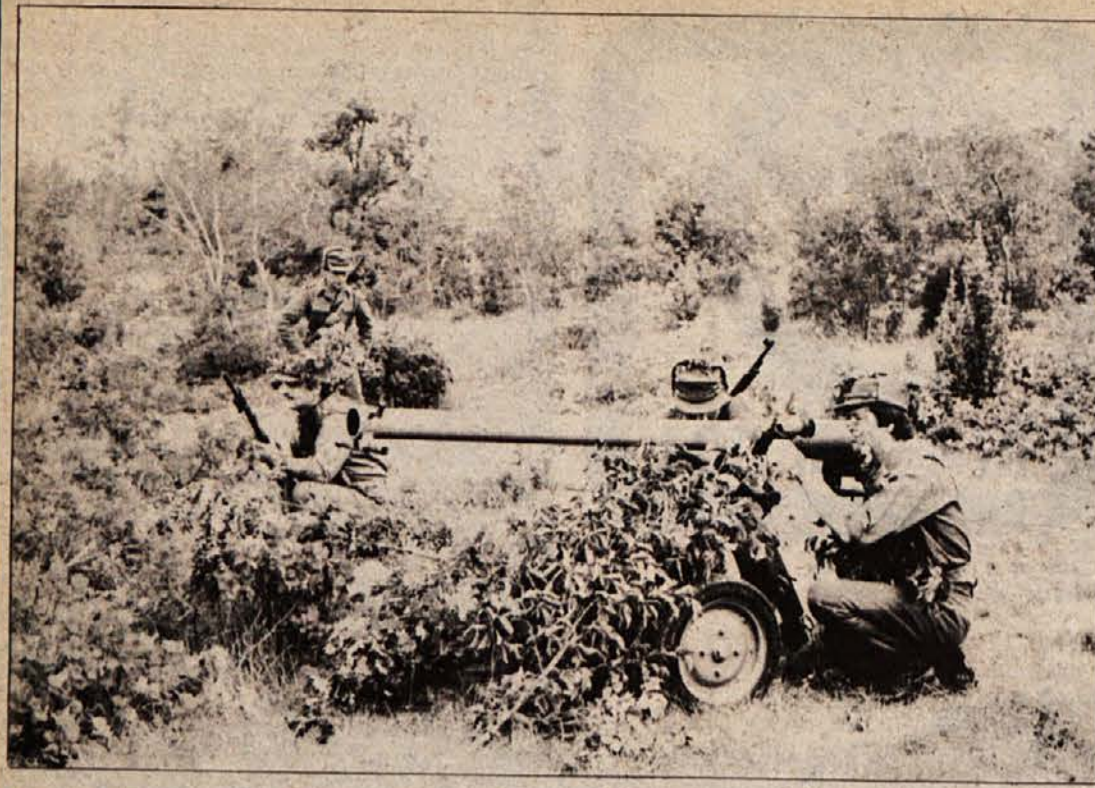
V začetku leta je svet za ljudsko obrambo in družbeno smozaščito pri predsedstvu republiške konference SZDL dal pobudo za izvedbo vsesplošne družbene akcije pod geslom „Nič nas ne sme presenetiti.“ To ni nekakšna vojaška vaja, zgolj zapleteni manevri. Organiziramo množičen preizkus obrambne in družbene samozaščitne pripravljenosti delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih in vseh kolektivih. Pobudniki akcije predvidevajo za 29. in 30. september nekakšen zaključni preizkus vsega opravljenega dela. Ne glede na ta datum potekajo manjše ali večje vaje, kar najbolj podobne pravim dogodkom, domala brez prestanka. Tako kot pač v posameznih sredinah ocenijo za najbolj primerno.

V Sevnici so pripravili veliko vajo 10. junija. Sovpadala je s stoletnico sevniškega gasilskega društva, ki je s tem svojemu jubileju dalo tudi delovno vzdušje. Zamišljen je bil zračni napad na blokovsko Naselje heroja Maroka v Sevnici. Tuleče sirene so predhodno opozorile na nevarnost. Vlogo „sovražnih“ letal sta odpravili dve s prečenskega letališča. Z nove stolpnice št. 24 v pritličju se je jel vantiti velik dim. Že štiri minute po koncu alarma so prihitela vozila sevniških gasilcev. Brez mrzličnosti so se lotila dela enote civilne zaščite. Ker se je valil dim iz pritličnih prostorov, je bilo treba poskrbeti za reševanje iz gornjih nadstropij. Do njih so se gasilci lahko nemoteno povzpeli po mehaničnih lestvah. Stare preizkušene kljukaste lestve so se izkazale primerne za plezanje z balkona na balkon. Ljudje so lahko varno skakali iz šestega nadstropja po drsalnem prtu. V okviru civilne zaščite je bila na delu tudi zdravstvena služba. Za hitro prevažanje ponesrečencev je na ulici pred stolpnico stal helikopter republiškega sekretariata za notranje zadeve.

Časomerilci so na kraju izmerili, da je bilo potrebnih za ves potek reševanja le pičlih dvajset minut. Uspeh vaje so javno razčlenili pred vsemi udeleženci vaje. Čestitkam za uspešno izvedeno vajo se je pridružila tudi pohvala z republiškega sekretariata za notranje zadeve. Sodelovali so pač ljudje, večji takega dela. Zanj se usposablja v prostovoljnih organizacijah in društvih: pri gasilcih, Rdečem križu, organizacijah za tehnično kulturo. Nekaterim, npr. miličnikom, strokovnjakom v gradbeništvu ali komunalni, so to vsakodnevna opravila in naloge. V sevniški krajevni skupnosti so pred nedavnim izvolili med drugim nove organe za ljudsko obrambo in samozaščito. V njih so izkušeni borci in mladi. Nadaljnje akcije potekajo usklajeno preko občinske konference SZDL. Do jeseni bodo na kak način preverili svojo budnost in znanje v vseh sredinah.

ŽELEZNIK

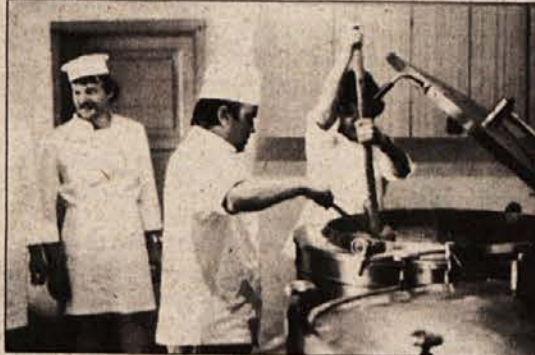
KJER OSTRIJO "JEŽEVE BODICE"

V desetih letih, odkar pri nas uresničujemo koncept splošnega ljudskega odpora, se je ta že tako uveljavil v našem vsakdanjem življenju, da ga lahko po pravici štejemo za del naše družbene in politične prakse. V desetih letih je postal resnična last vseh delovnih ljudi, uresničevanje tega koncepta pa je postalo pravica in dolžnost vseh.

Kar uresničujemo pri nas, je v resnici podružbljena ljudska obramba. Prav na tem področju so bili doseženi veliki uspehi, s katerimi še nismo v celoti zadovoljni. Zato si vsi odgovorni dejavniki prizadevajo, da bi ljudska obramba tudi s pomočjo javnih občil postala resnična skrb nas vseh. Pred nedavnim je zato republiški štab za teritorialno obrambo v sodelovanju z Društvom novinarjev Slovenije, sekcijo za ljud-

sko obrambo in družbeno samozaščitno organiziral obisk centra obrambne vzgoje za Primorsko. Komandant teritorialne obrambe Slovenije general podpolkovnik Branko Jerkič je v uvodnem razgovoru posebej poudaril bistvene spremembe, do katerih je prišlo po VIII. kongresu ZKS in po XI. kongresu ZKJ. Teritorialna obramba je postala najštevilnejši del oboroženih sil in mora biti sleherni trenutek sposobna izvajati vse naloge, ki stojijo pred njo. Zlasti pomembno pa je, da njen razvoj in njena uspešnost v resnici postaneta skrb nas vseh. Doslej je bila ta povezava z bazo dokaj šibka in neučinkovita, s spremembami, ki jih doživlja po kongresih, pa je njena dejavnost vse bolj podružbljena, vezi med enotami teritorialne obrambe in krajevnimi skupnostmi, občinami in delovnimi organizacijami so vse trdnješe.

V skladu s tem se krepi tudi vloga in pomen Zveze komunistov v teritorialni obrambi. Za ta namen bodo ustanovljeni komiteji za SLO, katerih naloga bo, da bodo stalno ocenjevali situacijo na terenu, hkrati pa bodo lahko uvedli tudi preventivne ukrepe, če bi grozila kakršna koli nevarnost. Pri tem gre za neke vrste poenostav-

ljanje in poenotenje dosedanjih formacij v konceptu splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite. Bodoči naziv obeh delov ljudskega odpora bo poslej narodna zaščita, v kateri bodo lahko sodelovali delovni ljudje, težišče pa bo prav gotovo na združenem delu, ki je za to tudi najbolj pripravljeno. V resnici se sistem SLO in narodne zaščite ne moreta ločiti, saj ni nikoli povsem jasno, kdaj se začne obrambna faza in kje se neha zaščitna.

Center obrambne vzgoje za Primorsko je eden izmed najbolj urejenih centrov v naši republici. Na kakšnih 400 hektarjih kraške zemlje imajo zdaj vrsto objektov in terenov, na katerih se enote teritorialne obrambe lahko urijo. Tiste dni je bila na sedemdnevem urjenju enota, ki nosi ime po narodnem heroju Janku Premrlu — Vojku. Na poligonih za taktično urjenje, za protiklepní boj, na strelišču in v učilnicah prebijejo vsak dan do 11 ur. Toda kljub naporom, ki jih zahteva urjenje, še vedno najdejo čas, da gredo tudi na svoje športne terene ali pa da prisluhnejo kulturnemu programu, ki ga pripravi njihova kulturniška skupina.

Komandant teritorialne obrambe Ignac Stibilj in komandant enote Radovan Milatović sta izrekla o tej enoti same pohvalne besede; enota je bila doslej ena izmed najboljših. Treba pa je povedati, da je bila tudi enota Pinka Tomažiča najboljša enota teritorialne obrambe leta 1976 in 1977. Najboljši je bil tudi pokrajinski štab teritorialne obrambe za Primorsko.

Teritorialna obramba Primorske je posebnost tudi po tem, da ima v svojem sestavu tudi mornariški odred in enoto potapljačev, česar drugi štabi nimajo.

V tem času obiska so v centru pripravili partizanski miting. Udeležila se ga je vrsta domačinov iz Kostanjevice, blizu katere je center, pa tudi okoličani iz drugih vasi. V resnici je bil pogled na mlade mamice in njihove otroke, ki so prišli na obisk k očku v center, najboljše in najprepričljivejše potrdilo o tesni zvezi, ki družijo enote ljudskega odpora s prebivalstvom. „Zato,“ je rekel načelnik političnega sektorja republiškega štaba teritorialne obrambe Slovenije Tone Kraševac, „taka srečanja ne bodo izjema, marveč pravilo, ki naj vedno znova potrjuje zvezo oboroženih sil z vsemi delovnimi ljudmi in občani.“

J. SIMČIČ

VOJAŠKI KOTIČEK

OROŽJE ISKALCEV ZLATA

Oliver Winchester je leta 1857 organiziral New Haven Arms Company in tako postal predsednik tovarne orožja, katere proizvodi pa niso šli v denar. Repetirka na vzvod vrste vocanic je bila mehanično kar solidna, naboji zanjo pa so bili nedognani in tako orožje ni moglo biti uspešno. Winchester je bil sicer dober poslovni mož, kar pa mu ni veliko pomagalo. Puško je bilo treba izboljšati ali pa pustiti, da gre pod jet rakom žvižgat.

Mož, ki se je z veliko posluha lotil izboljšav, jih leta 1860 patentiral in s tem rešil New Haven Arm Company bankrota, je bil puškar B. Tyler Henry.

Henry se je problema lotil s pravega konca, pri strelivu. V nekaj mesecih je razvil kovinski naboj z robnim vžigom kalibra 11,2 mm. Izboljšal je tudi puško in jo priredil novemu strelivu. Posebnost je dvojna udarna igla, ki z dveh strani hkrati udari po robu naboja. S tem zmanjša možnost, da bi naboj odpovedal. Puška, imenovana Henry, se je pojavila na tržišču v drugem letu državljanske vojne med Severom in Jugom.

Henryjeva repetirka je zaradi 15-strelnega magazina in hitrega repetiranja z značilnim zankastim vzvodom streljala zelo hitro. V vladnih testih so povprečni strelci dosegli hitrost enega strela vsake 2,9 sekunde, z relativno zamudnim polnjenjem vred. Iz že napolnjene puške je izurjen strellec lahko izstrelil vseh 18 nabojev v manj kot osmih sekundah. V času pušk sprednjač je bila to nezaslišana hitrost, pa tudi še danes se ji lahko ponekod odkrijejo.

Winchester je novo puško takoj ponudil vojski, vendar je imel bolj malo uspeha, ker je bil vojni general Ripley zagrižen pristaš sprednjač. Razvoja pač ni mogoče zavreti, za puško so se ogrele vlade posameznih zveznih držav, ki so same oboroževale svoje polke. Nekateri častniki in vojaki pa so Henryjeve repetirke kupovali iz svojega žepa. Henryjevka je osvojila tudi nemirni Zahod. Poleg iskalcev zlata, kavbojev, varuhov zakona in razbojnikov so jih imeli nekaj tudi Indijanci. Med njimi Mali sedeči bik, ki mu je Henryjevo repetirko podaril predsednik Grant. To je bilo leta 1875.

V tem obdobju pa je bila Henryjeva puška že v zatonu. Leta 1866 se je New Haven Arms Company reorganizirala v tovarno Winchester. Naslednjega leta so poslali na tržišču puško Winchester 1866, v bistvu precej izpopolnjeno Henryjevko. Kmalu so ji sledili novi, še boljši modeli. Toda vseh teh brez moža z imenom B. Tyler Henry in njegove repetirke ne bi bilo.

J. HARTMAN

PRVA BRZOSTRELKA JE BILA DVOCEVNA

Brzostrelka je lahko avtomatsko orožje, iz katerega je moč streljati posamič ali z rafali. Ogenj je najučinkovitejši na razdaljah do 300 metrov. Brzostrelkin kaliber je različen (od 7-12 mm), orožje je lahko (2,7-4,5 kg). Brzostrelka se je razvila iz avtomatske pištole, namenjena pa je predvsem za boj iz bližine.

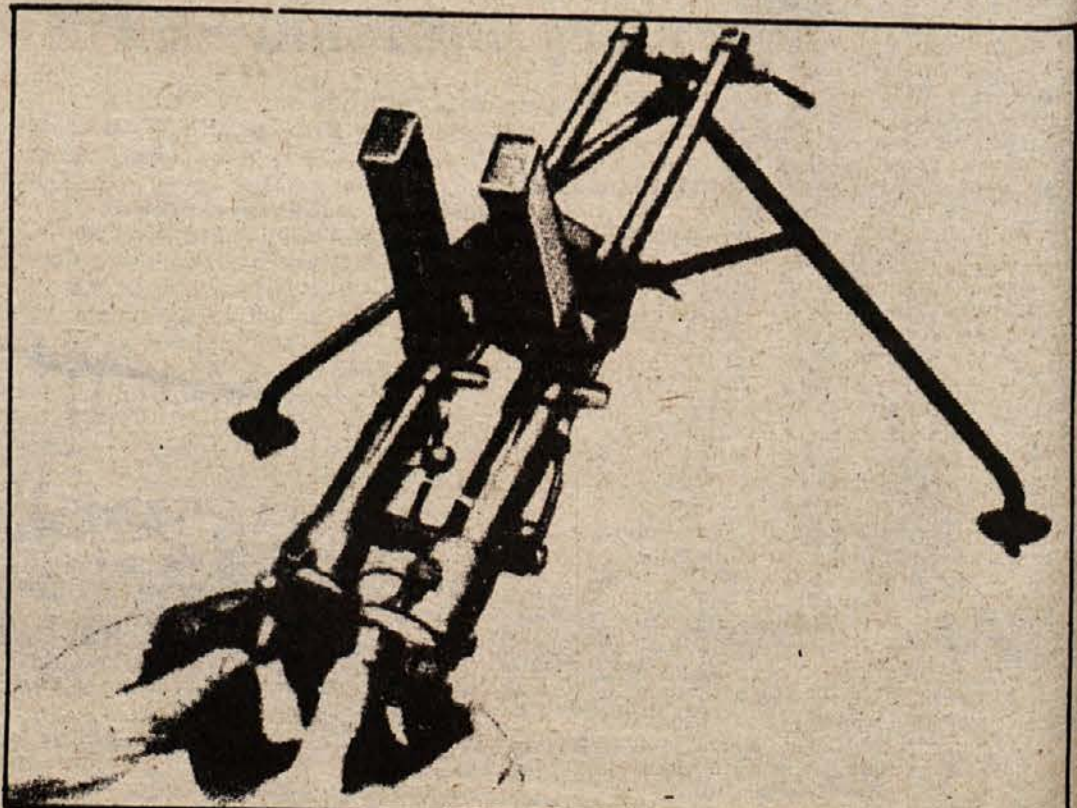
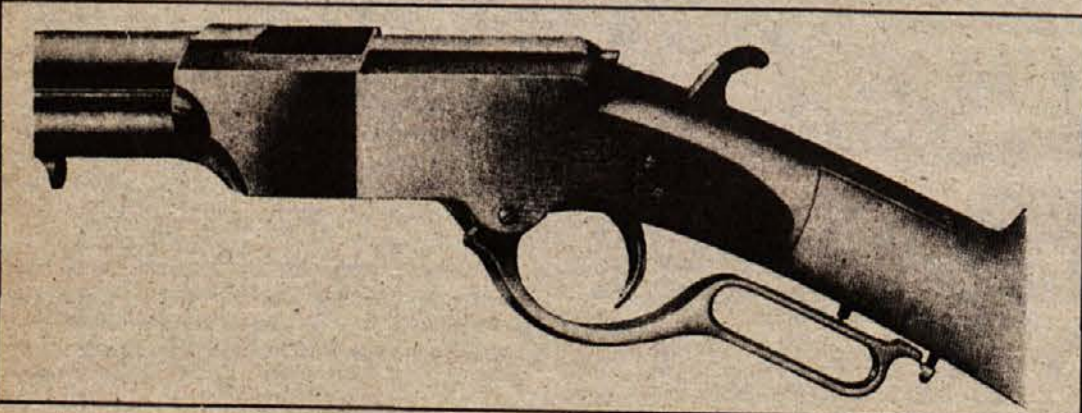
Orožje ima sorazmerno kratko zgodovino. Prva brzostrelka s pištolskimi naboji je bila sestavljena leta 1914 v Italiji. Rekli so ji Villar Perrosa in je bila sprva namenjena samo za oborožitev letal. Brzostrelka je imela dve med seboj povezani cevi, vsaka od teh pa svoj prožilni mehanizem in okvir za 25 do 30 nabojev. Orožje je bilo težko 6,5 kg. Iz vsake cevi je bilo teoretično možno na minuto izstreliti po 1500 nabojev kalibra 9 mm. Ko so ugotovili, da je taka brzostrelka za letala neprimerna, so jo leta 1915 nekoliko spremenili in kot Fiat M-1915 uvedli v oborožitev italijanske pehote.

Nemci so prve brzostrelke izdelali tako, da so pištolum mauser in luger podaljšali cev, jih opremili s kopiti in dodali okvire za 32 nabojev. Te naboje je bilo mogoče izstreliti v 43 sekundah, za izstrelitev vsakega naboja je bilo namreč treba posebej pritisniti na petelina. Ko pa so Nemci v bitki pri Kobaridu zaplenili večje število italijanskih brzostrelk, je Hugo Schmeisser na tej podlagi konstruiral zelo preprosto brzostrelko bergman-muskete MP-18.

Američani so začeli svoje brzostrelke pistol cal. 30 M-1918 izdelovati tik pred koncem vojne. Izdelali so jih več kot 800.000, v Evropo jih niso poslali, ker se je vojna poprej končala.

Med obema vojnama so seveda brzostrelke izpopolnjevali in izdelovali nove tipe. V Franciji in Veliki Britaniji jim niso preveč zaupali, v Nemčiji pa je nastalo več brzostrelk Schmeisser. V Italiji so leta 1918 konstruirali eno najboljših brzostrelk tistega časa. To je bila beretta kal. 9mm, ki je imela dva petelina: za posamično streljanje in rafale.

Nemci so italijansko beretto izpopolnili in konstruirali MP 38/42 s skrajšano cevjo. Angleži so leta 1942 izdelali brzostrelko stenmark I, ki so jo kasneje izpopolnili. Med najučinkovitejše brzostrelke druge svetovne vojne sodi nedvomno ameriška brzostrelka M-3, iz katere pa je bilo mogoče streljati le v rafalih.

V DRUŽBI PUŠKE IN NARAVE

Majhni jeziki plamenov tabornega ognja, ki ga je prižgelo mlado dekletje v svizelani uniformi pripadnic teritorialne obrambe, so se nemirno in neumorno objemali,

padali in se ponovno vzdigovali ter sipali iskre visoko pod nebo nad hostami Kočevskega Roga. In center za obrambno vzgojo dolenjske pokrajine se je začel poslavljati od skupine gostov, predstavnikov novomeške občine, ki so kake tri ure pred mrakom obiskali enote teritorialne obrambe iz novomeške občine.

Vendar so civilisti, med njimi predstavniki občine, družbenopolitičnih organizacij in podjetij, neradi krenili; ne samo zaradi naporne več kot dnevne vožnje, pač pa zavoljo prijetnega večera, ki se je začel takoj po

uspelem mitingu. Pripravili so ga gostitelj, teritorialci iz novomeške občine, skupina osnovnošolcev z Otočca, mladi iz Novega mesta, pozdravni govor pa je imel predsednik občinske skupščine Marjan Simič.

Mogočni gozdovi okoli učnega centra so nenavadno zažveleli že v začetku junija, ko so v zgradbo pripravljen tabor prišli teritorialci iz petih občin. Marsikdo, ki je moral obteči vojaško suknjo, se je bal partizanskih preizkušenj v gozdu in mrzlih noči pod šotori ali na straži. In čeravno so vojaki na nočnih vajah videli bolj malo zvezd, kajti domala ves junij ni bil radodaren s soncem, so bile začne skrbi hitro pozabljene. Tako vsaj trdi teritorialec Boris:

„Res, sonca smo imeli le malo, vendar to naših teritorialcev ni hudo motilo. Vstajali smo malone v mraku in vse naloge dobro opravili. Že pred peto uro so bile kolone ali na straži, na poligonih za taktično urjenje in protiklopni boj, v učilnicah itd.“

Isto je zatrjela tudi osemnajstletna delavka, teritorialka Branka, ki se je prostovoljno odločila za vajo v uniformi. „Razen mene je tu še precej mladink prostovoljk. Kako me je bilo strah pred streljanjem s prvim strelivom! Tovarši so me dražili; a potem sem ugotovila, da sem mnoge ugnala. Za podobno vojaško

urjenje v naravi se bom odločila takoj, ko ga bodo pripravili.“

Prizen tega da so pripadniki enot obnovili vojaško znanje, so se naučili tudi marsikaj novega. Vendar so se malone vsi najbolj veselili prostih ur, ker so si lahko do mile volje privoščili dela, za katera doma vedno zmanjka časa.

Tako so enote pripravile pravo nogometno prvenstvo, ki ga je z igrišča po vsem taboru prenašal teritorialec-napovedovalec po radiu „Krka“, bolj močni so se radno preizkušali in hujšali ob vlečenju vrvi, šahisti so igrali šah, marsikdo se je zamotil s pisanjem člankov in pripravljanih stenskih časopisov, izdali so tri številke „Partizanskega Roga“, glasila pripadnikov teritorialne obrambe, itd. Ob večerih pa so se vojaki lahko zbirali tudi ob televizorju.

Teritorialci Janko, Bojan, Martin in Janez, ki so ob tabornem ognju obujali spomine na minule nočne vaje in slišali premočene čevlje, so bili dobre volje. Najprej so mladim Otoččanom pokazali šotor, orožje, povedali, kako delujeta puška, puškomitralj, itd. Nato pa so starejšim gostom povedali o življenju v taboru marsikaj zanimivega. Tudi o drobnih pripetljajih. Tako so med drugim zaupali, da so dobili liter, samo liter pijače, ob čemer se pravemu Dolenjcu zameji srce. Še kako prav je prišla žlahtna kapljica po naporan nočni vaji. Ko so hoteli količine podeseteriti, je zadevo nahote ali učinkovito preprečil narodni stražar: Cviček se je izgubil v že tako premočeni zemlji Kočevskega Roga. In nato so pohvalili kuhinjo. „Res je dobra. Z nami so namreč tudi vsi glavni kuharji najbolj znanih dolenjskih hotelov. Po vsakem obroku se nam zdi, da je nedelja.“

Iz kmetov, učiteljev, delavcev, profesorjev, inženirjev in trgovcev sestavljena vojska se je, po besedah organizatorjev, dobro izkazala. V šali trdijo, da tudi zato, ker so poskrbeli za kulturne sekcije. Še najlažje pa so ustanovili pevsko zbor. Kajti ni Dolenjca, ki ne bi tudi po napornem delu rad zapel. Da pa ne bi človek v učnem centru, kjer je bilo vsega (razen cvička dovolj) pel, ni bilo vzroka. In tudi zato so dnevi obrambne vzgoje za marsikoga prehitro minili.

JANEZ PEZELJ

Leta 1905 je bila v Ljubljani ustanovljena „Slovenska Sokolska zveza“ za območje takratne Kranjske, Štajerske, Koroške in Primorske. Takoj nato so začeli ustanavljati telovadna društva. Že 8. decembra 1906 je bil ustanovljen kot 25. v Sloveniji „Ribniški Sokol“.

V kroniki beremo, da so bili pobudniki njegove ustanovitve dr. Anton Šifer, gostilničar Andrej Podboj, tajnik posojilnice Ivan Arko, graščinski uslužbenec Bogomil Fišer, brivski mojster Avgust Juvanc, zemljiškotajnikški oficial Anton Špende in drugi. Predvsem pa vsi člani kluba „Slovenskih biciklistov Ribniške doline“.

Izven trga Ribnice so bili sotrudniki za ustanovitev telovadnega društva še takratni župan v Loškem potoku Ivan Rus, dolenjevaški župan in ustanovitelj slovenskega gasilstva Nace Merhar iz Prigorice ter Ivan Rus iz Brež. Iz Sodražice so sodelovali Josip Oberstar, Evgen Ivanc st., Fran Fajdiga st., Nande Marolt, takratni visokolesec na univerzi v Brnu, Matija Gruden iz Vinic pri Sodražici in Blaž Petrič.

Za ustanovitev Sokola v Ribnici se je navdušila skoro vsa okolica. Gospodarska, kulturna in napredna politična dejavnost je povezovala doberšen del življa Ribniške doline. To se je najbolj opazilo na vseh slovenskih kulturnih prireditvah. Ob takih priložnostih se je sešel ves napredni svet od kočevske nemške narodnostne meje na Jasnici do Rakeka na Notranjskem. Napredna misel je v takratnem avstrijskantsko-kerikalnem okolju le počagoma rasla. Zavedna in delavna uprava društva pod vodstvom staroste dr. A. Šiferja je bila nalogam kos. Zato so se ribniški telovadci hitro povzpeli v sam vrh slovenske telovadbe. Niso manjkali niti na enem telovadnem nastopu ali tekmovanju.

Poglejmo v kroniko sodražkega Sokola. Pokojni Jože Ivanc jo je vodil skrbno in pošteno: „Moč ribniškega društva je rapidno rasla. Sokolska ideja se je trosila tudi izven Ribnice, tako v Sodražici, Velikih Laščah in še dalje. Kako veličastni so bili prvi nastopi Sokola v Ribnici! Posebno je bil za to navdušen mladi svet, ki je zelo številno obiskoval vse prireditve.“

Pri Sokolu v Ribnici pa je bilo včlanjenih tudi nekaj članov iz Sodražice — med temi Nande Marolt, sodraški rojak, in Matija Gruden iz Vinic pri Sodražici. Ta dva sta najbolj zaslužna za ustanovitev podružnic Sokola v Sodražici.

V gostilnici pri Martinu Kržetu v Sodražici se je zbralo 3. oktobra 1909 nad 40 zavednih in naprednih Sodražanov, ki so ustanovili odsek Sokola v Sodražici. Prvi starosta je bil Blaž Petrič, ki je kasneje odšel v Ameriko, načelnik Franc Gregorič, blagajnik Jakob Perdan, odbornik pa Fran Fajdiga, Fran Mikolič in Miha Verbič. Ob ustanovitvi je bilo 32 članov, od tega 15 telovadcev ter 20 moškega šolskega naraščaja. Slavnostne kroje je imelo 20 članov.

Matično društvo v Ribnici je imelo sedaj tudi skrb za idejno vzgojo in vadbo še za sodraški odsek, ki so ga redno obiskovali člani odbora, predvsem pa vaditelji. Po trikrat na teden se je vozil vaditelj Viljem Pisansky v Sodražico vadit telovadbo, dokler se sami Sodražani niso usposobili za vaditeljsko delo.

Že v prvem letu delovanja samostojnega odseka je višja šolska oblast prepovedala naraščajo, da bi se včlanjeval in delal v vrstah Sokola. Zato so naraščaj razpustili.

V letu 1910 je bil v Sodražici skupni nastop ribniškega Sokola z odseki Sodražice in Velike Lašče, združen z izletom sokolske župe Ljubljana. „Z ustanovitvijo sokolskega odseka v Sodražici,“ pravi kronika, „so ustanovili naši protivniki svojo telovadno organizacijo Ore!“ Organizacija Ore je hotela omejititi prvi nastop Sokola, zato je pripravila hkrati tudi nastop oriovtva. Takratni okrajni glavar je prepovedal oba javna nastopa. Odbor sokolskega odseka pa je jamčil, da bo na prireditvi popoln mir in red, zato je bila dovoljena.

Vsako leto je bilo izpolnjeno z izleti, nastopi, pripravami. Poleg telesnovzgojne dejavnosti so organizirali tudi kulturne zvrsti, tako dramatiko, tamburaštvo, petje itd.

Omeniti velja priprave na VI. češki vesokolski zlet v Pragi leta 1912, ki je bil hkrati tudi I. vesokolski zlet slovenskega sokolstva. Že program zleta je zahteval dosti strožje pogoje za uvrstitev na tekmovanje. Med 2246 tekmovalci (Čehi, Poljaki, Rusi, Srbi, Hrvati, Slovenci) so bili tudi trije člani ribniškega Sokola, in sicer: Vilko Oražem, ki je dosegel 53. mesto, Viljem Pisansky (55. mesto) in Ivan Kramar (87. mesto). Poleg teh tekmovalcev so je Vilko Oražem udeležil tudi posebnih tekem, ki so zahtevale še več vzdržljivosti in znanja.

Tia na Balkanu so postajala vse bolj vroča. Nemški meč je hotel zatreti širjenje slovenskega duha. Kakal je

Člani Sokola Sodražica ob proslavljanju 20-letnice svojega organiziranega delovanja

Viljem Pisansky

Jože Oberstar

OD SOKOLA DO PARTIZANA

samo priložnost, da napade malo in izmučeno Srbijo. To je bil tudi povod, da je več delovnih članov našega telovadnega odseka odšlo čez „lužo“. Mračne napovedi so se uresničile v noči med 25. in 26. julijem 1914. Prav za nedeljo, 26. julija 1914, je bil napovedan v Sodražici javni nastop odseka Sokola, vendar ga je splošna mobilizacija preprečila. O tem dogodku piše v svojem dnevniku Jože Ivanc:

„Isto nedeljo bi moral imeti svoj javni nastop telovadni odsek Sodražice, na katerega se je prav skrbno pripravil. Posebno je bila živahna zadnja noč na Fajdigovem dvorišču, kjer naj bi se vršil nastop. Sodražica je bila vsa v zastavah in mlajih. Bratje so končali zadnja dela s pripravami, ki je prišla vest o mobilizaciji in vojni napovedi proti Srbiji...“

Naslednji dan je bilo videti na veselicnem prostoru žalostne Sokole, ki so razdirali in popravili tisto, kar je bilo pripravljeno za veselico. Tudi številne narodne zvestave so bile odstranjene. Mnogi člani Sokola so že v jutranjih urah odhajali na mobilizacijska mesta. Odhajali s žalostnih obrazov, zavedajoč se dejstva, da je Avstrija napovedala vojno bratski slovanski Srbiji, oziroma da jih žene usoda v Galicijo, kjer so stražili svoje meje naši vzhodni bratje Rusi.

Mlajši člani, ki se niso bili vojni obvezniki, so se tudi med vojno večkrat sešli.

Novembra 1918, prvi naš kronist, je prišel zaželeni dan, ko se je zaključila svetovna človeška morija, dan združitve južnih Slovanov, dan nastanka Jugoslavije. Tedaj je sokolski odsek v Sodražici zopet oživel, na dan so prišli vsi sokolski kroji in orodje. Na seji 22. novembra 1918 je zopet začel delati odbor Sokola, vendar ni bil popoln, ker so nekateri člani med vojno padli.

Novi odbor je bil sestavljen tako: starosta Jože Oberstar, načelnik Evgen Ivanc, tajnik Jože Gregorič, Karol Štrbenk, Franc Mikolič, Ivan Kovačič in Vence Drobnič.

Naj bo mimogrede omenjeno tudi veliko delo, ki so ga člani Sokola v Sodražici izvršili v dnevih podpisovanja Majniške deklaracije. Želja po združitvi vseh južnih Slovanov se jim je tokrat uresničila. Člani sokolskega odseka so prevzeli ob razslu Avstrije naloge narodnih straž. Mladi in neustrašni častnik nove jugoslovanske amade Franc Pirč iz Zimario je pripeljal v Sodražico poln kamion orožja. Sicer pa je narodna straža v Sodražici tudi sama razorožila številne vojaške enote, ki so se vračale s soške fronte skozi našo Sodražico.

Leta 1919 sta se včlanila v Sokola novodošla učitelja Viktor Kovač, ki je prevzel moški in mešani pevski zbor, ter Tone Faganelli, ki je prevzel načelstvo telovadnega odseka. Sodražani so bili telovadnemu odseku zelo naklonjeni, zato je bilo podpornike (mečene) lahko najti.

S prihodom svobode se je članstvo telovadnega odseka ribniškega Sokola v Sodražici pričelo prizadevati za osamosvojitve in za gradnjo doma. Kaj kmalu so se oglašili celo naši rojaki iz Amerike in ponudili odboru pomoč. Sklep o osamosvojitvi so sprejeli na občnem zboru 8. januarja 1920. Tako je odsek v Sodražici s tem dnevom postal samostojna telovadna organizacija pod imenom Sokol Sodražica.

OD OSAMOSVOJITVE DO RAZPUSTA

Razdobje, ki smo ga opisovali doslej, je imelo pred seboj za tedanje čase nedosegljiv cilj: otrresti se nemškega gospodarstva. Ta cilj je bil z združitvijo južnih Slovanov izpolnjen. V takratni državi SHS je bilo torej potrebno najti nove idejno-politične cilje.

Članstvo sokolske družine v Sodražici se je z osamosvojitvijo podvojilo in celo potrojilo. Nadaljevala so se prizadevanja za gradnjo sokolskega doma. Društvo je prirejalo vedno več izletov, na katerih je članstvo pokazalo veliko disciplino tako, da se je ves čas vzdržalo kajenja in pitja opojnih pijač.

V letu 1924 je Sokol Sodražica obhajal 15-letnico organiziranega delovanja. Takrat so na svečan način razvili društveni prapor, domače delo članic pod nadzorstvom Janka Trošta, ravnatelja meščanske šole v Ribnici, ter vodstvom načelnice Pavle Ivančeve. Ob tej priložnosti je bil 20. julija 1924 okrožni zlet ribniškega sokolskega kroja. Veličasten je bil mimohod sokolstva po trgu.

4. avgusta 1929 je društvo praznovalo 20-letnico. Na predvečer je bila pri Starcu v dvorani slavnostna seja, na kateri je zastopnik Jugoslovanske sokolske zveze Stane Vidmar izročil starosti Oberstarju posebno častno listino za skoraj 20-letno starostovanje. Zadnje akademijo je društvo priredilo 1. decembra 1929, nato pa 9. januarja sklenilo, da se razide in se vse članstvo vključi v novo Zvezo Sokola kraljevine Jugoslavije.

OD RAZPUSTITVE DO OSVOBODITVE

13. februarja 1930 je bil sklican sestanek vseh pripadnikov bivše sokolske organizacije v Sodražici. Na njem je bil pojasnjen novi položaj telovadne organizacije in da je Sokol postal državna ustanova. Nato so prebrali od sokolske župe Ljubljana imenovani odbor, v katerega so bili določeni: starosta Jože Oberstar, namestnik staroste Franc Mikolič, načelnik Fran Fajdiga ml., načelnica Milka Ivanc in prosvetar Jože Ivanc.

Začelo se je ne ravno prostovoljno delo. V zraku, pri delu in srečanjih se je občutil pritisk prisile, saj se je začela šestojanuarska diktatura, 5. novembra 1929, ko je bil razpuščen tudi sodraški Sokol.

1. decembra 1930 je umrl član nadzornega odbora Alojz Gnidca, ki mu je s 'olsko društvo v Sodražici v osmrtnici dalo vzdevek „Narodni mučenik“, dolgoletni podstarosta družstva. Gnidca, rojen v Podstenah v siromašni družini, je že v rani mladosti okusil siromaštvo, ko je že kot otrok moral za pastirja na Hudi konec, potem pa je postal obodar pri Rusovih v Ribnici, kjer je v zadnjem gospodarju tega imena našel svojega drugega očeta. Med prvo svetovno vojno je bil preganjan zaradi veleizdajstva in malo je manjkalo, da ni ostal na „bajerju“ v Ljubljani brez glave, kot nam poroča kronist.

Na 9. glavni letni skupščini, ki je bila 23. oktobra 1938 in se je nadaljevala 26. oktobra, je bila s težavo sprejeta nepredvidna ostavka staroste Jožeta Oberstarja, potem ko je 29 let vodil sokolsko društvo. Za starosta je bil izvoljen Fran Fajdiga ml. Ta kadrovska sprememba ni na delovanje društva posebno vplivala, saj je bila pred vrsti druga svetovna vojna in še posebno uničenje čehoslovanske države, česar večina sokolstva ni mogla preboleti.

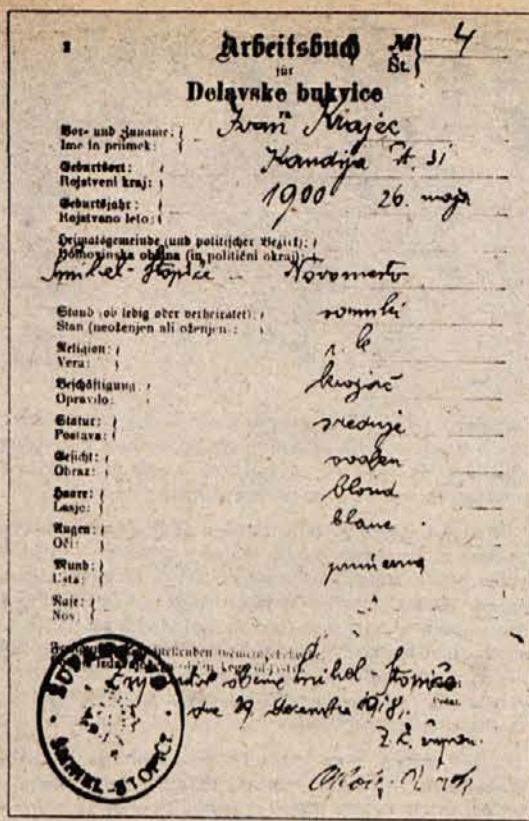
11. glavna skuščina in hkrati zadnja pred II. svetovno vojno je bila dne 26. januarja 1941, zadnja seja uprave pa 21. februarja 1941.

Čeprav je z zadnjo sejo prenehalo delo odbora in društva, so posamezni člani le nadaljevali delo v narodno-obrambnem smislu. Tako je starosta Fran Fajdiga ml. kot župan funkcionalno dobil nalogo, da zbira pristopnice vseh društev na področju župe za kolektivni pristop v OF.

Po zmagi nad okupatorjem se je tudi na telesnovzgojnem polju začela obnova. Že septembra 1945 so vadili oddelki po razrušenih dvoriščih. Pod vodstvom nekdanjega staroste, sedaj pa predsednika telovadnega društva Sodražica Frana Fajdiga so začeli tudi redno vaditi. Leta 1952 se je telovadno društvo Sodražice preimenovalo v Partizana Sodražica, društvo za telesno vzgojo in rekreacijo. Pod tem imenom dela še danes.

FRANC LEVSTEK

OD ITALIJANSKE OFENZIVE DO „MLADEGA TOVARIŠA“

MLADI TOVARIŠ

OF.

JANUAR 1943 ST. 1.

Novo imenovan okrožni komite SKOJ za Novo mesto; njegova sekretarka je bila absolventka agronomije Vilma Bebler - Špelca, ta je obenem v okrožnem komiteju KPS Novo mesto, kamor je bila kooptirana, odgovarjala za mladino, člana pa študent Jože Tajkal in delavec Ivan Gorjup. Glavna naloga komiteja je bila načrtno vzpostavljanje aktivov SKOJ (= Zveza komunističke mladine - ZKM) in organizacije Zveze delovne mladine (ZDM), obenem pa je bilo potrebno usposabljanje iz vrst kmečke in delovne mladine lastne aktiviste. Najuspešneje je delo potekalo v osvobojenem rajonu Šmarjeta, kjer je delovno okrožno vodstvo. Tu je bilo v ZDM včlanjenih 750 mladincev in mladink, ki so poleg politične vzgoje pričeli organizirati kulturno življenje ter zbirati živila za partizansko vojsko. V 16 aktivih ZKM so delovali 104 mladinci in mladinke; vodil jih je podrajonski odbor ZKM za rajone Šmarjeta, Bela cerkev in Škocjan.

Uspešno je potekalo vključevanje še v rajonu pod Gorjanci (100 mladincev in mladink v ZDM, okoli 30 v ZKM) in rajonu Trebnje (130 članov ZDM), kjer se ni divjala italijanska ofenziva, medtem ko so bile možnosti za uspešno delo v po italijanski vojski že pregaženih rajonih slabše.

Da je bilo delo z mladino zastavljeno pravilno, potrjuje poročilo sekretarja pokrajinskega komiteja SKOJ za Slovenijo Viktorja Stoparja, ki je 21. oktobra poročal, da je bilo razporedjenih ravnov v novomeškem okrožju najbolje. Sklepal je, da bi, kolikor začetega dela ne bi preprečila italijanska ofenziva in nastop bele garde, vključili v ZDM 80-90, v ZKM pa do 30% vse mladine.

Po nepopolnih podatkih, pa tudi podokrožje Dolenjske Toplice ni upoštevano, je bilo že v oktobru v okrožju nad 160 članov ZKM in nad 1310 članov ZDM.

Skoro štirimesečna italijanska ofenziva 1942 proti slovenskemu narodnoosvobodilnemu gibanju je bila huda preizkušnja za partizanske borce, aktiviste OF in civilno prebivalstvo. Terjala je mnoga človeška življenja in povzročila visoko materialno škodo. Organizacijska mreža OF je bila mnogokje razrahljana, narodnoosvobodilni odbori, organi komaj rojene ljudske oblasti, razbiti. Prizaneseno ni bilo ne skojevskim ne mladinskim vrstam. O tem govorijo redka ohranjena poročila iz tistega časa. Mnogi skojevci in mladinci so bili internirani, nekateri celo prisilno mobilizirani v belo gardo, drugi zopet so iz strahu prenehali z delom. Marsikateri aktiv je bil v celoti razbit.

Najhuje so bile prizadete skojevske vrste v podokrožju Šmarjeta. S skupino aktivistov OF, ki so bili ujeti v Beceletovi jami pri Zagradu, sta bili pri Otočcu ustreljeni člani rajonskega komiteja SKOJ Otočec Meri Becele in Fani Kraševac. Tri članice ZKM so bile po ofenzivi internirane. V rajonu Bela cerkev je bila internirana sekretarka rajonskega komiteja SKOJ. Ob množičnem zapiranjih prebivalstva v rajonu Šmarjeta so bili med aretiranimi tudi vsi moški člani SKOJ, ki so bili pozneje, razen enega, izpuščenji, eden pa je bil interniran. V Škocjanskem rajonu je bil en član prisilno mobiliziran v belo gardo, eden je pred tem pobegnil na nemško zasedbeno ozemlje, sekretarka pa se je umaknila v partizansko enoto. Poleg Beceletove in Kraševčeve so bili tik pred ofenzivo in med njo ustreljeni še trije člani ZKM, iz celnega podokrožja pa je odšlo med ofenzivo v partizane 7 članov.

Ofenziva je prizadela tudi partijske vrste, ki so v celem okrožju štele 44 članov in 35 kandidatov. V partizanske enote se je pred nevarnostjo aretacije vključilo 14 članov in 5 kandidatov, ustreljenih ali zaprtih pa je bilo 8 članov in 244 kandidatov.

LASTNO GLASILO „MLADI TOVARIŠ“

Okrožni komite SKOJ je posvetil posebno pozornost informiranju in vzgoji tako ZKM kot mladine v celoti. Osrednje glasilo Mladinske OF „Mlada Slovenija“ ni najbolje odgovarjalo potrebam pretežno kmečke mladine. Zato je okrožni komite sklenil izdati lastno glasilo; nosilo je ime „Mladi tovariš“ s podnaslovom „Glasilo Zveze delovne mladine za novomeško orožje“.

Tedanja sekretarka okrožnega komiteja SKOJ Novo mesto Vilma Bebler - Špelca, ki je imela glasilo po dobrih 35 letih ponovno v rokah, je o njem zapisala: „Za njegovo izdajanje smo se odločili ob koncu leta 1942, verjetno decembra 1942, in smo ga takoj začeli pripravljati. Pobudnik in urednik sem bila jaz, tudi večina člankov je mojih, moj sodelavec pri urejanju in pisanju pa je bil takratni član OK SKOJ za novomeško okrožje Jože Tejkal, ki je decembra 1943 padel na Primorskem. Drugih sodelavcev se ne spomim in sem skoro prepričana, da jih ni bilo. Takrat namreč nismo dobivali posebne mladinske literature iz centrale, ker pa je bila naša mladina v okrožju politično zelo razgibana, smo menili, da bi ji tak lasten časopis, ki bi bil vezan na dotlenjsko problematiko, zelo koristil. Seveda smo imeli namen izdati več števk, toda z reorganizacijo OK SKOJ ob koncu januarja 1943 in mojim odhodom v HPK SKOJ ter nato v bolnišnico je to delo zastalo in tako je ostalo samo pri tej prvi številki. Na bazi OK KPS in OK SKOJ Novo mesto v Novi gorji pri Hmeljniškem je bila tudi okrožna novomeška ciklostilna tehnika in tako nam je bilo tudi s te tehnične strani možno izdati svoj mladinski časopis... Ker sva bila na OK SKOJ dva pismena človeka (Tejkal in jaz), tudi s te strani ni bilo težko sestaviti časopis.“

Čeprav je na naslovni strani kot čas izida naveden januar 1943, je iz poročila novomeške okrožne tehnike razvidno, da je v času od 17. do 31. decembra 1942 poleg ostale literature izdelala tudi 300 izvodov „Mladega tovariša“.

Ko je Vilma Bebler poslala PK SKOJ za Slovenijo 6. januarja 1943 poročilo o delu mladine v okrožju, je priložila tudi izvod „Mladega tovariša“ z željo, da povedo svojo kritiko. Njihovo mnenje ni znano, vemo pa, da je sekretar poverjenštva CK KPS za Dolenjsko Dušan Jerab 11. februarja 1943 v poročilu CK KPS zapisal: „List Našim ženam bo novomeško okrožje še nadalje izdajalo. Nasprotno pa je tov. Silvo (Viktor Stopar, op. A. Š.) menja, da se ustavi list Mladi tovariš.“

OCENA RATA DUGONJČA

Ugodnejše je bilo mnenje organizacijskega sekretarja CK SKOJ Rata Dugonjčiča, ki je CK SKOJ 16. februarja 1943 poročal: „Okrožni komite, ki ga tvorijo trije člani, kaže veliko iniciativo. Izdaja tudi svoj list Mladi tovariš. Ta list sestoji iz nekaj splošnih člankov, toda za začetek je za vsako pohvalo.“

Danes je ohranjenih morda le par izvodov: dobro očuvanega imajo v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani, enega v razpadajočem stanju pa v arhivu CK ZKS, tretjega je vse do pred kratkim, ko ga je podaril našemu oddelku, hranil Rade Kordič iz Črnomlja.

Prva in edina številka „Mladega tovariša“, ki ni ilustrirana, je v dobrih meri posvečena 7. novembru - 25. letnici oktobrske socialistične revolucije v Sovjetski zvezi, predvsem pa je njena vsebina mobilizatorska. Poziva mlade, naj se strnejo v silno vojsko mladine vsega

sveta, ki ji je cilj uničenje fašizma, boj za svobodno lepše življenje. Ost je vperjena tudi proti belogardistom, ki so se prodali sovražniku in mu pomagajo pri uničenju slovenskega naroda. Posebej se obrača na pionirje, katerim naj bi bila v vsaki številki namenjena najmanj ena stran. Zanimivo je, da sta med NOB izhajali še dva glasila pod istim naslovom: enega je izdajala v letu 1942 (3 številke) mladina Gubčeve brigade, drugega Pokrajinski odbor ZSM za Štajersko v letih 1944 in 1945 (skupno 6 števk).

Vendar „Mladi tovariš“ ni bil edino okrožno glasilo. Že na pragu svobode, sredi marca 1945, je izšla prva in edina ilustrirana številka žepnega časopisa mladine teritorialno mnogo večjega novomeškega okrožja „Mlada moč“. Ne da bi bilo o tem kaj napisanega, lahko iz primerjave vsebine obeh glasil ugotovimo, kako veliki rezultate je teku dveh let dosegel narodnoosvobodilni boj. Medtem ko je „Mladi tovariš“ pozival v boj, „Mlade moči“ že veje bogato življenje osvobojenega polosvobodnega ozemlja. Pionirji, ki so že v „Mladem tovarišu“ imeli obljubljeni stran, so tu imeli svoj „kotiček“. Bližnji konec vojne je bil gotovo glavni razlog, da je tudi to glasilo ostalo le pri prvi številki.

Zmagovita partizanska protiofenziva je ustvarila pogoje za ponovno intenzivnejšo politično delo. Ključno temo je do začetka januarja 1943 uspelo vzpostaviti 17 aktivov z 68 člani ZKM. Delo z mladino se je odvijalo predvsem na sestankih - to je oponesel tudi Rato Dugonjčič - na katerih so obravnavali vojnopolitični položaj v svetu in doma, recitali ali prepevali partizanske pesmi. Organizacijsko je bilo v zaostanku Novo mesto, kjer so delali na tem, da povežejo skojevske vrste in formirajo skojevski mestni odbor, ki bi materialno organiziral aktivne. Šele potem bi sledilo delo med ostalo mladino.

Ob koncu januarja so imeli v bližini Hmeljniške delovni sestanek mladinski aktivisti iz novomeškega belokranjskega okrožja. Za poglobljeno delo tako SKOJ kot v mladinski organizaciji, ki se je od januarja 1943 imenovala Zveza slovenske mladine (ZSM), pomeni preokretno obisk sekretarja CK SKOJ R. Ribarja - Lole in organizacijskega sekretarja CK SKOJ Rata Dugonjčiča na Dolenjskem konec januarja in februarja 1943. V stikih s posameznimi funkcionarji zlasti pa na posvetovanju SKOJ za Dolenjsko Ravnacih okoli 10. februarja, sta dala vrsto napotil in nadaljnje delo v obeh organizacijah in uspehi niso izostali.

Skojevski organizacija, ki je ob pomoči okrožnega komiteja KPS dejansko organizirala in vodila delo mladine, je že do marca 1943 vzpostavila okrožno iniciativni odbor ZSM za Novo mesto, obstajali pa so tudi podokrožni iniciativni odbori v vseh šestih podokrožjih novomeškega okrožja. Tedaj je ZSM štela 580 članov in članic.

Pomemben mejnik v rasti ZSM, ki jo zaključuje prvi kongres oktobra 1943 v Kočevski Reki, predstavljajo ustanovitve glavnega iniciativnega odbora ZSM in njegovega tajništva 17. maja 1943 na Podstenicah pri Kočevskem Rogu.

Viri: Dokumenti ljudske revolucije v Sloveniji, knjiga 3, dokumenti št. 74, 158 in 186; knjiga 4, dokumenti št. 74 in 217; knjiga 5, dokumenti št. 30, 142 in 167; Zbornik dokumenta i podataka... Tom II, knjiga 1, dokument št. 36; Arhiv CK ZKS; pismena izjava V. Pirkovič z dne 27. marca 1979; glasila „Mladi tovariš“ in „Mlada moč“.

ANTON ŠTAMPOHAR

PRVA HARMONIKA DOLENJSKE

Na nedavnem srečanju dolenskih harmonikarjev, ki je imelo naslov „Prva harmonika Dolenjske 79“, se je zbrala pisana skupina igralcev tega instrumenta. Med njimi so bili taki, ki so igrali že na več sto ohceti; to so bili predvsem starejši in pri njih je še bilo zaslediti tiste nekdanje godčevske navade, ko godec ni bil le muzikant, ampak hkrati tudi šaljevec. Drugo skupino, številčno močnejšo, so sestavljali mlajši harmonikarji, pri katerih se je najbolj poznal vpliv poslušanja najpopularnejših harmonikarjev in komponistov tako imenovane narodnozabavne glasbe. Prav vsi se z igranjem harmonike ukvarjajo amatersko, priložnostno, zato je bilo dokaj dobro igranje nekaterih prav razveseljivo.

Seveda vsi niso mogli dobiti prve nagrade. Žirija, ki so jo sestavljali zvečne profesorji glasbe - glasovali pa so tudi sami harmonikarji med seboj - se je enotno odločila za JOŽETA AVBARJA, ki je bil s sedemnajstimi leti tudi najmlajši med nastopajočimi.

Jože je doma nedaleč od Trebnjega, v Dolenjih Ponikvah. Strojno tehniško šolo obiskuje v Novem mestu, kamor se vsak dan vozi z vlakom. „Ker mi šola

ne dela nobenih težav, imam precej časa za igranje harmonike. Glasbeno šolo sem obiskoval le nekaj mesecev, to pa zaradi popoldanskega pouka; k teoretičnemu pouku pa sem hodil eno leto. Seveda se mi to pozna predvsem pri igranju klaviirske harmonike, ki je neprimerno zahtevnejša od frajtonarice. Zato veliko časa preživim ob teoretičnem izpopolnjevanju, kajti igrati hočem čisto in tehnično brezhibno glasbo, drugače nič ne velja.“ pove odločno.

Kje in kako si se učil igranja harmonike, tega našega najpopularnejšega instrumenta?

„Seveda je frajtonarica dosti bolj razširjena po veselicah in ohceti kot pa klaviirska harmonika, zato sem se je najprej naučil igrati. Učil sem se veliko od drugih harmonikarjev, ki sem jih gledal igrati, največ pa sem se naučil ob poslušanju radia. Največ poslušam Franca Miheliča, ker se mi zdi njegovo igranje najbolj dognano in tehnično izpiljeno.“ zatrdi Jože, ki mu je na tej stopnji igranja in pri njegovih letih še najvažnejša tehnična plat in ji zaenkrat daje prednost pred sporočilom, ki ga glasba vsebuje.

Ob kakšnih priložnostih pa se predstavi ljudem?

„Igram sam zase in se učim prav vsak dan. Najprej sem začel nastopati na proslavah, v zadnjem času pa vse več igrati tudi po ohceti. Niso redki dnevi, ko me ob pomembnejših praznikih vaški gostilničar povabi, naj pridem igrati k njemu. Na veselicah pa še ne igram, kajti tam igrajo danes le še narodnozabavni ansambli, samih harmonikarjev prireditelji ne vabijo. Bom pa nastopal nekega dne tudi tam, saj imam v mislih ustanovitev svojega ansambla. Moram pa prej najti primerne

glasbenike, tudi denarja za glasbeno opremo in o zvočenje zaenkrat še ni.“

Jože še pravi: „Res je, da so nekdanji običaji vsaj redkejši, a vendar, vsaj na tistih ohceti, na katerih sem jaz igral, sem jih še videl. Recimo: heci s klobukom, kot jih imenujemo Skupina ljudi sede v krog. Vzamejo en klobuk manj, kot je ljudi, postavijo jih na glave, in ko začne harmonikar igrati, začnejo klobuki krožiti od ene glave do druge. Ritem postaja vse hitrejši, zmedo s klobuki vse večja, in ko se melodija nenadoma ustavi, lahko vidiš tudi po pet klobukov na eni glavi. Ali pa pleše okrog stola. En stol manjka, in ko se v določeni trenutku ples ustavi, se mora vsak seesti na en stol. Tedaj vedno pride do gneče, ki jo spremljata smeh in zabava. Je pa še ena navada po naših vaseh, ko ob ohceti pridejo fantje iz vasi voglarit, to je peti ženinu in nevesti pod okno. Ob tej priložnosti pojeto posebno voglarstvo pesmi. Jaz ne znam nobene. Pevce zato pogoste ali pa jim dajo pijačo in jedčo s seboj. Vendar se ta običaj vse bolj opušča. Povštertanc in beksel pa sta ob vsaki ohceti še v navadi.“

Je še kakšen običaj, vezan na koledarske praznike, ko tudi raztegneš svoj meh?

„Je, je, ko gremo ob godovih slavnjemcem frag delati. (Drugod po Dolenjskem pravijo temu običaju večinoma romljanje). Vzameš harmoniko, sosed bariton, kdo drug dve pokrovki, tretji dve palci ali karkoli, samo da ropotali! Nekateri z rokami tolčejo po vratih ali s palico po lesenem stolu. Vendar frag hodimo delat tja, kjer se praznujejo godove.“

DRAGO VOJK

Nekaj kilometrov od Saloja se izgubi pečena savanska pot v gozdu. Mogočne krošnje visoko nad mano kot da so se združile z grozečimi oblaki, ležečimi nizko nad zemljo.

Celo noč je deževalo. Mastna, težka ilovica je bila razbrzdana od ozkih potočkov, ki so se izlivali v gosto podrast tropskega pragozda. Z motorjem sem si utiral pot ob robu umazanih luž, sekal grmičevje pred sabo in se skušal izogniti hinavskim rjavim jezercem, ki jim nikoli nisem vedel globine. Zvil sem že podvožje, prednji blatnik, v katerega se mi je vsakih nekaj minut zabasalo vejje in težka ilovica, sem končno vzel dol in ga obesil zadaj na rezervno kanto.

Klel sem Afriko z vso doživetostjo nemočnega besa. Z vej nekaj metrov nad glavo so se mi včasih rezale trapaste opice, s stezic, speljanih v džunglo, so nekajkrat prišli pigmejski lovci z loki in mrežami v rokah in s prostodušnim zanimanjem opazovali moje prodiranje.

Ni šlo! Kolesa so se zopet zacefrala z vejami in zamašeno zemljo, motor je nekaj časa še obupno tulil in začel nazadnje crkavati. Pogledal sem na uro: tri ure sem že v gozdu. Števec na suzukiju je kazal dvajset prevoženih kilometrov.

Pozno popoldne se je pred mano odprl čudež: nekoliko širša, s peskom utrjena cesta, ki je po nekaj kilometrih še vedno dajala upanje, da se bo obdržala... Domačin z ogromno butaro drv na rami, ki je skušal loviti korak z mojo hitrostjo, je upehano prikimaval: Sloveniaboiz? Oui, oui, monsieur, še petnajst kilometrov, dobra pot, pol ure biti tam.

Tako sem tisti večer, od nenehnih padcev po ilovnati brozgi že bolj podoben čemu drugemu kot človeku, prišel na konec sveta.

Bayanga!

Veliko se mi zdi pravzaprav, da je bilo napisana že o tem — nevaležna tema, od samega začetka torej že.

Je pa tudi druga stvar, veliko bolj prijetna: je pa zanimivo tu!

To življenje, odločnost slovenskih fantov, čez noč pravzaprav priseljenih v samo srce Afrike: narediti nekaj, pa naj kdorkoli še tako trdi, da Slovenci nismo za dlje kot za Kranjsko goro, z ženo in smučmi na prtljažniku.

TOVARNA SREDI DŽUNGLE

Pol leta bo, kar je Bayanga, sicer še poskusno, začela dihati s svojo polno močjo. Četrtega decembra lani, na obletnico preimenovanja Centralne afriške republike v cesarstvo, je Slovenijales po noafriške republike garanciji odpri tu novo tovarno za predelavo lesa, edinstveno v deželi. Prvi mož države, cesar Bokassa, ki je prisostvoval pomembni otvoritvi, je ob tej priložnosti v pozdravnem govoru poudaril:

— Slovenijales je primer poštenega sodelovanja med dvema državama, primer tudi vsem ostalim, ki lahko pokaže, kako sodelovanje med razvitimi in nerazvitimi lahko poteka uspešno in v obojestransko korist...

Pogovarjal sem se z našim ambasadorjem v CAC, tovarišem Tihomirjem Stojanovićem.

— Jugoslavija ni ena bogatih dežel, pravi, ki bi lahko na levo in desno delila darila nerazvitim. Sploh ne! Niti Slovenijales niti Emona cafe, ki imata tudi tu svoje plantaže, nista postavljeni tu kot taki. Še manj seveda kot neka neokolonialistična sila, ki je zaradi lahkega zaslužka prišla izkoristiti afriška naravna bogastva. Ne! Poštena pogodba in pošten premislek je bil to, iz katerega pa zdaj vemo, da lahko, kot že povedano, odnesemo daljši konec eni in drugi: Jugoslavija številne vrste plemenitega lesa, ki ga pri nas sploh ni, Centralno afriško cesarstvo moderno tehnologijo, nove strokovnjake in celoten sklop lesno predelovalne industrije, ki bo sčasoma prešel v njihove roke. Razlika med temi in neokolonialističnimi, zgolj profitarškimi cilji je očitna.

Vidi se to tudi v Bayagi, v sami vasi. Še pred osmimi leti je bila to idilična, prijetna ribiška vasica z dvanajstimi hišami, narejenimi iz blata in vej, z nekaj pirogami in nekaj primitivnega ribiškega pribora, nametanega vanje. Današnja podoba je drugačna, tako popolnoma drugačna pravzaprav, da sem se nekajkrat vprašal celo: niso bile tiste kolibe na bregu in piroge v reki pravzaprav nekaj zelo lepega? Kot nekaj (res samo nekaj) vasic, ki sem jih na svojem potovanju preko afriške celine odkril kje zelo daleč v gozdu ali savani: kolibe iz blata, tam-tam bobni ob vohodu, domačini, moški in ženske, s krpo okoli pasu...

In komajda vedo, da je še neki svet tam daleč nekje, ko ob večerih čepijo ob ognju, žvečijo manjoko in mislijo, kako popolnoma nič da jim ne manjka.

Ta Afrika umira. Povratka nazaj, v dobo pred prihodom evropskih kolonialistov, ni več. In z neko nostalgijo sem nešteto krat začutil obarvan glas, ko sem se pogovarjal s starejšimi:

— Da, Afrika... ni je več, le nekaj privesek Evrope je še ostal...

Bayanga krepko ubira tisto drugo, edino še preostalo pot iz zaostalosti. Neopazna vasica se je spremenila že skoraj v manjše mesto, lične lesene hiše, obarvane na belo, so postavljene v ravne vrste, med njimi nekaj zidanih: žandamerija, ambulanta, šola. V vasi je čedalje več koles, nekdo ima celo motor. Postavljeno na prostran trg stoji košarkarsko igrišče s pravimi koši in mrežami na njih, vsekano v pragozd za vasjo se ponasa z izvrstno ekipo nogometno igrišče: nogometni klub Olimpija iz Bayange je na tretjem mestu v državi.

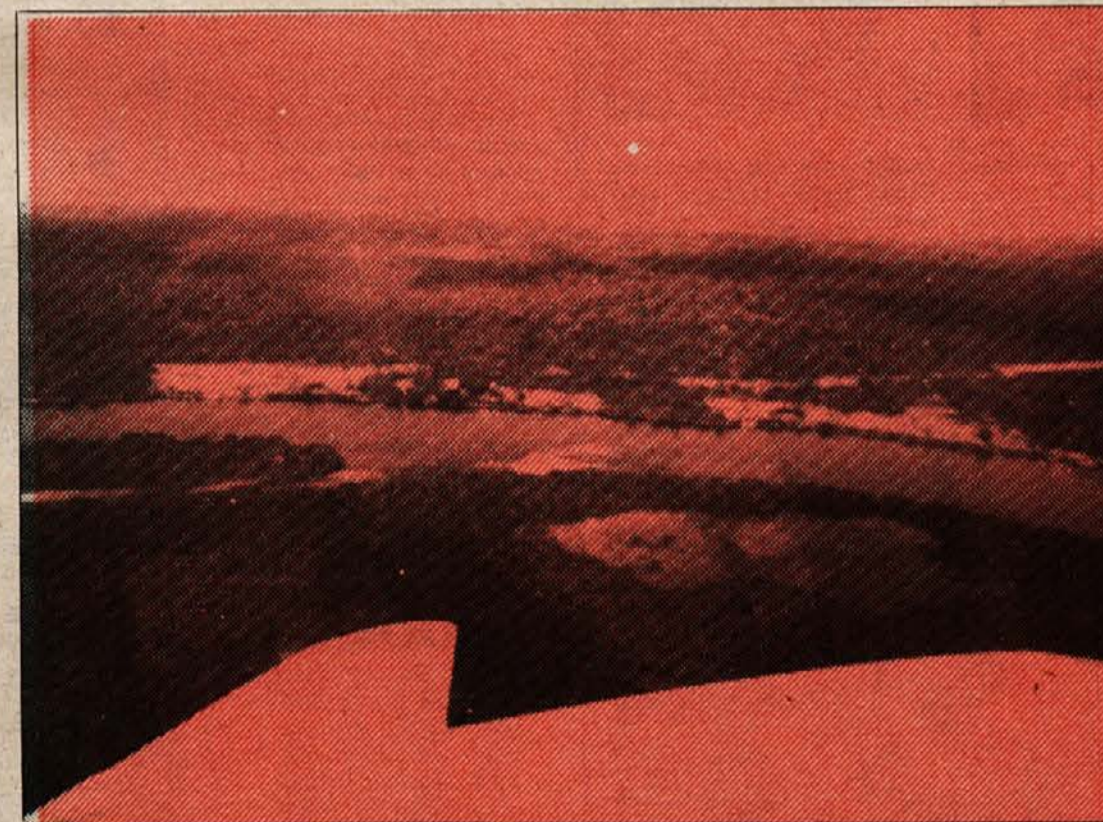
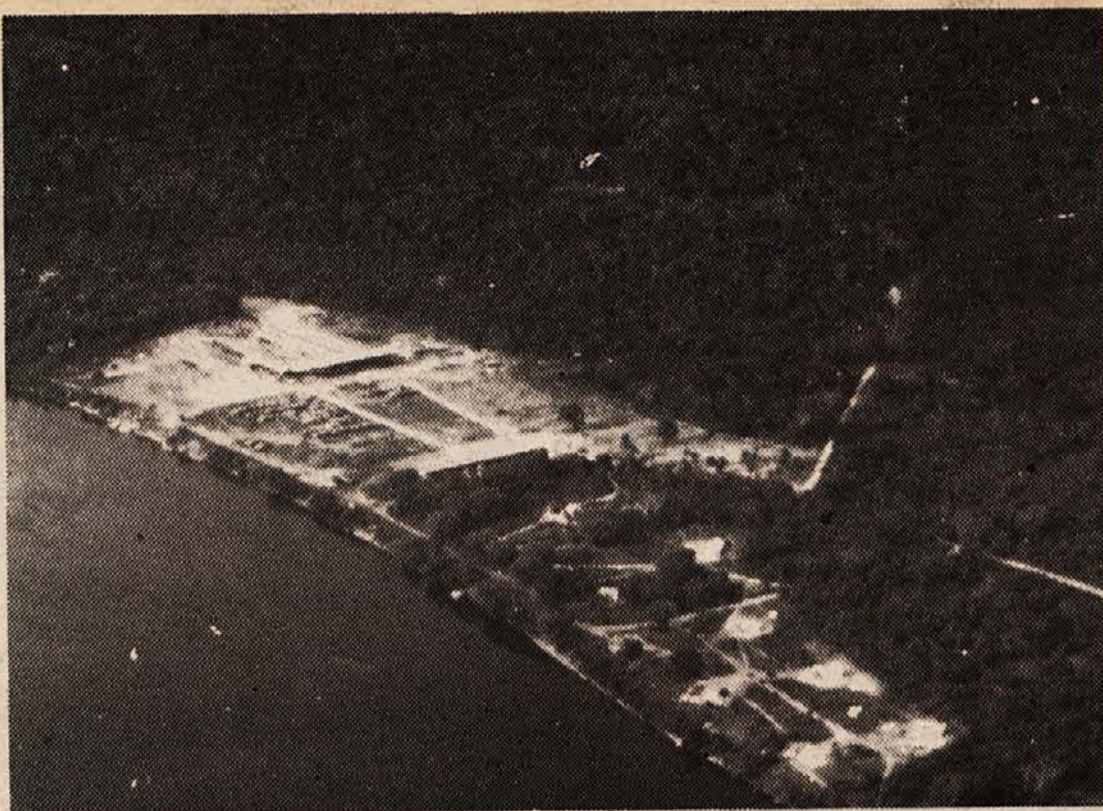
— Leta je pravzaprav delala žaga le za potrebe Bayange, pravi direktor France Benkovič.

Ogromno se je gradilo: celo vas za domačine, ki so začeli prihajati iz vseh koncev države, potem naselje za slovenske delavce, tovarna, delavnice, skladišča. Še pred nekaj meseci, ko je bila tovarna še v gradnji, je bilo tukaj preko trideset naših ljudi. Navsezadnje: vsaj solidne življenjske pogoje so morali imeti.

Malo se je nasmehnil:

— Ne kot prva dva, ki sta maja enajsetdesetega leta prišla kot popolna tujca v Bayango: v sposojenem čolnu, po Sangi, dobro leto v kolibi lepo z domačini, iz blata seveda, hrana, kakršnakoli pač že.

Na sumu ga imam, da je bil on eden tistih dveh. Vendar preslihi vprašanje in šele kasneje kot mimogrede omeni: Da, bil sem tukaj na samem začetku, potem sem pa za nekaj let prekinil, no.

Danes je na stečaj odprto, bi lahko rekli. Cel kompleks zaposluje 540 domačinov, veliko od teh je Pigmejcev, tega gozdnega plemena, najmanjših ljudi na svetu, ki so v svojem delu še vedno nezamenljivi. Pravijo mi, kako na deset in več metrov zaznajo zeleno mambo, drobno kačo, ki te piči samo enkrat. Zdravila ni!

Žaga in furnirnica, lastna elektrarna, vse je izdelano po najnovejši tehnologiji. Pritisneš na gumb, obrneš ročico: povsod elektronika, hidravlika, verige, ki grabijo včasih tudi do dveh metrov široke hlode.

— Bili so sicer pomisleki, če se spleča vso to najmodernejšo tehnologijo prenesti v afriško džunglo, pravi direktor Benkovič. — Že zaradi zapletenega ravnanja z njo, težkega vzdrževanja — vsak del posebej moramo naročiti iz Evrope — ne nazadnje težkih klimatskih razmer, ki gotovo sčasoma načenjajo občutljivo mehanizacijo.

Po drugi strani pa prav zaradi teh klimatskih pogojev: kako naj človek v tej obupni vročini in vlagi vzdrži po osem ur in več na dan, prekladaje ves čas petdesetkilogramske deske iz enega kupa na drugi? Ne more!

Ogromni kupi hlodov, tistih najboljših, že čakajo na bregu Sange. Ostali gredo v predelavo, v deske ali furnir. Ko bo v deževni dobi reka spet dobila potrebno globino, bodo splavi in globoko ugreznjene barže krenili navzdol, po Sanghi in Kongu do Brazzavilla in od tem do Pointe Noire na atlantski obali, kjer jih bodo kupci pretovorili na svoje ladje. Preko 60 odstotkov dragocenega lesa bo končalo v Jugoslaviji, največ v koprski žagi in potem v slovenskih tovarnah in domovih. Krog bo sklenjen.

DVA NABOJA ZA DVE ANTILOPI

Življenje v Bayangi pa teče po popolnoma svojem tiru. Čas, ki se pretaka zunaj tega sveta, kot da ne pride sem. Na vse strani se razprostira džungla, na vzhodu proti Kongu, trideset kilometrov niže leži Kamerun, ne veliko dlje Zaire. Na severu počasi preide v savano, kakih petsto kilometrov severovzhodno leži Bangui, glavno in edino v državi omembe vredno mesto. Vsak drugi dan pripelje Slovenijalesovo letalo od tam material, hrano, pivo, nove ljudi morda. Pista je zasekana globoko v gozd, nekaj metrov stran leži pigmejska vas. Mali dobrodušni Pigmejci se že davno ne zbirajo več okoli letala: leta nenehna pristajanja in vzletanja so jim tudi to nerazumljivo čudo civilizacije naredila popolnoma vsakdanje.

V Bangui se običajno vrača prazno. Fantje, njih dvanajst, ki živijo v Bayangi, nimajo časa odhajati tja, „občutili civilizacijo“, kot pravijo in pogledat, kakšne so bele ženske. — Samo pogledat, pravijo, kaj drugega človek tako ali tako skorajda že pozabi pomisliti v tej divjini.

Vsako jutro po zajtrku stoji na mizi škatlica s tabletkami Nivaquine proti malariji. Vedno znova preteča nevarnost, komar anofeles, ki še danes odnaša številne žrtve. Dva tedna staro Delo na mizi — zadnja pošiljka — vsakodnevno vprašanje po kosilu: Fantje, kaj naj za večerjo? Aviona že dva dni ni, jajc ni, krompirja ne, piva bo vsak hip zmanjkalo. Mesa tudi ne moremo jesti vsak dan!

V popolni izolaciji, ko že slabo vreme lahko prekine edino letalsko vez s svetom, vsaj meso res ni problem. Maks, začasno šef kuhinje, se rad pohvali: Dam Pigmejcu puško in dva naboja — in mi prinese dve antilopi. Ne zgreši nikoli. Pa kako bi, saj mu še izpod kopja ali loka nič ne uide!

Neskončni afriški gozdovi kot da so neusahljiv vir lesnega bogastva. Debla, včasih občutno debelejša od visoko raščenega moškega, niso nobena redkost. — Kaj dosti manjših se nam niti ne izplača sekati, pravijo, je prelepa izbira.

Pogovarjam se s Stanetom Šaverjem, edinim Dolenjcem v Sloveniaboisu — kar je, mimogrede, francoski prevod Slovenijalesa — in vprašam: — Z dvajsetimi ljudmi, črnici, delaš. Kako je to videti?

Malo se nasmehne, potem pa le reče:

— Težko je pravzaprav, toda saj gre! Samo poglej: ogromno teh ljudi je prišlo sem kar tako, ne poznajo niti črke, o njihovem delu se jim še sanjalo ni, kakšno bi lahko bilo. Pravzaprav je bilo do prihoda Sloveniaboisa sem tisočletja skorajda isto: malo so lovili, gojili manjoko (najbolj razširjena jed, podobna morda krompirju, iz katere pa pridelujejo tudi moko), zvečer tolkli po bobnih in bili veseli življenja — in je šlo. Kakorkoli že, vsekakor pa veliko slabše kot zdaj.

Moram pa včasih še vedno biti kar skorajda njihov spovednik. Pridejo k meni s svojimi problemi, boleznimi, lakoto — ena plača se pogosto razdeli na deset in več ust — in res niti ne moremo zahtevati od njih enakega delovnega učinka kakor od sebe: jem štirikrat na dan, spim na postelji, za vsakršno bolezen imam zdravnika v Banguiju in ne vrača v hosti, kot včasih še vedno oni.

Nimajo ur. Ob štirih zjutraj moramo začeti kuriti kotle elektrarne, oni pa pridejo včasih že uro ali dve prej in potem zviti ob topli peči čakajo, da pridem.

Čas za nje še vedno nima pravega pomena!

Ne kot slovenskim fantom, ujetim v tem srcu Afrike. Meseci, dnevi, ure se jim pretakajo skozi žile skorajda. Vsak dan po večerji zažge najmlajši z nekakšno obrednostjo list na koledarju:

— Eden manj, fantje!

Precej jih je še. Toda kakorkoli že včasih s tesnobo preštevajo vsak do svojega konca — tisti dan, ko boste končno rekli adijo in iz letala še zadnjič objeli nedotaknjena prostranstva divjine — fantje, res misli nekdo, da ga ne bo v tistem trenutku še zadnjič in morda najbolj stisnilo nekje v podzavesti:

Afrika, dežela čudna, je pa bilo lepo, tudi lepo, res!

ŽIVLJENJE OB TABLETKI NIVAQUINA

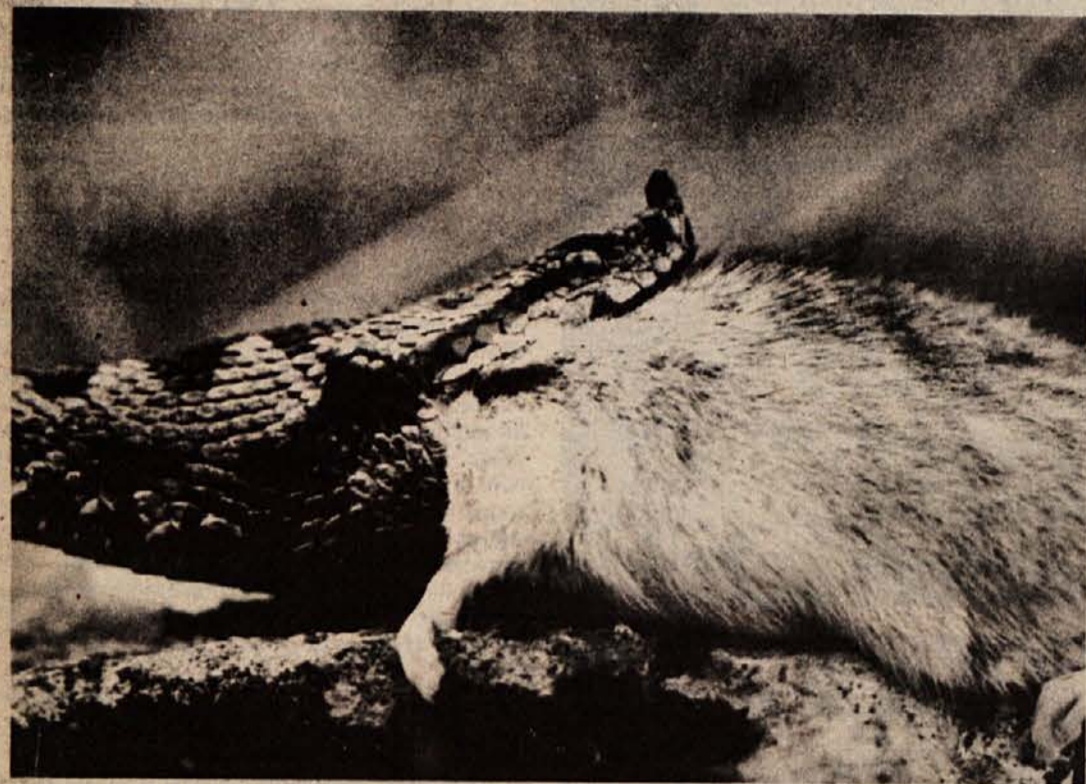
Je pa bilo zanimivo takrat; težko, resda, a zelo zanimivo.

PIGMEJCI, GOZDNO LJUDSTVO

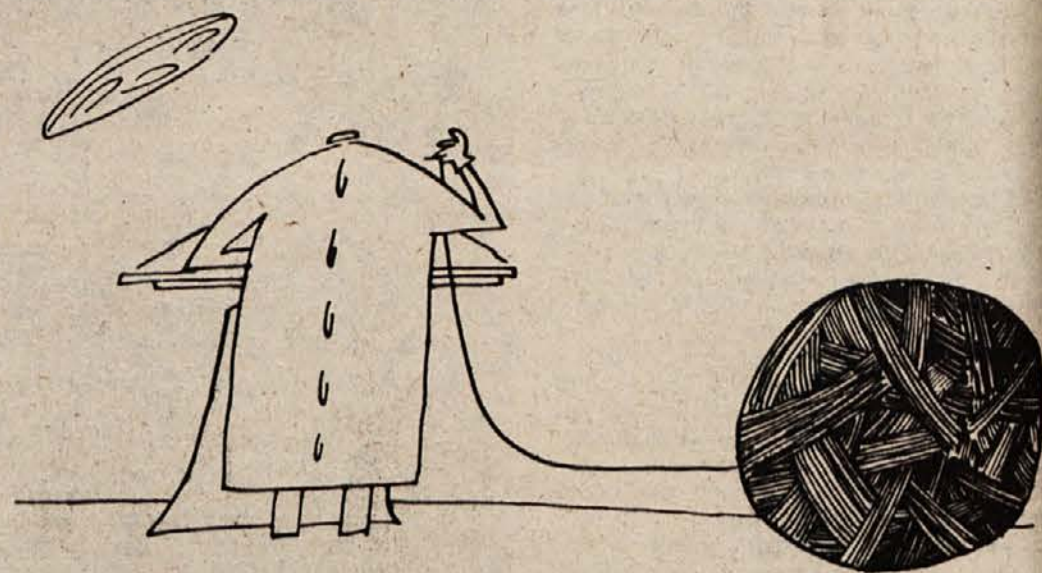
Pravzaprav smo imeli srečo, da smo že kar kmalu vzpostavili kontakt z Babinami, pigmejskim plemenom, ki živi po teh hostah. Neverjetni poznavalci vsake pedi pragozda so, z njimi smo tudi lahko začeli prodirati v notranjost in določati sečna mesta. V enem letu so potem začeli prihajati stroji, novi ljudje, material, skratka, odprlo se je.

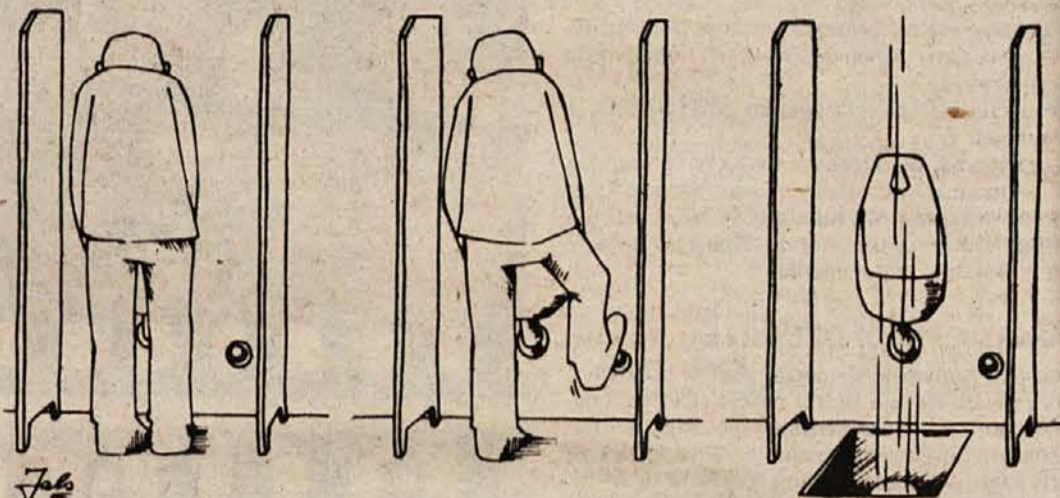
ZALOGAJ — Janez Papež iz Kočevja je skoraj reden gost naše rubrike, ker nas vedno znova preseneča z odličnimi naravoslovnimi fotografijami. Pretekli mesec je naredil nekaj novih posnetkov in med njimi smo izbrali fotografijo, na kateri je posnet izreden prizor, kako modras požira miš. Kdor doslej ni verjel, da se kače lotevajo zanje izjemno velikih zalogajev, naj se kar prepriča. Papež je posnetek naredil z objektivom 200 mm, v kameri pa je imel vloženo visoko občutljiv film. Oboje mu je omogočilo, da je lahko iz varne razdalje in brez težav z osvetlitvijo, oziroma prekratnimi časi ekspozicije sledil zanimivemu naravnemu pojavu. Z visoko občutljivim filmom, kot ga je uporabil Papež, je danes mogoče narediti dobre posnetke tudi v okoliščinah, v katerih je bil prej fotograf nemočen. Posebno pri delu z objektivom zelo dolgih goriščnic, ki so običajno še slabe svetlobne jakosti, pride film, kot je Ilford HP 5, zelo prav.

brez besed

STEVO STRAČKOVSKI
JUGOSLAVIJA

J. SMOLINSKI
ŠVICA

kadar je vroče

Letošnje poletne pričeske so zlasti za mlade malce drugačne. Dolgi lasje so na razne

načine speti vrh glave. Prav ljubka pa je običajno kita, spletena iz čopa.

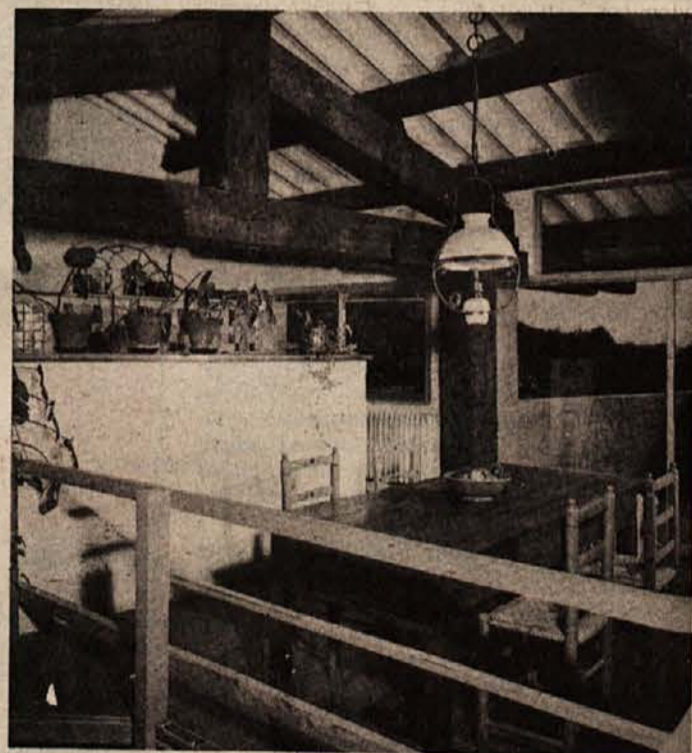
malo kosov, bogata garderoba

Pri spravljanju stvari v počitniški kovček se rado zgodi, da ga komaj zapremo, na dopustu pa ugotavljamo, da kljub obilici „cunj“ ki smo jih privlekli od doma, nimamo nič pravnjega obleči. Morda vam bo tale zamisel všeč, pa si boste omislili kaj podobnega.

trami naj se vidijo

Medtem ko sodobna stanovanjska arhitektura povečuje naraven les in tudi tramovje v vseh bivalnih prostorih, pa se pri nas tak način urejanja stanovanj še ni na široko udomačil. Zlasti pri preurejanju starih hiš kaže vsaj razmisliti, če niso vidni leseni tramovi lepši od raznih oblog, s katerimi jih navadno zasebniki prekrivajo in skrivajo.

špinačna omleta

Špinača je zdrava, vendar je dosti otrok ne mara in si starši na vse pretege prizadevajo, da bi malčkom spravili po grlu vsaj nekaj žličic te, z železom bogate zelenjave. Poizkusite s špinačno omleto. Za 2 osebi potrebujete 6 jajc, 4 dcl mle-

ka, malo soli, popra, 50 g surovega masla, malo naribanega sira in 4 paradiznike ter 450 g sesekljane in dušene špinače.

Iz jajc in mleka ter soli stepemo maso in jo na vročem ognju opečemo kot 2 omleti

na obeh strani. Še vroče nadevamo z običajno pripravljeno dušeno špinačo. Zraven lahko ponudimo nadevan paradiznik.

Izdolbemo ga, nadevamo z naribanim sirom in na hitro opečemo.

obzorja

prebrali smo

Maja z dna

Dokaj skopo odmerjeno mesto, ki ga ima Nada Kraigher v slovenski literarni zgodovini, kaže na to, da jo poznavalci še zmeraj uvrščajo zgolj med sopotnike po zadnji vojni uveljavljenih književnikov. Zato se ni moč čuditi stavku: „Smisel za literaturo ji je vcepilo dolgoletno bivanje pri stricu pisatelju Lojzu Kraigherju.“ Tako sta namreč Janež in Ravbar (pisateljica pa je omenjena le še v dveh dodatnih knjigah Matičine zgodovine slovenskega slovstva) zaključila šestnajstvrstični pregled dela Kraigherjeve; pri tem sta navedla tudi pisateljicine besede o glavnem namenu njenega pisanja: „Ženska naj ostane ženska, hkrati pa naj postane celovita, osveščena osebnost.“

Četudi je Kraigherjeva s tem najbrž hotela podati bistvo vseh svojih del, v katerih imajo ženske pogosto celo odločilno vlogo, se zdi, ko da izjava v glavnem označuje roman „Maja“; bolj natančnega povzetka hotenja naslovne junakinje namreč ni moč zapisati. Roman, ki je prvič izšel pred osmimi leti, je nedavno tega spet izdala Mladinska knjiga, za zbirko „Odi-sej“ pa ga je z risbami opremil Matjaž Schmidt.

Vihra gimnazijka Maja je zrastle v družini, ki ji očetova pijačnost ni prizanašala z gorjem. Ko da bi hotela nadoknaditi pomanjkanje ljubezni staršev, se deklica noro zaljubi v možaka srednjih let, z njim zanosi, po grenkem razočaranju pa zboli za jetiko in začne iskati tolažbe v pijači. Očetova usoda je ne spametuje, zaidi celo na kazni-va pota, v času pogojne kaznovanosti zaman skuša nadoknaditi zamujeno, odsedi kazen in se, še zmeraj zaznamovana kot pijanka, končno zave, da je v usodnih življenjskih stiskah človek vedno sam in da je samo od njega odvisno, ali se bo lahko pobrał z umazanih tal ali pa dočela propadel.

Maja se torej osvesti, v romanu pa je zgolj nakazana pot, po kateri bi mogla iti, da bi postala trdna osebnost. Splošne enačbe za tako življenjsko odločilna dejanja kajpak ni in delo prepustiti človeku, da razčlenijo pehanje junakinje, uvidijo njene zmote, tudi krivdo družbenega okolja, ter ji zaželijo, da bi premagala obupno samoto.

D. R.

knjige

roman o Zoisu

Po „Spominu barona Valvasorja“, knjigi, ki je pred šestimi leti prinesla „prigode žlahtno rojenega gospoda, dičnega stotnika dolenske strani, viteza znanosti in veleumnega moža...“, je Cankarjeva založba pred kratkim izdala še en zgodovinski oz. življenjepisni roman Tite Kovača: „Najbogatejši Kranjec“ je naslov dela, ki govori o baronu Žigi Zoisu.

O tej znameniti osebnosti, ki je proti koncu 18. in na začetku naslednjega stoletja na me-censki način odločilno vplivala na ustvarjanje slovenskih preroditeljev, premore literarna zgodovina nemalo poznavalskih razprav, ki odmerjajo Zoisu

TITA KOVAČ
NAJBOGATEJŠI
KRANJEC

sto tudi kot slovstvenemu tvorcu. Pogosto pa se pozablja, da je bila dejavna moč Zoisovega prerodnega krožka v marsičem odvisna od baronovega bogatstva. Industrialno in veletrgovsko, skratka, podjetniško plat Zoisovega življenja zdaj podrobneje razčlenjuje roman Kovačeve.

Ne gre za suhoparno nava-janje stvarnih podatkov, knjiga je roman v pravem pomenu besede, z junaki in dogajanjem, ki označuje določeno prelo-mno dobo slovenstva. Zgodovinsko ozadje je znano, osebe tudi: Zois, Hacquet, Linhart, Vodnik in drugi, skozi 29 poglavij pa gledamo baronovo življenje, v osredju katerega ni bilo samo literarno mecenstvo, temveč tudi živo zanimanje za naravoslovje in izboljševanje tehničnih postopkov v železarstvu.

D. R.

PREDSTAVUJAMO VAM

Pred tremi leti smo začeli zvedavo segati po „Svetovni zgodovini“, poljudno pisani ter s številnimi slikami in preglednicami opremljeni knjigi, ki zgoščeno podaja vsakršne posebnosti razvoja človeštva od prazgodovinskih začetkov do atomske dobe. Ob izdaji slovenske priredbe nemškega izvornika je Cankarjeva založba napovedala, da pripravlja tudi podobno zasnovano knjigo o zgodovini Slovencev. Taka knjiga z malo manj ko tisoč stranmi je zdaj pred nami.

„Zgodovina Slovencev“. Pisalo jo je pet-najst zgodovinarjev ob pomoči sedmih strokovnih sodelavcev, večino besedila pa so prispevali P. Petru (obdelal je arheološka obdobja), B. Grafenauer (ta največji poznavalec slovenske preteklosti je napisal poglavja od prihoda Slovanov do začetkov slovenskega na-

rodnega gibanja v 19. stol.), F. Gestrin in V. Melik (opisala sta razmere na Slovenskem v prejšnjem stoletju in prikazala razvoj slovenskega naroda do vključno prve svetovne vojne), predstavitev medvojnega dogajanja in narodnoosvobodilnega boja pa je v glavnem delo M. Mikuža. Velike pozornosti so deležni tudi Slovenci v zamejstvu, prikaz povojne slovenske socialistične in samoupravne stvarnosti pa je delo osmih zgodovinarjev.

„Zgodovina Slovencev“ je delo, ki na temelju sodobnih znanstvenih metod na poljuden, a hkrati dovolj strokoven način podaja vse, kar se je pred desetletji in (tudi daljnimi) stoletji dogajalo na slovenskih tleh. Besedilo dopolnjuje 55 preglednic, 66 barvnih in črnobelih zemljevidov, veliko diagramov in shem ter 630 slik. Dodan je tudi izčrpen seznam virov pa imensko in stvarno kazalo.

NEZAŽELENI

Svet pozna doktorja Christiana Barnarda predvsem kot prvega presajalca srca, z romanom „Nezaželeni“ (v prevodu Cirile in Vilija Vuka ga je izdala založba Obzorja) pa se je pokazal tudi kot človek z literarnimi težnjami. Kajpak ostaja vprašljivo, kolikšen je njegov pisateljski delež pri delu, ki ga je v leposlovno obliko spravil južnoafriški književnik Siegfried Stander; znabiti je Barnardova zgolj vsebinska zamisel, kajti dogajanje se odvija v zdravniškem okolju.

Gre za pripoved o dveh zdravnikih (belem in črnem), ki jima kljub neznanski rasni ne-strpnosti na jugu Afrike uspe vzpostaviti prijateljski odnos,

od katerega je odvisno tudi njuno poklicno udejstvovanje. Roman seveda olepšuje dejanske razmere, kaže stanje, kakršno naj bi bilo.

Tako opredeljevanje do južnoafriške družbene stvarnosti, kjer se razizem še stopnjuje, je za tamkajšnje vlada-joče kroge nezaželeno, zato so Barnardu in Standerju zmetali pod noge precej polen. Kritična ost romana je namreč docela jasna, prav zato pa je delo, ki sicer v leposlovnem pomenu sploh ni kdo ve kakšen dosežek, vredno pazljivejšega branja.

izbor za mlade

„Izbrana mladinska beseda“. Tako je naslovljena knjižna zbirka Mladinske knjige, ki naj bi pod uredniškim vodstvom Ivana Minattija prinesla pretehan izbor mladinske literature slovenskih pesnikov in pisateljev. Pred kratkim je izšlo prvih šest knjig in na osnovi teh je že moč z dokajšnjo gotovostjo predvideti vsebinsko podobo tistih, ki bodo šele prišle na knjižni trg. Skrben izbor besedil, izčrpne razprave o piscih in njihovih delih, opombe ter kratke preglednice z življenjepisnimi in knjižtopisnimi podatki pa kažejo, da bo zbirka vredna stalne pozornosti bralstva.

Pojem mladinska literatura, ki lahko pomeni literaturo mladih ustvarjalcev, literaturo za mladino ali pa literaturo o mladem človeku, je v razpravi k izboru del Ivana Cankarja podrobneje razčlenil France Bernik, zbirka pa bo prinašala — kajpak z ozirom na posamezne pisce — besedila v vseh treh po-

menih mladinske literature. Tako je Bernik izbral cikel enajstih materinskih črtic iz Cankarjeve knjige kratke proze „Moja njiva“, pisateljeve spomine „Moje življenje“ in „Grešnica Lenarta“, povest o mladostnem grehu.

Izbor 214 pesmi in ugank Otona Župančiča je opravila Alenka Glazer. V knjigi najdemo ponatise iz vseh Župančičevih samostojnih pesniških zbirk za otroke pa tudi nekaj pesmi iz zapuščin in precej takih, ki jih je pesnik sicer objavil, ne pa vključil v zbirke. Glazerjeva je prispevala tudi razlago Župančičeve otroške lirike.

Objava del Frana Erjavca je zmeraj dobrodošlo dejanje. Za pričujočo zbirko je Matjaž Kmecl odbral trinajst znamenitih črtic o živalih, knjiga pa prinaša tudi povesti „Ni vse zlato, kar se sveti“ in „Huzarji na Polici“.

Četudi je Josip Stritar napisal več mladini namenjenih knjig pesmi, se je Anton Slodnjak odločil za bornejši izbor tovrstnega Stritarjevega dela, več prostora pa je odmeril ponatisu iz spisov za odrasle, bodisi da gre za pesmi ali pripovedništvo (beremo lahko značilne odlomke iz „Zorina“, „Rosane“ pa zbadljivo kramljanje „Sol“ in pismo F. Levstiku). Slodnjakovo delo je tudi prikaz Stritarjevega življenja in ustvarjanja.

Mladim bralcem najbrž ni treba posebej predstavljati Angela Cerkevnikova povesti „Ovčar Runo“, ki je tokrat doživela že sedmo izdajo, Stanko Kotnik je v knjigo vvrstil še povest „Medvedek s Križeve gorice“ ter prispeval še razpravo o pisatelju.

Šesta knjiga predstavlja izbor iz mladinske literature Miška Kranjca. Gre za objavo več novele, črtic in povesti iz Kranjčevih del (denimo „Pomlad“, „Imel sem jih rad“, „Mesec je doma na Blagovici“), Franc Zadravec pa je izboru dodal svoj pogovor s pisateljem, ki med drugim pravi: otroci so „odigrali v mojem pisanju pomembno, včasih tudi glavno vlogo. Gledal sem nanje vedno ko na odrasle ljudi...“

D. R.

POMOČNIK

Uspešnost poslovanja slovenskih založb se običajno meri po tem, koliko knjig izdajo in, kajpak, tudi prodajo; manj je odločilna kakovost knjig, kajti ta vrednota je repuščena okusom in željam, kako pa je s temi, dobro vemo. S knjigami dvomljive kakovosti skušajo držati prodajni korak tudi t.i. obrobne založbe, med katere sodi Pomurska. In vendarle z dobro knjigo pri takih založbah spet ni tako hudod, da bi morali uporabiti prisporodbo o slepi kuri in zrnu, prav Pomurska založba pa se je v zadnjem času izkazala s knjigami, ki se nikakor ne bi smele prašati v knjigarnah. To velja tudi za ameriškega pisatelja Bernarda Malamuda roman „Pomočnik“, ki ga je poslovenila Alenka Moder-Saje.

Poznavalci uvrščajo Malamuda v krog tistih pisateljev, ki nadaljujejo razvojno pot romanopisja, s kakršnim sta se uveljavila zlasti J. D. Salinger in nobelovec S. Bellow. Torej gre za opisanje življenjskih usod malih ljudi, ki se nikakor ne morejo pobrałti z družbenega dna. Takemu motivnemu izhodišču pa pristojni edinole prepustijo in jedrnatno izražanje. Malamud v „Pomočniku“ vztraja pri takem načinu pisanja, za zgodami in nezgodami svojih junakov pa skuša odkriti osnovne značilnosti družbenih razmer, ki pogojujejo ravnanje npr. naključnega vlomilca, zaljubljenega v hčer svoje žrtve.

Zgodba ni pomembna, tok napetega dogajanja služi pisatelju le za to, da glavna junaka — poprečnega Američana in Judinj — pripelje do ključnega vprašanja: ali je možno pravo človeško sožitje med človekoma, ki sta različne narodnosti in veroizpovedi? Malamudov vzorec, prilagojen ameriškim razmeram petdesetih let, odgovarja nikalno, potrebna je takole preobrazba: „Nekega dne v aprilu je Frank odšel v bolnišnico in se dal obrezati. Nekaj dni se je vlekel okrog z bolečino med nogami. Bolečina ga je jezila in spodbujala. Po veliki noči je postal Jud.“

D. R.

ŽELIJO SI SODELOVANJA

Na pobudo občinske Zveze kulturnih organizacij so na začetku prejšnjega meseca v Sevnici ustanovili klub likovnikov. Vodi ga študent arhitekture Zdravko Balog, ki je

že dalj časa nepogrešljiv pri številnih kulturnih snovanjih v domačem kraju. Tako z velikim žarom nastopa z igralci sevniskega Odra mladih, ob gledaliških prireditvah pa ob-

čajno prav ta mladi Sevnčan poskrbi tudi za sceno in plakate. Zaradi slednjih se pri njem pogosto oglašajo prireditelji različnih slovesnosti.

Ob stoletnici sevnških gasilcev je Balog na likovno izredno domiselni način oblikoval plakat, značke in drugo gradivo. Deset črt je hkrati ponazarjalo plamene in gasilske cevi, taka zamisel, ki je bila tehnično uspešno dodelana, pa je po mnenju mnogih na izviren in prikupen način povelila jubilej gasilcev. Odveč bi bilo naštevati podobne likovne storitve, ki kažejo Balogova izrazna hotenja.

Okolje terja od njega mnogoterost v načinih izražanja, in čeprav piše tudi pesmi, že pred leti pa je skupaj s člani Odra mladih predstavil svoje aforizme, je očitno, da so mu najbližje t.i. vizualne komu nikacije. Zato rad ustreže prirediteljem, ki si želijo likovno izvirne in hkrati vsebinsko polne plakate. Zaradi nadarjenosti za likovno izražanje se je Balog, ki je bil najprej rezbar v Stillesu, zatem pa je končal

ljubljansko srednjo šolo za oblikovanje, najbrž tudi odločil za študij arhitekture.

Sodeč po likovni razgledanosti in ustvarjalnosti, kakršno z delom izkazuje Balog, ne bi mogli najti primernejše osebnosti za vodenje sevnških likovnikov. „Zaenkrat se klubba še zmeraj izogibajo ljudje srednjih let, vemo pa, da je med njimi precej likovnikov. Zato bi bila zgrešena trditev, da se v sevnški občini s tovrstno dejavnostjo ukvarjajo samo mladi in upokojenci, ki so se že odzvali prvemu pozivu za delo v klubu,“ pravi Balog.

V klubskem delu naj bi se odražale ustvarjalne težnje posameznih članov. „Seveda ni namen kluba, da bi utesnjeval izpovedna hotenja, s klubom želimo le povezati posamezne ustvarjalce, da bi nato lažje prišli pred občinstvo. Zato imamo v načrtu prirejanje posebnih klubskih večerov, v okviru katerih naj bi našli svoje mesto tudi igralci in recitatorji, gojili pa bomo tudi tovariško likovno kritiko, če lahko tako imenujemo izmenjavo

izkušenj in mnenj likovnikov.“

Sevnški klub likovnikov kajpak potrebuje tudi lastne prostore, kajti le z njimi bo delo steklo v želeni smeri in skušalo vplivati tudi na delo sevnške galerije, pri kateri ni čutiti nikakršne načrtnosti. Balog si s tovariši že dalj časa ogleduje veliki prostor nad Lutrovsko kletjo. „Postoriti bi bilo treba to in ono, nabaviti potrebne stvari za sitotisk, napak pa ne bi bilo, če bi postavili tudi statve, saj ne manjka tistih, ki jim tekstil služi za oblikovalno tvarino pri izražanju.“

Ljubiteljske kulturne dejavnosti, med temi pa najbolj izstopata gledališka in pevka, so si v Posavju zadnja leta zelo opomogle, z združenji pa so presegle posamezne občinske meje. Balog pravi, da se že kaže potreba po takšnem sodelovanju tudi med likovniki, zato so Sevnčani pripravljani biti gostitelji likovnikom iz drugih občin. Razstav je zdaj ni malo, združeni pa bi svojo tvornost še lažje približali ljudem.

A. ŽELEZNIK

STAVBA ZA VEČNOST

Tik nad makadamsko cesto, ki se od Mokronoga dviga proti Trebelnemu, stoji za kamnitim obzidjem cerkvi sv. Petra. Težko jo je opaziti, še bolj neopazna pa je kapela sv. Mihaela, ki, vsa poraščena z zelenjem, čeni v strmem bregu nad cerkvijo. Le kdor zanjo ve, jo bo našel. A poiskati se jo spleta, saj je kapela ena najbolj poznanih kostnic romanske arhitekture ne samo na Dolenjskem, ampak v vsej Sloveniji. Na ozemlju naše republike so ohranjeni le trije tovrstni spomeniki. Skromna kapelica v Gorenjem Mokronogu zasluži, da jo uvrstimo med tiste znamenitosti Dolenjske, ki tvorijo našo edinstveno zakladnico.

Kdor je že obiskal kostnico v Gorenjem Mokronogu, ve, kako v temačnem gozdu le kriki ptic prekinjajo skrivnostno tišino. Gotovo je občutil ledeni dih bližnje smrti, pred katerim so naši predniki mnogo bolj spoštljivo sklanjali glave, kot jih mi. Pogled skozi zamreženo okence naredi na vsakogar močan vtis. Nametana človeška okostja, režeče zobovje lobanj, kot čaše obrnjena temena, rebra in goleni, vse pomešano v tesnobnem smrtnem plesu. Posmrtni ostanki neznanih ljudi so dovolj prepričljivi, da se človek ob pogledu nanje domisli, kako minljiv je posameznik. Taka spoznanja pa utegnejo biti koristna.

Kostnica, kakršna je pri Gorenjem Mokronogu, je značilna predstavnica malih centralnih stavb iz romanske dobe. Sploh je značilna le za to dobo, saj so jih kasneje pričeli zanemarjati in podirati. Kot pove že ime samo — pravijo jim tudi karnerji in osuariji — gre za stavbe, namenjene posmrtnim ostankom. V kostnice so odlagali kosti, ki so prišle na dan pri prekopavanju grobov. V ta namen je romanski gradbenik prostor izkušeno uporabil. Skoraj praviloma so bile romanske kostnice zgrajene iz dveh prostorov: v spodnjem delu je bila kripta s posmrtnimi ostanki, v zgornjem pa kapela. Tudi pri posvetitvah kapel je vlada-lo napisano pravilo, da morajo biti posvečene sv. Mihaelu. Zaradi lažjega odkopa kripte so kostnice gradili najraje v strmih pobočjih.

Za naše kraje so kostnice v značilni okrogli obliki, medtem ko v drugih deželah poznajo tudi kvadrataste in pravokotne. Nad krožno grajeno stavbo so običajno postavili stožčasto streho. Razumljivo je, da so bile po svojem

videzu že nekaj stoletij kasneje prav skrivnostne. Okoli njih so se spletale legende med preprostim ljudstvom, nič manj pa niso bili v zadregi strokovnjaki, ki naj bi ugotovili namen stavb. Nekaj časa so celo menili, da so ostanki židovskih molilnic, poganski templji in stavbe templjarskih viteзов. Njihov pravi namen so sicer uganili že v začetku tega stoletja, vendar pa se jih umetnostni zgodovinarji še vedno radi izognejo, saj je o njih zelo malo dokumentov, dobre prave študije pa sploh še ne, kot je ugotovil dr. Marjan Zadnikar v knjigi „Romanska arhitektura na Slovenskem“.

Zgodovinarji sklepajo, da so bile kostnice nekdanj zelo številne. O tem pričajo starejši pisani viri, ki skoraj pri vsaki župnijski cerkvi omenjajo kapelo sv. Mihaela.

Kot smo že omenili, so karnerje začeli zanemarjati in njih zapuščen videz je nagnil prenekaterega vizitatorja v 17. stoletju, da je velel zanemarjene kapele porušiti. Ljudje so kot okrepljeni individualisti tudi na večni počitek začeli gledati bolj s stališča posameznika in počitek dragoceni individualističnih kosti v zmedi drugih skeletov pač ni bil najbolj zaželen. Tudi v spremenjenem mišljenju lahko iščemo enega od vzrokov za izginjanje zanimivih romanskih stavb.

Ko so kostnice podirali, so jih začasno nadomestili s kostišči. To so bile jame v kotu pokopališča, pokrite z leseno streho. Vendar tudi tam ni bilo namenjeno dolgo obstajanje. Prekopane kosti so začeli kar zakopavati.

Kostnica pri Trebelnem je ušla žalostni usodi. Ohranila se je vse do današnjih časov. Zamenjali so ji le streho, ki je zdaj sicer še vedno stožčaste oblike, vendar krita s pločevino. Zidana je iz kamnjenja, med katerim je zastopan tudi lehnjak. Njena značilnost je obokan strop, ki počiva na križno potekajočih rebrih. Na vzhodni strani je rotundi dodana polkrožno zaključena apsida. Pod kapelo je kripta, vanjo pa je mogoče pogledati skozi okence na najnižjem koncu.

Nič kaj vesel zaklad ni ta dolenska kostnica, a po svoji mračni izpovedi je včasih potrebna obogatitev našega vsakdanjika, zato si jo le oglejte!

M. MARKELJ

VRELEC NEZNANIH TALENTOV

petje te priljubljene dekliške skupine je velik obet in prijetna osvežitev v velikokrat zbanalizirani, za vsako ceno pristni amaterski pevski dejavnosti. Prav tako je bila prijetno presenečenje skupina iz Sodražice, ki je sicer z modernim in dokaj glasnim tonom pričarala pravo liriko in izpovedno nadarjenost mladih glasbenikov. Potem je še Darja Pečavar iz Kota pri Semiču, dijakinja srednje ekonomske šole v Novem mestu, ki je zapela znano Srečo na vrvcici.

„Silno rada prepevam“, pravi Darja. Malo ima treme, čeprav tega ne prizna, in ko jo gledam na odru v soju reflektorjev, si ne morem kaj, da ne bi držal pesti. Koliko ur, koliko sanj in strahu je bilo vtkanih v ta nastop! Želja po petju je neizmerna. Strokovna komisija in komisija iz občinstva ji je prisodila visoko mesto med slovenskimi pevskimi amaterji.

Potem je še duet: Metka Kostrevec, 14-letna pevka iz Bučne vasi, in 13-letni Tomaž Burkat, ki igra kar štiri inštrumente. Tokrat sta nastopila s Henčkovo pesmijo Mami za rojstni dan, in čeprav nista dosegla zavidljive lestvice, je bilo simpatično, ko je Tomaž, malo večji od harmonike, vlekel meh in ubrano igral. Poslušali smo slepo pesnico Sonjo Bokal in izrednega samouka na kitari iz Nove Gorice. Slisali smo veliko. Največje presenečenje pa je bil vsekakor Peter Meže, pevec iz Ljubljane, ki si je upravičeno prislužil tudi letošnji naziv Amater leta in seveda zlato plaketo Nedeljskega.

Na koncu pa lahko zapišemo, da se amaterska dejavnost vse bolj prebija. Da je prav tu vrelec neznanih talentov. Vili Vodopivec dodaja: „Vse, ki jih veseli petje, igranje, govorenje, pisanje, humor (tega še posebej primanjkuje), vabimo k sodelovanju v prihodnji sezoni!“

LADISLAV LESAR OBRAZI

Na zaključnem tekmovanju v radijski in televizijski oddaji „KAR ZNAŠ, TO VELJAŠ“ v festivalni dvorani v Ljubljani se je nam predstavilo 24 amaterjev posameznikov in skupin iz raznih koncev Slovenije in potrdilo se je staro pravilo, da smo Slovenci vsestransko nadarjeni za pesmi in recitacije, za glasbo vseh mogočih oblik in struj, da smo moderni in konvencionalni, da imamo posebno sposobnost izraziti vse tisto, kar je skrito v naši notranjosti, to pa pomeni, da smo odprti in sprejemljivi narod, da se znamo veseliti življenja.

Gotovo se še spominjamo oddaj, ki so odkrivale neznane talente in ki so vnesle v naše zabavno-glasbeno življenje veliko svežine in pomagale marsikakšnemu talentu, da se je lažje prebil.

Danes po toliko letih so pred nami nove pobude ustvarjalnih mladih ljudi, ki jim umetniška amaterska dejavnost ni samo konjiček, ali kakor temu radi pravimo, ventil za osebno izpovedovanje, temveč tudi močna ambicija, ki pomeni življenjski optimizem.

Urednik kulturnozabavnih in javnih radijskih oddaj Vili Vodopivec pravi: „Na poti po Sloveniji spoznavamo amaterje, ki nikoli niso videli glasbene šole od znotraj, in take, ki so jo videli le nekajkrat. Spoznavamo ljudi, ki si delajo glasbo po svoje ali posnemajo druge, take, ki so srečni v ustvarjanju, čeprav komaj prestopijo prvo stopnico znanja. Srečavamo take, ki čutijo v sebi željo po ustvarjanju, ki ga v življenju niso mogli uresničiti tako močno, da na primer naredijo vse sami: glasbilo in glasbo zanj. Čudili bi se, če bi zvedeli, koliko je v Sloveniji doma narejenih harmonik in celo kitar. Poslušanje take glasbe mogoče ni največ, kar lahko človek doživi, ampak pogovori s temi ljudmi so, ko jim malo globlje prisluhnemo, tako polni in zanimivi, da si je za to vredno vzeti čas.“

Finalna oddaja letošnje serije Kar znaš — to veljaš je bila napovedana kot nekakšen veliki finale in predstavitev najboljših slovenskih amaterjev. To smo storili zaradi nastopajočih in da bi spodbudili vse tiste, ki se še niso prijavili. V resnici pa se zavedamo, da je to le skromen zaključek skromne prve serije oddaj, ki komaj začenejo svojo pot. Mislim, da bomo morali močno povečati število sodelavcev in nastopajočih, če bomo hoteli uresničiti, kar obeta napis na zlati plaketi finalne oddaje. Zato naj bo naziv AMATER LETA, ki ga poklanja Nedeljski dnevnik, le spodbuda.

Na zanimivem srečanju v Ljubljani so bili do- stojno zastopani tudi Dolenjci. Dekliški nonet Vitra iz Ribnice pod vodstvom Bernarde Kogovšek je bil pravo odkritje. Občuten, neamatersko

TEDNI GORENJA V NOVEM MESTU OD 8. 7. DO 29. 7. 1979

RAZSTAVA, DEMONSTRACIJA IN PRODAJA PROIZVODOV SOZD GORENJE

POSEBNA PRILOŽNOST:

PRODAJA KUHINJSKIH ELEMENTOV OPUŠČENEGA
PROGRAMA
KUHINJA PEA „HRAST“

OBIŠČITE NAS V ŠPORTNI HALI MAROF
KETTEJEV DREVORED 2
VSAK DAN OD 9. DO 19. URE

gorenje

RTV SERVIS

ZLATKO ŠEPETAČ
C. K. Ž. 11 – KRŠKO

OBVEŠČA CENJENE
STRANKE, DA
PRICNE Z DELOM V
NOVIH POSLOVNIH
PROSTORI NA GOR-
NJEM NASLOVU DNE
5. JULIJA 1979.

SE PRIPOROČAM!

Vabimo vas
za sodelavca naše založbe
iščemo zastopnike, ki bi slo-
venskim bralcem ponudili
nas knjižni program.
Zaposlitev je honorarna –
pogodbena za določen čas.
Oglasite se čimprej pri nas in
se osebno pozanimajte za
pogoje dela.
Založba Borec, Ljubljana,
Miklošičeva 28

POPRAVEK

V Dolenjskem listu št. 26 z
dne 28. junija 1979 je v
objavi prostih del in nalog
dejavne organizacije MER-
CATOR – AGROKOMB-
NAT Krško prišlo do napake
v besedilu. V pogojih bi v
prvem odstavku namesto:

Delo za opravljanje ob-
javljenih prostih del in
nalog se združuje za DO-
LOČEN čas...

moralo pisati:

Delo za opravljanje ob-
javljenih prostih del in
nalog se združuje za NE-
DOLOČEN čas...

NOVOLES TOZD „SIGMAT“ BRESTANICA
Komisija za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge:

– 1 REFERENTA ZA KOOPERACIJO

Pogoji:
srednja strokovna izobrazba strojne smeri in nad 4 leta
delovnih izkušenj
– izpit B kategorije
– lasten avto

– ODPREMNIKA

Pogoji:
končano priučevanje in 1 leto delovnih izkušenj, odslužen
vojaški rok.

ZA OBRAT POLIESTER VELIKI PODLOG:

– 1 TEHNOLOGA

Pogoji:
visoka strokovna izobrazba kemijske smeri in nad 4 leta
delovnih izkušenj
– znanje nemškega ali angleškega jezika

– 1 KLJUČAVNICARJA I

Pogoji:
poklicna šola in 3 leta delovnih izkušenj

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogo-
jev in s kratkim opisom dosedanjega dela naj kandidati
pošljejo v roku 15 dni po objavi na: NOVOLES TOZD
„SIGMAT“ 68280 Brestanica.

Delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
Kandidati bodo pismeno obveščeni o izidu izbire najpozneje
v 30 dneh po preteku roka za sprejemanje prijav.

BELOKRANJSKA TRIKOTAŽNA INDUSTRIJA
„BETI“ – METLIKA
Komisija za medsebojna razmerja DSSS

razpisuje prosta dela in naloge

1) VODJA DRUŽBENE PRESKRBE

Pogoji:
– višja šola
– 4 leta delovnih izkušenj

Razpis je v veljavi 15 dni.
Delo se združuje za nedoločen čas.
Prijave zbira Kadrovska služba BETI Metlika.

SZDL ni odlagališče težav

Uroš Dular kot predsednik in Aleš Kulovec kot sekretar sta bila na občinski konferenci
SZDL pogovorno izvoljena – Kritična ocena o delu bo pomagala naprej

26. junija je bilo delovno poročilo za štiriletno obdobje in
uvodni referat predsednika občinske konference SZDL Uroša
Dularja izrazito kritično zastavljeno. Usmerjeno v naloge, ki niso
bile v celoti ali pa sploh ne uresničene in v analizo vzrokov za tako
stanje.

Ob novih in novih stalnih nalo-
gah, ki jih dobiva SZDL v naši
družbi, nastopa tudi kot organiza-
tor, pobudnik ali soustvarjalec pri
mnogih enkratnih akcijah, izredno
pomembnih za domače področje,
zato oblika dela povzroča pov-
ršnost. Prav zaradi obsega in zaple-
tenosti nalog pa bo treba v bodoče
vso skrb posvetiti metodam dela.

Nikakor ni prav, da organizacije
in društva prihajajo pred SZDL s

kopico težav, niso pa pripravljeni
sami poskrbeti za reševanje. Opaziti
je zlasti to navado, ki pa ima seveda
tudi častne izjeme, da se do SZDL
kot frontne organizacije obnašajo
takrat, ko iščejo sredstva za delova-
nje, ne zmenijo pa se zanjo, ko je
denar zagotovljen.

Dokaz za to trdi-
tev je nekajkratna namera, da bi na
občinski ravni ocenili delo več deset
organizacij in društev, registriranih v

novomeški občini, pa ni bilo možno
od njih dobiti poročil o opravljenem
delu ali programov dela. Na konfe-
renci so zahtevali, da se jeseni tem
vprašanjem posveti problemska kon-
ferenca.

Za osnovni problem SZDL na
občinski ravni je šteti to, da so se
premalo ukvarjali z lastno organi-
ziranostjo. Nujno bo v bodoče sproti
spremljati in preverjati delo v vseh
krajevnih konferencah in organizaci-
jah SZDL.

Konferenca je bila vsebinsko
dobro zastavljena. Sprejela je za
programsko usmeritev za novo mar-
datno dobo, razen tega so bili na
njej izvoljeni novi organi konferen-
ce.

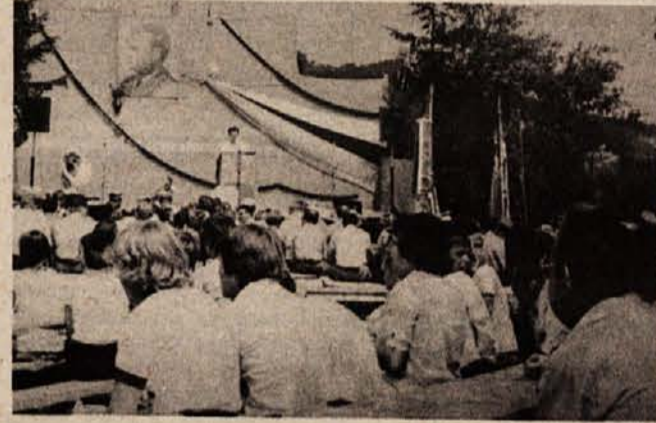
R. B.

Po asfaltu na Trško goro

Ob 35-letnici bojev na Trški
gori so v soboto, 30. junija,
slovesno odprli asfaltno cesto od
odcepa v Bučni vasi do Kamen
vrha, kjer je bilo slavje s sreča-
njem borcev 12. brigade. Kot je
v govoru povedal domačin Jože
Kastelic, so krajanji zbrali
930.000 dinarjev, razen tega pa
opravili 6800 prostovoljnih ur.
Novi asfaltni krak, ki je za zdaj
edina sodobna vez ljudi in zasel-
kov okrog Zdinje vasi s svetom,
je bil zgrajen v nekaj mesecih ob
dobrem sodelovanju s Pionirjem
in Skupnostjo krajevnih skupno-
sti, ki je za asfalt prispevala 1,6

milijona dinarjev.
Slavnostni govor je imel Vid
Jerič, komandant 12. brigade, ki
je obujal spomine na težke in
slavne dni, ko so borci z domači-
ni vzdolž Trške gore delili slabe
in dobre čase. Za lep kulturni
spored sta poskrbela pevski zbor
tovarne Krka in iz Smihela,
medtem ko je domača mladina
prispevala odlične recitatorje.

Tovariško srečanje z veselico je
na Kamen vrh privabilo veliko
ljudi iz mesta in okoliških kra-
jevskih skupnosti. Žal pa je neviht-
ta prezgodaj skazila veselje.

Prava slika bo ob polletju

V zdravstvu več izdatkov kot dohodkov – Omejitve pri
pošiljanju v zdravilišča – Jože Blažič je sekretar

28. junija sta oba zbora ob-
činske zdravstvene skupnosti v
Novem mestu obravnavala po-
slovno poročilo za prvo četrt-
letje in še vrsto pomembnih
zadev.

Kot se je izkazalo, so bili v prvih
štirih mesecih letošnjega leta dohodki
zdravstvene skupnosti za 3,6 mili-
jona dinarjev pod pričakovanji, iz-
datkov pa je bilo več, kot so raču-
nali. Ob tem za zdaj ne gre biti plat
zvona, ker se bo finančno stanje po
oceni izvršilnega odbora do polletja
bistveno popravilo, vsekakor pa ne
računajo na primanjkljaj ob koncu
leta.

Ker pa so doslej edinole stroški za
klimatsko in kopališko zdravljenje
porasli več, kot je bilo dovoljeno, so
sprejeli varčevalni ukrep: klimatično
zdravljenje naj se do preklisa
odobri samo v zares nujnih prime-
rih. To bo trajalo, dokler se stroški v
te namene ne uskladijo s planom.

Skupščina je imenovala za novega
profesionalnega sekretarja Jožeta
Blažiča, dosedanjega načelnika za
zdravstveno varstvo pri strokovni
službi regionalne zdravstvene skup-
nosti. Izkazalo se je, da je preveč
novih in starih nalog, da bi jih lahko

še naprej opravljali amatersko (z
občasno nagrado), in da je potreben
stalen delavec, kakor ga ima večina
drugih interesnih skupnosti v obči-
ni.

Zasedanje je minilo skoro brez
razprav in je prineslo tudi sporazum
o svobodni menjavi dela z zdravi-
liščema v Dolenjskih in Šmarjeških
Toplicah. V veljavi bo začasno, dok-
ler ne bo sprejet enoten sporazum
z vsemi zdravilišči v Sloveniji.

Novomeška kronika

POČITNIŠKO VZDUŠJE –
Sklepnost je spet postala problem
na več sejah in zasedanjih, tako na
občinski ravni kakor tudi drugod.
Začeli so se dopusti, vendar pa
mnogi sploh ne smatrajo za potreb-
no to sporočiti. Tako je čas izbu-
ljen za tiste, ki pridejo in čakajo.

BREZ SPREMEMB – Urejanje in
asfaltiranje Cankarjeve ulice v Kolo-
niji se ne gane z mrtve točke.
Kanalizacija je bila že lani položena
na večini trase, cesta pa je ostala
strahovito jamasta in razkopana.
Kar naenkrat bo jesen, pa bo spet
dober izgovor, da deževje prepreču-
je dela...

ŠTIRI DEKLICE IN EN DEČEK
– Pet novih meščančkov smo dobili
minuli teden v porodnišnici, kjer so
rodile: Branka Malenšek z Ragsavske
6 – Jano; Malči Saje iz Lobetove 4
– Tomaža; Erika Strasberger iz Ke-
tejevega drevoreda 41 – Darjo;
Zvonka Jerin z Mestnih njiv 2 –
deklico in Judita Hrovat iz Ulice
Mirana Jarca 10 – deklico; ime bo
dobila naknadno.

LEPI JURČKI IN SLANA CENA
– Lepi, trdi in zdravi jurčki so se že
konec prejšnjega tedna pojavili na
tržnici, ampak se malo kupcev odlo-

PREVELIKA ŠIROKOGRUDNOST

V letošnjem prvem četrtletju
je po podatkih občinske zdrav-
stvene skupnosti zdraviliško
zdravljenje občanov za 25 od-
stotkov presežilo sredstva, ki so
šla lani v tem času za zdravljenja
po zdraviliščih. Domnevajo, da
je vzrok za toliko več „hudo
bolnih“ v tem, ker ima občinska
zdravstvena skupnost letos prvič
svojo zdravniško komisijo, ki pa
je bila preveč širokogrudna.
Zdravljenje je bilo odobreno že
preveč pacientom, zato utegnejo
biti konec leta izdatki za zdravi-
liško zdravljenje nekajkrat večji
od planiranih, če ne bodo pre-
velike širokogrudnosti omejili.

č za nakup po 100 din kaogram.
Pač pa so borovnice malce cenejše,
saj jih je dobiti že po 30 dinarjev.
Tudi cena breskvam je ob hudi
konkurenci Brkincev padla od 40 na
35 dinarjev, medtem ko so hruške
po 40 din, slive po 50 din itd.

Ena gospa je rekla, da so se
pred nedavnim nekateri iz avto-
mobilov zasmehljivo pogledo-
vali redke someščane, ki so
kolesarili po mestu, zdaj pa tudi
oni kupujejo kolesa. Nenaodma
je za kolesarski šport tako zani-
manje, da skoraj laže prideš do
avtomobila kot do dobrega ko-
lesla...

Merilo je delo in ne papir

V razpravah o delitvi po delu še preveč pozornosti obrobim, nebitnim vprašanjem

Čas po četrtem referendumu je sindikat v brežiški občini izkoristil za to, da se je temeljiteje lotil uresničevanja stališč o nagrajevanju po delu. Tu in tam je sicer na papirju vse v redu, gospodarjenje pa dokazuje nasprotno.

Tako smo na primer na nedavni seji občinskega sveta Zveze sindikatov v Mokricah slišali, da so bila stališča do ustrežnejšega nagrajevanja v nekaterih delovnih organizacijah vsebinsko sicer dobro prikazana, medtem ko razprava ni krenila v pravo smer ali pa je sploh ni bilo. Člani delovne skupine, ki akcijo spremljajo, so naleteli celo na nezaznavanje, ko so zahtevali, da bi se osredotočili na bistvo, ne na obrobna vprašanja. Svet je soglašal s predlogom, da povsod se predopusti sprejemajo program uresničevanja teh tako pomembnih stališč.

Glede periodičnih obračunov v obdobju januar-marec je svet menil, da jim niso posvečali toliko pozornosti kot zaključnim računom, zato je zahteval, da jih toliko bolj temeljito obravnavajo ob polletju.

TRETJINA BREZ NAPAK

V soboto so na Prevoz v Brežicah pripeljali vozniški vozniški pregled 60 avtomobilov. Tretjina vozil je bila brezhibnih, na drugih pa so odkrili največ napak na zavorah in na svetlobnih telesih. Na petih avtomobilih so ugotovili okvare krmilnega mehanizma. Precej vozil je imelo slabe gume, zato so njihove lastnike na to opozorili. Odstav na akcijo „Brezhibno vozilo je varno vozilo“ je bil kar dober, čeprav bi v Prevoznih delavnica lahko pregledali še več avtomobilov.

Enake zahteve je postavila tudi občinska konferenca ZK do vseh komunistov. Ponekod je še vodno prva in edina razprava na zboru delavcev. Bolje je v tistih tozdih, v katerih so ob zaključnem računu sprejeli tudi program ukrepov za izboljšanje gospodarjenja.

J.T.

K LJUBLJANČANOM V GOSTE

Solarji in predšolski otroci iz brežiške občine nimajo več lastne strehe ob morju. Ze lani so jim odstopili prostor Ljubljanci v počitniškem domu Ljubljane - Center v Savudriji. Tam bodo letovali tudi letos. V času od 27. julija do 10. avgusta so odstopili Brežičanom 120 postelj. Za 14-dnevno letovanje bo veljala oskrba 1.860 dinarjev. Toliko bodo zahtevali od staršev, medtem ko bosta prevozne stroške in izdatke za vodiče poravnali izobraževalna skupnost in skupnost otroškega varstva. Zdravstvena skupnost bo prispevala delež za letovanje zdravstveno ogroženih otrok, za otroke iz revnejših družin in za rejence pa bodo prispevali potreben denar društva in skupnost socialnega skrbitelja.

Novo v Brežicah

VARNEJŠA KRIZIŠČA - Samoupravna interesna skupnost za komunalno in cestno dejavnost ima v načrtu za letošnje leto ureditev najpomembnejših brežiških križišč. Viseče in stojajoče semafore nameravajo postaviti pri Budiču na Čatežu, na križišču z dobovsko cesto in na Trgu dr. Ivana Ribarja. Skupnost računa na pomojšila, za kar je zaprosila Zavarovalnico.

KAJ PA IZLOŽBE? - Če se človek kot „turist“ sprehodi po Brežicah, ga marsikje zbudijo v oči izložbe. Niso tako vabljive, kot bi pričakovali sredi turistične sezone. Včasih so se aranžerji že bolj potrudili, morda zaradi tega, ker sta bili že dve konkurenčni trgovski podjetji. Še slabše je v nekaterih zasebnih lokalih. Ali jim gre res tako dobro, da se jim ne zdi vredno vsaj enkrat na leto pobrisati prah in zamenjati obledele tkanine in papir?

LJUDI MOTI, DA JE VSE PO STAREM - V analizi poročil osnovnih organizacij ZK v brežiški občini zasledimo kritično pripombo na račun OO ZK v zdravstvenem domu in v bolnišnici. Občani imajo namreč veliko pripomb, ker se z združitvijo obeh v bistvu ni nič spremenilo, kljub temu pa se nobena osnovna organizacija ni lotila tega problema.

PREMAGAN KLANEC - Cesta od Bizelskega do Bistrice ob Sotli ni bila letos končno asfaltirana. Delo kljub mehanizaciji počasi napreduje. (Foto: Jožica Teppey)

BREŽIŠKE VESTI

Skrbeli le za zajetne kuverte

Komunisti kritično o delovnih kolektivih, ki so zanemarjali stanovanjsko gradnjo

Stanovanjska graditev v krški občini ni bila nikoli na repu, toda za nadaljnji napredek je dosedanje tempo že prepočasno. Komunisti so na seji občinske konference 27. junija obsodili tiste delovne organizacije, ki so doslej skrbele le za zajetne kuverte osebnih dohodkov, za stanovanja jim pa ni bilo mar.

Pri združevanju sredstev za stanovanjsko gradnjo so v krški občini dosegli lepe uspehe, vendar menijo, da je zdaj vrsta na izvajalcih, ki z

KRŠKE NOVICE

NOV GOST - 23. prireditvena sezona "Dolenjskega kulturnega festivala" poteka pravzaprav v znamenju številnih likovnih razstav, čeprav tudi drugih prireditev doslej ni manjkalo. Minuli petek so v Lamu umetnostnem salonu predstavili razstavo Janeza Pirnata, otvoritev razstave pa so povežali s koncertom čilata Cirila Škerjanca, ki ga je ob klavirju spremljal Aci Bertonec.

DVAKRAT PRVI! - Krško Filatelistično društvo je na nedavni letni skupščini Filatelistične zveze Slovenije osvojilo dvoje prvenstev. Prvo so mu podelili za lanskoletno točkovanje dejavnosti, „Zlato odličje Lovrenca Koširja“ pa so prejeli kot najboljši v 30-letni „zgodovini“ slovenske zveze zbiralcev z namk.

ZA SANACIJO - Kar za 10.263 ton večja letna proizvodnja celuloze je cilj, ki so si ga v krškem „Djuru Salaju“ zapisali med poglavitne naloge v sanacijskem programu. Ker so v maju že presegli mesečni proizvodni načrt, je to eno izmed zagotovljenih, ga bodo dosegli tudi ob koncu leta in tako znatno zmanjšali stroške na enoto proizvoda.

MANJ KOT LANI - Ta ugotovitve velja za podatke o odsotnosti delavcev zaradi „bolniških“ v prvi tretjini leta. Čeprav sta v tem času manjkala na delu vsak dan le dva aktivna zavarovanca manj kot v enakem lanskem času, je podatek vseeno razveseljujoč. Upajmo, da ga nadaljevanje leta ne bo „pokvarilo“!

KRŠKI TEDNIK

SUŠA NI VZELA VSEGA - Škoda, ki jo je suša povzročila v letošnjem maju, je ogromna, vendar je dež le rešil nekaj pridelka na Krškem polju pa tudi na Gorjancih, od koder je tale posnetek. (Foto: Jožica Teppey)

Staro oživiti za novo

Zgledna preureditev levega krila pritličja sevniškega gradu - Mesto brez arhitektonskega lica?

Minuli petek so na sevniškem gradu odprli večnamenski galejnjski prostor za občasne likovne in druge razstave. Čez poletje bo tu razstava stilskega pohištva sevniškega Stilleasa.

Pridobili so 200 kvadratnih metrov okusno urejenega prostora. Delo lahko služi za primer, kako naj bi se lotili nadaljnega urejanja gradu, v marsičem pa tudi starega mestnega jedra. Po zamislih arhitekta, domačina Milana Gabriča, delujočega v Ljubljani, z ureditvijo prostora v ničemer ni okrnjena zgodovinska vrednost nekdanje arhitekture.

Akcijo je vodila občinska kulturna skupnost, ki bo imela poslej skrb

Sevniški paberki

REDNEJŠI PRI POBIRANJU - Delegati občinske skupščine so se na predzadnjem zasedanju potožili zaradi nerednega pobiranja tokovine. Elektro ponekod tudi po pol leta ni obračunal porabljenke elektrike. Na zadnjem zasedanju je težave pojasnil direktor krškega Elektra. Prizadevajo si, da bi bilo pobiranje tokovine vsaj dvomesečno. Razmišljajo tudi o drugačnem načinu plačevanja vsaj v večjih krajih. Ni namreč enostavno odhoditi vseh 30.000 odjemalcev. Po vsej verjetnosti bodo ponekod prešli na sistem letnega inkasa. Denimo po šestih naj bi potrošniki plačevali porabljeno energijo, enkrat na leto pa naj bi poračunali dejansko stanje.

BIL BI ŽE ČAS - Ivnikovi v Florjanski 55 in stanovalci okoliških hiš ne vedo, kaj so se zamorili sevniški Komunalci. Lani so tod okoli spravljali Florjanski potok v cev. Cevi so v gornjem delu naselja in tudi nižje. Samo tod potok, pravzaprav kanalizacija, teče na prostem. V toplih dneh je zaradi tega smrad neznošen.

KOT BI ODREZAL - Kmetovalci Razborja, Brega in Loke se podrezali svoje delegate, naj že v skupščini zastavijo kako besedo za umetno osenjenje. Tisti, ki so prignali krave 1. junija, so se lahko le čudili, zakaj osenjenjalec ni bilo tedaj niti kasneje. Podobne težave so imeli že pred leti. Tedaj so krajanje predlagali sodelovanje laške službe. Kdo bo poprijel sedaj?

za celoten grad. S kolektivoma Lisce in Stilleasa so podpisali poseben samoupravni sporazum. Pri obnovi je Lisca prispevala 150 tisočakov, delež Stilleasa se nanaša predvsem na izobno notranjo opremo. Sevniški tozđ Betona in nekateri obrtniki so z zmernimi cenami ravno tako pripomogli k uspehu.

Na zadnjem skupnem zasedanju zbora združenega dela in krajevnih skupnosti občinske skupščine iz vrst sevniške delegacije ni manjkalo pripomb na račun bolj ali manj zavoznega mestnega urbanizma. Arhitekt Gabrič je že v svojem diplomskem delu obdelal urbanistično skico mesta. Napake zadnjih desetletij je težko popravljati, prizadevati bi se bilo treba, da ne bi delali novih. V prvi vrsti bi se lahko naslonili na lastne strokovnjake, ki čutijo s krajejem.

ALFRED ZELEZNIK

OVIR JE VEČ

Samoupravne delavske kontrole se še niso uveljavile, lot bi bilo zaželeno. Zato menijo v Sevnici, da je njihova uspešnost odvisna predvsem od tega, koga volijo v te organe. Pomanjkljiva usposobljenost za to delo ni edina ovira. Najpogostejši vzrok je v tem, da ni prave pripravljenosti in zagretosti, ponekod pa hromi delo teh organov tudi odpor, na katerega naletijo znotraj svojih delovnih organizacij.

ŽENSKO DOBRO ZASTOPANE

V organih osnovnih organizacij Zveze sindikatov v sevniški občini dela 50 odst. žensk. Z njihovim vključevanjem v sindikalno delo so zadovoljni, ker ta odstotek ustreza številu zaposlenih žensk. Tudi zastopanost mladine v sindikatu se je zadnje dve leti izboljšala in se povzpela na 30 odst.

Manj utesnjeni

Krajanje okolov Sv. Ane v Smarju urejujejo cesto

Ze nekaj let prizikajo po Sevnici nadvse prizadevnim gradbenim odborom, ki s sodelovanjem krajanov urejujejo to in ono. Trenutno je najbolj zagrizen ulični odbor okolov Sv. Ane. S spodnje strani je naselje povezovala s Smarjem mnogo preozka pot.

Blagajnik, trgovski poslovodja Janez Nepuzljan, je že pred leti zbiral denar za to akcijo. Letos so se dela lotili z vso resnostjo. Odbor vodi Slavko Štrukelj, nedavni predsednik občinske konference SZDL. „Najzahtevnejše delo so oporni zidovi, doslej jih je postaviljen že za okrog 200 kvadratnih metrov,“ je dejal v začetku minulega tedna Janez Nepuzljan. Tačas so opazili najzahtevnejšega pod naseljem. Višina je dosegala tudi po štiri metre. Ponosno so zatrdjali, da takšnega zidu ni blizu niti daleč. Lastni prispevki krajanov znašajo okrog 130 tisočakov, opravili so že nad 3.000 delovnih ur. Blagajnik Nepuzljan je posebej pohvalil upokojenca Ivana Gorenca.

Ko bodo kraja uredili cestišče, ga želijo še asfaltirati.

A. Z.

Slavko Štrukelj: „Pri betoniranju dela tudi po 30 ljudi.“

SEVNIŠKI VESTNIK

Med gasilci ni mladine

V okviru praznovanja 95-letnice društva bodo v Trebnjem gasilci prikazali gašenje stavbe občinske skupščine

Trebanjsko gasilsko društvo praznuje 95-letnico. Častitljive starosti pa so tudi njegovi člani, saj je od 65 kar 10 starih preko 70 let. To pa je zdaj tudi najbolj pereče vprašanje, s katerim se društvo kljub prazniku nadvse resno ubada.

Predsednik gasilskega društva Davorin Novak, ki je bil prej dolga leta blagajnik, je povedal, da je društvo sicer solidno opremljeno z najbolj sodobnimi tehničnimi gasilskimi sredstvi. Zdjaj premorejo tri motorne brzgalne, drsalni prt, raztegljive lestve, cevi, čakajo pa tudi na nov orodni voz, za katerega prav zdaj zbirajo sredstva. Toda težave imajo pri vključevanju mlajših članov v vrste gasilcev. Večina članov je starih okoli 50 let, medtem ko mladincev in pionirjev skoraj ni. Novak je zatrdil, da bi se odnos do gasilskega društva lahko bistveno spremenil, če bi se zanj bolj kot doslej zavezale družbenopolitične organizacije, krajevna skupnost, delovne organizacije in šole.

Kljub težavam pa nekatera vprašanja vendarle niso nerešljiva. Povsem nov veter je zapihal, odkar je začelo gasilsko društvo tesneje sodelovati z občinskim štabom civilne zaščite. Še posebej močno si obetajo okrepiti svoje vrste, ker bodo lahko v gasilskih enotah civilne zaščite sodelovali tudi mladinci. Ker pa gasilci nameravajo tudi sami pritegniti v svoje vrste več mladincev in pionirjev, bodo v okviru praznovanja, katerimi bodo počastili jubilej društva, razvili prapor pionirske desetice.

V okviru programa praznovanja bodo trebanjski gasilci pripravili v četrtek, 5. julija, ob 19. uri meddruštvene vaje, pri katerih bodo sodelovale tudi enote civilne zaščite. Skupaj bodo prikazali gašenje stavbe občinske skupščine in reševanje iz nje. V soboto bo v domu kulture slavnostna akademija, na kateri bodo najbolj zaslužnim članom podelili priznanja in odlikovanja. Naslednji dan bo v Trebnjem parada gasilskih enot.

J. S.

STRELA V SKLADIŠČE

Sumijo, da je strela povzročila požar na gospodarskem poslopu Dragice Bohorč v Krškem. V stavbi je bilo skladišče trgovine Železnina. Zgorelo je več štedilnikov, hladilnikov, pečii, zmrazovalnih skrinj itd. Po prvih ocenah je škoda za 300.000 din.

PRED NOVO ŠTEVILKO „MI MLADI“

Urednica glasila trebanjske mladine „Mi mladi“ Vanja Gole te dni pripravlja novo številko. V njej bo kar precejšnje število literarnih prispevkov, najboljše seminarske naloge s politične šole, več prispevkov o delu osnovnih organizacij in o mladinski delovni akciji v Dobriču. V tej številki bodo objavili tudi nagrajene spise z natečaja ob dnevu mladosti, ki ga pripravila občinska konferenca ZSMS.

RAZSTAVA POHIŠTVA V TREBNJEM

V Osnovni šoli Trebnje bo od 30. junija do 10. julija odprta razstava pohištva, ki jo skupaj z Lesnino prireja Mercator. Na razstavi je mogoče pohištvo tudi kupiti, dostava na dom do 20 kilometrov pa je brezplačna.

„DRŽAVNI LOPOV“ NA MIRNI

Odkar so na Mirni odprli prenovljeni dom Partizana, se v njem kulturne prireditve kar vrstijo. Tako je v nedeljo, 1. julija, na Mirni gostovala Sentaškobsko gledališče z Državnim lopovom. Predstava je med krajanje naletela na ugoden sprejem.

TREBANJSKE IVERI

ŽENSKO IMAJO PREDNOST - Čeprav se ženske pogosto pritožujejo, da so zapostavljene, tega vsekar ne bi smele trditi v primeru trebanjskega frizerja Novaka. Ko je svojo frizerijo posodabljal in preurejal, je to najprej naredil za ženske. Moški pa bodo morali na tako modernizacijo še počakati.

TEMA PO DEZJU - Najprej je bila suša, potem je bilo veliko deževje, sedaj je bila še tema. Namreč zaradi njega je odpovedala elektrika. Ni je bilo tudi na uvodni proslavi 12. tabora likovnih samorastnikov na Mirni. Toda ničče med nastopajočimi niti med gledalci zaradi tega ni bil kaj preveč jezen. Zaradi slabotne svečave, ki je dajala v dvorani luč, je bila za mnoge proslava še bolj prijazna, še bolj intimna.

ALI JE VZROK MALICA? - Neki neuraadni, toda na moč zlobni vir te informacije je povedal, da je neučinkovitost komunalnih in gradbenih delavcev prav mogoče posledica nekoliko manjših količin malice, ki jo dobe v trebanjskem obratu družbene prehrane. Seveda pa učinkovitost delavcev občinske uprave in okoliških SIS-ov v tem pogledu sploh ni vprašljiva.

TREBANJSKE NOVICE

Iz črnomaljske občine je sedaj v okviru družbene skrbi za starejše ljudi v zavodih 53 oskrbovancev, do prihodnjega leta pa računajo, da se bo to število povzpelo na 69. Ze sedaj je iz občine deset neresenih prošenj, te občane pa bodo sprejeli v metliški dom počitka, brž ko bo vseljiv novi prizidek. Za oskrbnine je občinska skupnost socialnega skrbstva za letošnje leto načrtovala 1,5 milijona dinarjev.

CRNOMALJSKI DROBIR

CAS DOPUSTOV - Čeprav še ni napočil čas kolektivnih dopustov, je že čutili dopustniško razpoloženje. Najbolj vesel so dočakali počitnice šolarji, pa tudi sicer se ljudje že odpravljajo na morje, saj so si morali posteljo zagotoviti že več mesecev prej. Pa kljub temu ne more nihče biti povsem gotov, da ga ne bodo „prebukirali“.

PREDOLGA SOLIDARNOST - V Črnomlju so zadnja leta zgradili precej solidarnostnih stanovanj; za vse, ki so ta stanovanja dobili, pa so se delovne organizacije obvezale, da bodo v petih letih rešile njihovo stanovanjsko vprašanje. Vendar so v teh letih na to očitno pozabile ali pa so pri podpisu mislili, da je s tem, ko so dobili solidarnostno stanovanje, res tudi že za vse čase vse urejeno.

KOVINAR ZA SPOMENIK - Spomenik viniški republiki, ki ga bodo odkrili na proslavi v Vinici 21. julija, bo delal črnomaljski rojak, akademski kipar Jože Vrščaj. Ker bo pri ustvarjanju spomenika potrebna strokovna kovinska obdelava, so v črnomaljskem Kovinarju sklenili, da bodo kiplarju dali na voljo svoje prostore in orodje, poleg tega pa mu bosta pri delu pomagala dva najboljša delavca. Lep zgled, kako delovna organizacija lahko prispeva dva h kulturnemu in umetniškemu snovanju.

Črnomaljski poročevalec

NIČ VEC LUKENJ - Prebivalci Grajske in drugih cest in ulic, ki so prejšnji teden dobile asfaltno prevleko, se ne bodo več pritoževali, kot so se do sedaj upravičeno, da je njihova cesta ena najbolj zanemarjenih v črnomlju.

Črnomelj je asfaltiran

S posodobitvijo sedmih cestnih ulic je večji del mesta asfaltiran - Velik prispevek krajanov - Za letos konec

Z asfaltiranjem Grajske ulice so prejšnji teden zaključili dela pri posodobitvi več cest in ulic na območju črnomaljskih krajevnih skupnosti. Dela je vodil svet krajevnih skupnosti v sodelovanju s krajanj.

Od ponedeljka, 18. junija, do četrtega, 28. junija, so delavci novo-meškega cestnega podjetja asfaltirali Cesto padlih borcev, Pod gozdom, Na bregu, Vodnikovo ulico, Nazorjevo ul. Pri stadionu ter Grajsko,

ZA DVE OSEMLETKI V ČRNOMLJU

Na preobremenjenost in težave črnomaljske osnovne šole Mirana Jarca opozarjajo učitelji pa tudi starši in drugi občani že precej časa. O teh problemih so večkrat razpravljali tudi na sestankih družbenopolitičnih organizacij, nazadnje in najbolj obširno na eni od sej občinske konference Zveze komunistov. Eden od ukrepov za izboljšanje stanja je tudi delitev sedanje šole na dve samostojni šoli. O tem je tekla beseda prejšnji četrtek na sestanku posebne komisije.

skupaj okoli 10.000 kvadratnih metrov. Poleg tega da so ljudje iz teh sosesk pomagali pri pripravi spodnjega ustroja, so za posodobitev prispevali tudi v denarju, od 3.500 do 5.000 dinarjev vsako gospodinjstvo. Samo asfaltiranje, se pravi tisti del, ki ga je opravilo Cestno podjetje, bo veljalo kakih 900 tisočakov, medtem ko vrednost vseh del ocenjujejo na okoli 1,80 milijona dinarjev.

Na skupnosti krajevnih skupnosti pravijo, da tudi pri teh delih ni šlo povsem brez nepotrebnih težav, vendar so sedaj, ko je veliko delo opravljeno, že pozabljene. Vendar s tem ni vse končano, kajti sedaj je položena šele groba asfaltna plast, medtem ko za zgornji zaporni sloj ni denarja. To imajo sicer v načrtu, a tudi pri tem ne bo šlo brez prispevka občanov.

Tako so sedaj v Črnomlju asfaltirane vse večje ceste in ulice ter stari del mesta, na asfaltno prevleko čaka le še nekaj krajših odsekov. S tem pa so za letos tudi zaključene večje akcije skupnosti črnomaljskih krajevnih skupnosti, kajti blagajna je prazna.

A. B.

Mladinci odšli, prišli pionirji

Mladina in pionirji za Kostelsko, ki je med vojno veliko žrtvovalo

23. junija so končali delo brigadirji, ki so bili tri tedne na lokalni delovni akciji „Kostel 79“. V tem času so izkopali jarek za vodovod od vasi Delač do Trga in bližnjih zaselkov.

Zbranim brigadirjem je na zaključni slovesnosti spregovoril predsednik OK SZDL Nace Karničnik.

Pohvalil je brigadirje za prizadevnost in voljo in med drugim še posebej poudaril, da so tukajšnji ljudje tudi v najtežjih časih, med vojno, vedeli, kje je njihovo mesto. Sedaj se jim je treba oddolžiti, čeprav mnogo prepozno.

Veliko brigadirjev je prejelo udarniške značke. Udarnik Ferdo Lovšin je povedal: „Menim, da smo brigadirji opravili nalogo, zaradi katere smo prišli v Kostel. Značka mi veliko pomeni, še več pa dejstvo, da te domačini sprejmejo za svojega, ker si naredil zanje nekaj velikega.“

Podobnih misli je bila tudi udarnica Romana Murn, ki je dodala: „Če bi bilo potrebno, bi se ponovno udele-

žila mladinske delovne akcije, kajti veliko smo naredili, še več pa smo se naučili.“

Brigadirji so odšli na svoje domove, za njimi pa je prišla pionirska brigada, ki je nadaljevala z deli pri gradnji vodovoda. Pionirji so delali teden dni.

FRANC CIMPRIC

Pomoč ranjencu

Zmaga „Melamina“

Občinski štab civilne zaščite in občinski odbor Rdečega križa sta pred kratkim organizirala tekmovanje ekip prve medicinske pomoči iz vse občine Kočevje. Tekmovanja se je udeležilo 10 ekip krajevnih skupnosti, OZD in občinskega štaba.

Boj za prvo mesto je bil oster, saj je bila med prvimi treni ekipami razlika le točka. Zmagala je ekipa kemične tovarne „Melamin“ Kočevje, 2. KS „Ivan Omerza“, 3. KS Kočevje-mesto itd. Prve tri ekipe so dobile za nagrado torbice prve pomoči, vsaka članica teh ekip pa s erijo značk RK. To je bilo prvo tako tekmovanje za člane oz. starejše, medtem ko so doslej podobna tekmovanja prirejali le za mladinske ekipe po šolah. Tekmovanje sodi v sklop dela civilne zaščite in akcije „Nič nas ne sme presenetiti.“

J.P.

SPOMINSKA PLOŠČA ZA DAN VSTAJE

22. julija ob 14. uri bodo v Predgradu v kočevski občini odkrili spominsko ploščo, posvečeno padlim borcem. Za postavitev te plošče so se domačini, predvsem pa borci, zavzemali že vse povojno obdobje. Ob tej priložnosti bodo Poljanci proslavili tudi letošnji dan vstaje.

„HLEVČKI“ ZA SREDNJEŠOLCE - V Kočevju te dni dograjujejo Center usmerjenega izobraževanja, v katerem bo pouk še to jesen. Domačini, ki dajo vsaki novi gradnji kakšno posebno, zafrkljavo ime, so tudi novi center, ki bo zgrajen tudi s samopriskevkom vseh občanov, imenovali kar „hlevčki“, ker jih menda nekoliko spominja na hleve na Mlaki. (Foto: Prime)

Česa ti, medved, sploh ne razumeš?

- Tega, da imamo lepe jasne resolucije o stabilizaciji imamo pa veliko inflacijo; časopisi, radio in TV poročajo kako je vedno vse v redu, kljub vsemu cen ne ukrotimo, da ugotavljamo, da nekaj nekdo razvoj zavira, a na položajih nikoli nikogar ne zamenjamo.

DROBNE IZ KOČEVJA

PRED USTANOVITVIJO - Odbor za ustanovitev društva sladkornih bolnih (diabetikov) se je pred nekaj dnevi srečal v prostorih ustanovitelja tega društva v Kočevju. To je zelo pomembno za bolnike, saj lahko vsak dan berete o njihovi težavi, posebno še zdaj, ko pričelo primanjkovati insulina. V te zadeve se bodo dale urediti pomoč družstva. Delegata roparskega odbora Društva diabetikov so povedala, da je iz območja občine Kočevje vključenih v njihovo državo skupaj 128 bolnikov (95 žensk in 33 moških). Inštitut za diabetične na ljubljanski kliniki ima registriranih preko 2000 bolnikov.

PROMETNI ZNAKI - Kočevske ceste in ulice so te dni dobile prometne oznake na cestišču, razen tega pa so na nevarnih mestih postavili še nove prometne znake. Tako bo promet po mestu bolj varen.

KOČEVSKO NOVIČARJE

Huda kri z veliko zamudo

Gradnja novega bloka buri strasti, ko je bil čas za pripombe, pa se ni nihče oglasil

Neverjetno, koliko hude krvi je vzbudil začetek del za novi stanovanjski blok v novem metliškem naselju. Ljudje iz Ulice 1. maja so dvigovali glasove zoper zidavo do zadnje možne jakosti, a so kljub temu padale lave, rastoče na kraju, kjer bo stala stavba s krvavo potrebnimi stanovanji.

Nasprotovanje je šlo tako daleč, da so nekateri stanovalci posegli po kamenju in ga lučali v kamione, vozeče zemljo z mesta gradnje. Posredovati so morali miličniki, predstavniki izvajalca del pa so morali izven svojega delovnega časa miriti razjarjene krajanje. Nehote se človek vpraša, čemu takšno ogroženje, vendar dobi že v isti sapi odgovor. Novo blokovsko naselje je prenatrpano z betonom, in četudi je Metlika podoželje, pogrešajo ljudje zelenilo, manjkajo jim igrišča za mladež, ki bi se rada igrala, ki bi rada brcala žogo, ni parkirnih prostorov, stanovalci pa si že zdaj iz bloka v blok gledajo na

mize, kaj ima katera družina za kosilo, malico ali za večerjo.

Načrtovalci gradnje, pa imajo v rokah drugačna dokazila, argumente, ki so podkrepiljeni z upravičenostjo takšnega utesnjevanja. In največji je denar in spet denar. Tisti dinarček, ki bi narasel, bi se zredil, ako bi buldožerji rili drugje, pač tam, kjer je dovolj prostora, zraka in sonca. Ni pa komunalne uredjenosti, oziroma ta bi zelo podražila nove gradnje in stanovanjski dinar bi že spet izgubil vrednost.

Pri vsej zadevi je najbrž dobro to, da so se ljudje vznemirili, da so povzdignili glas in da so dali vedeti vsem, ki bi radi tudi v bodočnosti delali le po svoji glavi, da to ne bo več mogoče. Vendar zdi se mi, da je prišla razburjenost le malce prepozno. Pest bi morala udariti po mizi že tedaj, ko so bili pred nas razgrnjeni načrti za razvoj mesta. To pa je bilo že pred leti.

TONI GAŠPERIČ

PROGRAMSKE USMERITVE SZDL

Na seji občinske konference SZDL Metlika - bila je 26. junija - so sprejeli pravila in programske usmeritve Socialistične zveze v metliški občini za naslednje obdobje. Na dnevnem redu so bile med drugim tudi volitve organov občinske konference SZDL, ki ima 40 delegatov. Za predsednika so izvolili Milana Vajdo, ki je to funkcijo opravil že do sedaj, v 11-članskem predsedstvu pa so poleg Vajde še sekretarka Marija Jakljevič, Jože Mozetič, Vinko Kopic, Tine Molek, Jože Gerkišič, Maks Koležnik, Milan Travninar, Franc Vrvišar, Anton Pezdirc in Ivica Radovič.

metliški tednik

SPREHOD PO METLIKI

TE DNI JE NA PRIMOSTKU tabor slovenskih pionirjev - ribičev. Mladi uživajo v naravi, v topli Kolpi, pridobivajo pa si tudi znanje, se pogovarjajo z borci, gledajo filme, pripravljajo taborne ognje in so sploh delavni. Ogledali si bodo tudi mesto Metliko, delovno organizacijo Beti, ribogojnico v Draganiču in tako naprej.

GOBARJI SO PRIŠLI letos do dobra na svoj račun, saj gob ni manjkalo. Gozdovi okoli mesta so bili polni strastnih nabiralec tako, da so bili drug drugemu v napoto, redki pa so med njimi, ki poznajo kaj več od jurčka, ajdovčka in lisičke. Da ima belokranjski živelj rad gobe, priča tudi dejstvo, da jih nihče ne prodaja ob cesti, kot to počnejo otroci a tudi starejši na oni strani Gorjancev.

MATURANTKE POKLICNE ŠOLE PRTI so bile na enodnevnem izletu v Metliko. Sprehodile so se po mestu, največ časa pa so prebile na plaži. Plavalke so veselo čofotale po vodi, neplavalkam pa je bilo žal, da se niso doslej naučile plavati. Zanimivo je, koliko mladih ljudi ne zna plavati, četudi imajo Kolpo pred nosom.

VEC NE PRETIRANO MLADIH fantov se odpravlja s čolni po reki Kolpi. Veslali bodo s tokom, ker je tako veliko lažje, prenočevali pa bodo pod šotiri in spalnih vrečah. Namen njihovega čolnarjenja je zgolj rekreativen, fantje pa bi si radi tudi malce odpohčili, zato bodo, tako so sklenili, pustili boljše polovice doma. Zene pa v jok in na prvo brezo.

PRED STAVBO OBČINSKE SKUPŠČINE so posode z rožami, ki naj bi omehčale resnost in ki naj bi bile v okras. Vendar se je urinil med cvetje plevel in ker je trdovratnejši od rožic, jih je prerasel in skoraj zadušil. Zdaj se bo našla roka s pipcem in rože bodo cvetele, plevel pa se bo posušil v posodi za smeti. Upati je le, da je kje v bližini.

PREJ NE BO MIRU, dokler ne bo počilo pred bifejem, kjer je improvizirana avtobusna postaja. Domala ob vsakem času je na tem delu ceste gneča, da se avtobusi, avtomobili, motoristi, kolesarji in pešci mukoma vlečejo drug mimo drugega. Če se jim pridržijo še traktoristi, volovske in konjske vprege, je zmeda popolna.

Reševanje iz ogrožene stavbe

Vaja, razstava in parada ob dnevu civilne zaščite

Osrednjo proslavo dneva civilne zaščite 20. junija so v ribniški občini organizirali 23. junija v Sodražici. Začela se je s svečano sejo štaba civilne zaščite občine Ribnica. Govornik je bil načelnik štaba civilne zaščite občine Ribnica France Ilc, ki je orisal delo civilne zaščite, predvsem pa njeno vlogo v miru in vojni.

Po-seji so v prostorih osnovne šole v Sodražici odprli zanimivo razstavo praktičnih predmetov za delovanje civilne zaščite. Ogledalo si jo je veliko obiskovalcev.

Znaki sicer so oznanili pričetek praktične vaje. Prikazali so reševanje ljudi iz ogrožene stavbe, pri čemer so bile zelo uspešne posebne enote CZ. V akciji so sodelovali tudi gasilci in druge reševalne enote.

Po vaji je bil svečan mimohod vseh sodelujočih v vaji z ribniško g odbo na čelu. Na trgu pred gostilno Mikulič je bilo slavnostno zborovanje sodelujočih in občanov, na katerem sta govorila poveljnici civilne zaščite KS Sodražica Rudi Lovšin in predsednik občinske konference SZDL inž. Lojze Marolt. Naj-

uspešnejšim posameznikom pa so podelili priznanja za delo v CZ.

Vaja je potekala v sklopu vaje „Nič nas ne sme presenetiti“ in je lepo uspela. Za njen uspešni potek velja pohvaliti tudi štab CZ in krajevno skupnost Sodražico.

K.O.

NAGRADE JUBILANTOM IN NOVATORJEM

Delovna organizacija Inles Ribnica je na svečanosti v domu JLA v Ribnici, ki je bila 23. junija, podelila nagrade jubilantom, ki že 10, 20 ali 30 let delajo pri Inlesu. Nagradili so tudi 4 novatorje in udeležence NOV. V kulturnem programu so sodelovali Ribniški oktet in učenci ribniške osnovne šole, ki so izvedli recital.

OBVESTILO DOPISNIKOM

Dopisniki našega lista z območja občin Kočevje in Ribnica naj od danes pa do 5. avgusta pošiljajo svoje pismene prispevke (članke itd.) ter fotografije na naslov „Dolenjski list“, uredništvo, p.p. 33, 68001 Novo mesto.

VAJA IN PARADA - Ob dnevu civilne zaščite so v Sodražici izvedli taktično vajo in parado enot CZ, teritorialcev, mladine in pionirjev. (Foto: M.Glavonjič)

Zakaj ste že zdaj izvolili odbor za pripravo proslav ob 900-letnici Ribnice, ki bo začel čez 3 leta?

- Zato, da ga bomo lahko dovolj zgodaj preimenovali v odbor za 1.000-letnico Ribnice, če bo tako počasi delal, kot je začel.

Ortneški poročevalec

AVTOBUSNA POSTAJA - Ko bo odprta nova cesta od avtobusne postaje v Ortneku do Velikih Poljan, si bomo morali krajanje urediti tudi novo postajo in jo tudi osvetliti. Sedanje je dotrajala, a nekdo že skrbi za red in čistočo okoli nje. Tudi košarica za smeti je tam, žal pa je smeti več okoli nje kot v njej.

ORTNEŠKI SEJEM - Tako bi rekel marsikdo, ki ni vujen navala v trgovini. Ob sobotah so celotredenski nakupi za vsa gospodinjstva naše krajevne skupnosti. Vmes so še izredni kupci od blizu in daleč, da je res kot tržni dan. Kako bi bilo, če bi bila trgovina še enkrat večja, mislimo potrošniki. Kaj pa mislita naši trgovci, vodstvo podjetja in kaj potrošniški svet?

POTOČEK OČISTITI - V zelenjavnem vrtu bivše ortneške gradnje ne si je postavil prijeten domek naš domačin zdravnik Andoljšek, ki bo bodoče skrbel tudi za naše zdravje, saj je splošni zdravnik v ribniškem zdravstvenem domu. Potoček, ki brzi mimo njegove domačije, mu je ob povodnih grozi z vlagu, ki pa se je on ne boji. Kljub temu bi bilo treba strugo očistiti in poglobiti, kar ne bi bilo v korist le njemu, ampak tudi logom, ki smo jim včasih rekli livade, danes pa postajajo „polivade“.

REŠETO

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 6. VII.

JUGOBANKA

14.00 FINALE TENIŠKEGA TEKMOVANJA ZA ŽENSKO, prenos iz Wimbledon
17.55 POROČILA
18.00 DEČEK SKOK
18.15 20.000 MILJ PO MORJEM
 Otroci si bodo najbrž z veseljem ogledali drugi del risane filma, ki je nastal po istonaslovnem literarnem delu J. Verne.
18.40 OBZORNİK
18.50 ANSAMBEL FRANCA FLETRETA IN DOBREPOLJSKI FANTJE
 Ljubitelji narodnozabavnih viš ž se dolgo časa niso imeli priložnosti, da bi na malih zaslonih spremljali igranje ansambla, ki je že trikrat zmagal na prujskem festivalu tovrstne glasbe, posnel pa je tudi vrsto radijskih

in televizijskih oddaj. Ansambel Franca Fletreta igra že petnajst let, tudi tokrat pa bodo z njim peli Dobrepoljski fantje.
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 SPLIT 79: VEČER DALMATINSKIH PESMI
21.05 DEL VECCHIO
21.15 TV DNEVNIK
22.10 NOCNI KINO: KLAVNICA
 Št. 5

Billy Pilgrim je ameriški vojak, ki mora med zadnjo vojno odkopavati trupla izpod ruševin z bombardirane Dresdena. To je le ena od številnih grozljivosti, ki so na rahločutnem vojaku pustile čudne posledice. Nenadoma si Billy začne domišljati, da lahko živi v različnih časih, zato novinarjem sporoči, da so ga ugrabili prebivalci z neznanega planeta. Vojak se kmalu znajde doma, kjer komaj preživi letalsko nesrečo. Med zdravljenjem v bolnišnici mu umre žena, v domišljiji pa se kar sam odpravi na planet Tralfamoror, kjer ga razstavi kot deveto čudo. Film s tako nenavadno vsebino je pred

osmini leti posnel George R. Hill, scenarij pa je po romanu Kurta Vonneguta napisal Stephen Geller. Osnovna sporočilna plat filma je obsojanje vojnih grozot in sploh vsakršnega nasilja, fantastični vložki pa kažejo na dejstvo, da so ljudje kot posamezniki največkrat povsem nemočni pred pokatnim političnim in še kakšnim strojem, ki sproža vojno gorje, zato iščejo izhod v domišljijem svetu. Glavne vloge igrata Michael Saks, Ron Leibman, Eugene Roche, Valerie Perrine in Robert Blossom.

2

17.25 Test - 17.40 TV dnevnik v madžarščini - 18.00 TV dnevnik - 18.15 Otroška oddaja - 18.45 Zabavnoglasbena oddaja - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Gost urednik: Ivo Vejevoda (prenos iz Dubrovnika) - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.20 Spomini - 22.00 Zabavnoglasbena oddaja - 22.55 M. Musogski: Slike z razstave

SOBOTA, 7. VII.

JUGOBANKA

14.00 FINALE TENIŠKEGA TEKMOVANJA ZA MOŠKE, prenos iz Wimbledon
17.25 POROČILA
17.30 GOSJI PASTIR MATIJA, mladinski film
 Risani filmi so zvečine posneti za mlade gledalce in s takim namenom je nastal tudi madžarski film z gorjnim naslovom. Režiser Attila Dargay je na filmski trak prenesel risbe, ki oživljajo staro bajko o siromašnem, a bistrem fantiču, gosjem pastirju, ki se znajde v še tako zapletenih in zahtevnih položajih.
18.40 NAŠ KRAJ: STARI VODMATI
 Oddaja bo predstavila krajevno skupnost Stari Vodmati iz ljubljanske občine Center. Ena od značilnosti te krajevne skupnosti je ta, da počasi izgublja industrijske obrate, se selijo na rob Ljubljane. To seveda zmanjšuje družbeni proizvod, zato je razvoj krajevne skupnosti bodajle bolj odvisen od svobodne menjave dela v interesnih skupno-

stih ter od samopriskevkov in prizadevanj krajanov.
18.50 MUPPET SHOW (gostuje Rudolf Nurejev)

19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 HIŠICA V NAJEM

Za poletne sobotne večere ljubljanski televiziji niso pripravili nadaljevanke, ampak nanizanko šestih zgodb, ki se odvijajo v hišici nedaleč od morja. Dve spalnici, dnevno sobo, kuhinjo in kopalnico vzamejo v najem različni ljudje, zato so tudi zgodbe na moč pestre. Zrežiralo jih je šest filmarjev, videli pa bomo med drugim tudi humoresko, romanco, igro naključij in celo tragedijo. Vrstili se bodo veseli in žalostni, navadni, nenavadni in razburiljni dogodki, nenehno pa človečnost zmaguje nad nasiljem. Med številnimi igralci naj omenimo le Keitha Barroa, Ann Bell, Lynn Farleigh, Williama Gaunta, Megs Jenkins in Penelope Keith.
21.00 LEPI STRUP, film
 Duševno bolan možak, ki je bil

zaprt zaradi požiga, na prostosti spozna dekle in se ji predstavi kot agent CIA. Namišljeni agent dekletu ugaja, toda ne zaradi junaštva, ki si jih izmišlja. Prebrisanemu dekletu pride možakova zmedenost prav za to, ker ga zlahka pridobi za sodelovanje pri umoru svoje matere. S tem se film, ki je prevenc ameriškega režiserja Noela Blacka, kajpak še ne

konča, glavni vlogi pa igrata Anthony Perkins in Tuesday Weld.
22.25 TV DNEVNIK
22.40 625

2

14.00 Finale teniškega tekmovanja za moške (prenos iz Wimbledon)
16.30 Prenos z državnega atletskega prvenstva - 18.40 Risanka - 18.55 Poročila - 19.00 Narodna glasba - 19.30 TV dnevnik - 20.00 175 let prve srbske vstaje - 21.35 Včeraj, danes, jutri

francoski režiser Marcel Camus, igrajo pa Mira Fonesca, Zeni Pereira, Maria Viena in drugi.
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 ČARDAK NA NEBU IN NA ZEMLJI
20.40 ŽIVE NAJ VSI NARODI: SLOVENCİ OD NASELITVE DO MARČNE REVOLUCIJE 1848
21.25 TV DNEVNIK
21.40 RISANKA
21.50 ZABAVNOGLASBENA ODDAJA
22.05 ŠPORTNI PREGLED

2

16.15 Test - 16.30 Prenos z državnega atletskega prvenstva - 18.30 Posnetek z motornih dirk v Prnjavorju - 19.00 Muppet show - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Dokumentarna oddaja - 20.50 Včeraj, danes, jutri - 21.10 Celovečerni film

veda ni doma, do jeseni se umakne svojemu ženskarju. Neko poletje pa se stvari zapletejo, kajti lepa Ann Martin ni tako lahkoživa kot njene predhodnice, je resna, nič vpadljivo oblečena, kratka - trd oreh za Sama. Bo krčmar uspel s svojim šarmom tudi pri tej hladni lepotic? Režiser Denis Vance gledalcem postreže z dokaj nenavadnim koncem, igrajo pa Kenneth More, Judy Parfitt, Sheridan Fitzgerald, John Blythe, Deborah Fallender in drugi.
21.05 OČI KRITIKE
21.50 TV DNEVNIK

2

17.40 TV dnevnik v madžarščini - 18.00 TV dnevnik - 18.15 Iz pravljice v pravljico - 18.30 Miti in legende - 18.45 Mladi za mlade - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Sportna oddaja - 20.35 Aktualnosti - 21.05 Poročila - 21.15 Celovečerni film

NEDELJA, 8. VII.

JUGOBANKA

9.15 POROČILA
9.25 ZA NEDELJSKO DOBRO JUTRO: ANSAMBEL FRANCA FLETRETA IN DOBREPOLJSKI FANTJE
9.45 625
10.05 VEČ KOT IGRA
 Brez ponovitev, še zlasti ob sobotah in nedeljah, na ljubljanski televiziji pač ne gre. Tokrat bodo začeli predvajati beograjsko nadaljevanke, ki ima devet delov in govori o življenju v zakotnem srbskem mestecu. V desetletju pred zadnjo vojno so se v izmišljeni Gradini dogajale številne reči, tudi humanistične, zato je nadaljevanke hkrati komedija, farsa, družbeno-

psihološka kronika in še kaj. Po scenariju Slobodana Stojanovića jo je zrežiral Zdravko Štor, v glavnih vlogah pa nastopajo Petar Božovič, Ljiljana Dragutinović, Nikola Simić, Pavle Vujičić, Zoran Radmilović in številni drugi.

11.00 TOM SAWYER, risani film
11.30 KMETIJSKA ODDAJA
12.30 POROČILA
DOBRO JUTRO, DAR VESELI TOBOGAN: VINICA SPLIT 79, posnetek s festivala zabavnih melodij
POROČILA
HVAR
ŠPORTNA POROČILA

17.20 OTALIA IZ BAHIE, film
 Priložnosti, da bi se na Slovenskem srečali z brazilskim filmom, je zelo malo, zato bo zanimivo ogledati si Otalia iz Bahie, delo, ki govori o lepem dekletu. Naslova junakinja pride s podočelja v ravno predmestje Ria, da bi tamkaj služila kruh v javni hiši. Precej melodramski film ni docela brazilski, saj ga je posnel

18.35 OBZORNİK
18.45 MLADI ZA MLADE
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 J. Mortimer: DVE ZVEZDICI ZA UGODJE

Gledali bomo televizijsko dramo, za katero je scenarij po lastnem gledališkem delu napisal znani angleški dramatik John Mortimer (njegov delo je tudi scenarij za nadaljevanke o W. Shakespearu). Na kratko o vsebini drame: Sam Turner, lastnik stare krčme, je možak v najbolj šibih letih. Poleti v njegovem kraju izbirajo t.i. kraljico regate in Sam vselej skuša osvojiti najprikopnejšo kandidatko. Tedaj njegove žene se

TOREK, 10. VII.

JUGOBANKA

18.05 POROČILA
18.10 FESTIVAL MLADINSKIH PEVSKIH ZBOROV CELJE 77

S prazdnega (zadnji je bil pred dobrim mesecem) festivala mladinskih pevskih zborov v Celju so televiziji za tokrat pripravili posnetek nastopa poljskega zbora Slowiki iz Szczyca in zbora Bartok iz Szegeda na Madžarskem.

18.35 OBZORNİK
18.45 ČAS, KI ŽIVI: KAKO JE S TRADICIJAMI NOB
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 TV TRIBUNA: POT DO STABILIZACIJE

Marsikje že pripravljajo nov petletni načrt od 1981 do 1985, da pa bo bodoči razvoj res uspešen, bo v marsičem odvisno od tega, kako

S REDA, 11. VII.

JUGOBANKA

18.00 POROČILA
18.05 MALA CEBELICA

Na sporedu bo prva od trinajstih risanih zgodb, ki bodo govorile o mali Cebelici. Seveda slednja ni pridna nabiralka medu, ampak deklica, ki ima tako nenavadno ime. Nenavadno zato, ker po značaju sploh ni pridna, temveč muhava, nagajiva in trmasta.
18.20 NE PREZRITE
18.35 OBZORNİK

ČETRTEK, 12. VII.

JUGOBANKA

17.40 POROČILA
17.45 ISKANJE BRITANIKA

Iz vrste znamenitih dokumentarnih filmov, ki jih je francoski raziskovalec morskih globin J. Cousteau posnel v več kot četrto stoletja, si bomo danes in v prihodnjih treh četrtkih ogledali tri. Tokrat iskanje Britanika, naslednjič Iskanje dragocenosti pod Antarktiko, sledila pa bosta dva dela filma Atlantida.
18.35 OBZORNİK

PETEK, 6. VII.

8.08 Glasba za dober dan. 8.30 Glasbena pravljica (F. Milčičinski - P. Šivic: Policaj in Cefizelj). 8.50 Naši umetniki mladim poslušalcem. 9.05 Z radiom na poti. 12.10 Z orkestri in solisti. 12.30 Kmetijski nasveti (dr. Janez Titovšek: Godzno varstvo v poletnih mesecih). 12.40 Pihalne godbe. 13.50 Človek in zdravje. 14.05 J. Haydna šesta simfonija Jutro. 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Napotki za turiste. 15.35 Od melodije do melodije. 18.00 Od arije do arije. 18.30 S knjižnega trga. 19.45 Minute z ansamblom Borisa Kovačiča. 20.00 Uganite! pa vam zaigramo! 21.05 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.30 Besede in zvoki iz logov domačin. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Prostor za ponovitve. 0.05 - 4.30 Nočni program.

SOBOTA, 7. VII.

8.08 Pionirski tednik. 8.30 Počitniško popotovanje od strani do strani. 9.05 Z radiom na poti. 10.05 Sobotna matineja. 11.05 Zapojmno pesem. 11.20 Po republikah in pokrajinah. 11.40 Domače viže. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti (inž. Milena Jazbec: Kdaj in kako obiramo sadje). 12.40 Veseli domači napravi. 14.05 Glasbena panorama. 15.30 Od melodije do melodije. 17.05 Kulturna panorama. 18.00 Orkestrske miniaturre. 18.30 1. dela GMS. 19.45 Minute z ansamblom Jožeta Burnika. 20.00 Sobotni zabavni večer. 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Igramo in pojemo. 0.05 - 4.30 Nočni program.

NEDELJA, 8. VII.

7.30 Zdravo, tovariši vojaki! 8.07 Radijska igra za otroke (A. Marodič: Medved). 8.51 Skladbe za mladino. 9.05 Se pomnite, tovariši? 10.05 Panorama lahke glasbe. 11.00 Naši

bomo znali kritično pretresti slabosti srednjeročnega obdobja, ki še traja. Pred leti smo si zadali, da bomo odločanje o gospodarski politiki približali delovnim ljudem, pri tem pa spreminjali gospodarsko sestavo, zmanjšali uvozno odvisnost z večjimi vlaganji v razvoj surovin, hrane, energije ter izboljšali kakovostne dejavnike gospodarjenja. Na mnogih področjih smo bili dokaj uspešni, koder pa nam je spodletelo, bo treba poiskati vzroke in težiti k temu, da napak ne bi ponavljali še naprej.
20.55 A. Haley: KORENINE
21.40 GLASBENI MAGAZIN
 V oddaji bo govor najprej o 8. jugoslovanskem baletnem bienalu, ki je bil junija v ljubljanskih Križan-

kah, zatem se bomo seznanili z nekaterimi glasbenimi prireditvami, ki bodo poleti doma in na tujem. uganka bo zastavila vprašanje o simfončnih stvaritvah, za zaključek pa bomo spremljali odlomek iz novega

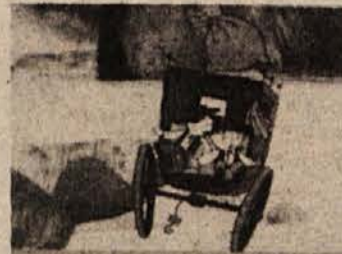

baletnega dela slovenskega skladatelja Božidarja Kantušarja.
22.25 TV DNEVNIK

2

17.40 TV dnevnik v madžarščini - 18.00 TV dnevnik - 18.15 Pustolovščina - 18.45 Narodna glasba - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Festival srbskih gledališč - 21.10 Poročila - 21.20 Znanost - 22.05 Zabavnoglasbena oddaja - 22.55 Posnetek atletskega mitinga

18.45 OD VSAKEGA JUTRA RASTE DAN: LOGATEC

19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 IGRE BREZ MEJA, prenos iz Chioggie

21.35 KAJ VERJAMEMO, 1. del
 Parapsihološko vplivanje na fizikalna stanja materije, reinkarnacije,

pojavnje duhov, okultizem ip. Ta ki pojavi so že dolgo znani, znanost pa jih je šele začela proučevati. Britanski televiziji so o teh stvareh, ki burijo domišljijo ljudi, pripravili zanimivo oddajo. V prvem delu bomo spoznali nekaj parapsiholoških pojavov, v drugem delu oddaje pa bodo znanstveniki skušali te pojave raziskati in jim določiti stvarno podlago.
22.30 TV DNEVNIK

2

17.40 TV dnevnik v madžarščini - 18.00 TV dnevnik - 18.15 Otroška oddaja - 18.45 Glasbena oddaja - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Iz revolucionarne preteklosti - 20.45 Poročila - 20.55 Izviri

18.45 RAZMIŠLJENKA - IZMIŠLJENKA

19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 FILM TEDNA: KRINKA

Neki pisec scenarijev nagovori prijatelja, blagajnika v restavraciji, naj pod svojim imenom skuša prodati njegove scenarije. Zadeva uspe in blagajnik postane krinka tudi za druge pisce. Filmski možje seveda ne vedo za tako ozadje scenarijev, blagajnik postane slaven, vanj se zaljubi neka urednica, končno pa blagajnik postane oblastem sumljiv zaradi poznanstva s politično oprečnimi pisatelji. Pred preiskovalno komisijo se nato razkrijejo stvari, ki povzročijo pravcato revolucijo. Zgolj po taki vsebinski zasnovi bi gledalec menil, da gre za poprečen film, prava izpovedna globina filma

pa tiči v dejstvu, da ta filmska stvaritev izgaja ameriška petdeseta leta, ko so uprizorjali tako rekoč grozljive pogrome zoper komuniste. Na črni listi so bili tudi scenarist tega dela Walter Bernstein, Martin Ritt in igralec Herchel Bernardi. Ta naravnost obtožujoč film je Ritt posnel pred tremi leti, glavne vloge pa igrajo Woody Allen, Zero Mostel, Andrea Marcovicci in Herchel Bernardi.
21.40 GLASBENA ODVAJA
22.10 TV DNEVNIK

2

17.40 TV dnevnik v mdžarščini - 18.00 TV dnevnik - 18.15 Otroška oddaja - 18.15 Kviz: Vabilo na potovanje - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Kino oko - 23.00 Poročila

PRVI RADIJSKI PROGRAM

poslušalci čestitajo in pozdravljajo. **13.20 Za kmetijske proizvajalce. 13.50 Pihalne godbe. 14.05 Humoreska tega tedna (Iz Pisem mračnjakov). 14.25 S popevkami po Jugoslaviji. 15.10 Listi iz notesa. 15.30 Nedeljska reportaža. 15.55 Pri nas doma. 16.20 Gremo v kino. 17.05 Popularne operne melodije. 17.50 Radijska igra (Pierre Roudy: Cirkuska točka). 19.45 Glasbene razglednice. 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Skupni program JRT. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Mozaik melodij in plesnih ritmov. 0.05 - 4.30 Nočni program.**

SREDA, 11. VII.

8.08 Glasba za dober dan. 8.30 Počitniško popotovanje od strani do strani. 8.45 Pesmice na potepu. 9.05 Z radiom na poti. 12.10 Veliki zabavni orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti (inž. Les Milevoj: Boleznj koruze v Sloveniji). 12.40 Ob izvrih ljudske glasbene kulture. 14.05 Razmišljamo, ugotavljamo! 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Od melodije do melodije. 18.00 Škatlica z godbo. 18.30 Kaj radi poslušajo. 19.45 Minute z ansamblom Borisa Franka. 20.00 Naš gost. 20.15 Iz slovenske literature za klavir. 20.40 Iz mlajše generacije slovenskih skladateljev. 21.05 Odlomki iz P.I. Čajkovskega opere Pikova dama. 22.20 Revija slovenskih pevcev zabavne glasbe. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Jazz pred polnočjo. 0.05 - 4.30 Nočni program.

PONEDELJEK, 9. VII.

8.08 Glasba za dober dan. 8.25 Počitniško popotovanje od strani do strani. 8.40 Počitniški pozdravi. 9.05 Z radiom na poti. 12.10 Veliki revijski orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti (inž. Dušan Šrok: Foljarne analize v sadjarstvu). 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru. 14.05 Pojo amaterski zbori. 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Od melodije do melodije. 18.00 Naša glasbena izročila. 18.25 Zvočni signali. 19.45 Minute z ansamblom Borisa Kovačiča. 20.00 Iz naše diskoteke. 21.05 Glasba velikana. 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 10. VII.

8.08 Glasba za dober dan. 8.30 Mladi koncertant. 9.05 Z radiom na poti. 12.10 Danes smo izbrali. 12.30 Kmetijski nasveti (inž. Zdravko Šivic: Gradnja traktorskih vlek v zgodovini). 12.40 Po domače. 14.0 V korak z mladimi. 15.30 Od melodije do melodije. 18.00 Odmevi iz Spanje. 18.15 V plesnem ritmu. 18.35 Zborovska glasba v prostoru in času. 19.45 Minute z ansamblom Jožeta Prviška. 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 20.45 Tipke in godala. 21.05 Radijska igra (Ernest

ČETRTEK, 12. VII.

8.08 Glasba za dober dan. 8.30 Mladina poje. 9.05 Z radiom na poti. 12.10 Znane melodije. 12.30 Kmetijski nasveti (dr. Jernej Črnko: Nekatero novejšje sorte jabolki). 12.40 Od vasi do vasi. 14.05 Mehurčki. 14.20 Koncert za mlade poslušalce. 14.40 Jezikovni pogovori. 15.30 Od melodije do melodije. 18.00 Vsa zemlja bo z nami zapela. 18.35 R. Schumanna Sonata za klavir v g-molu. 19.45 Minute z ansamblom Mojmirja Sepeta. 20.00 Četrtek večer domačin pesmi in napevov. 21.05 Literarni večer (Prešernova Mladj pesnici in druge). 21.45 Lepe melodije. 22.20 Plesna glasba iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Paleta popevk jugoslovanskih avtorjev. 0.05 - 4.30 Nočni program.

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 5. julija - Cirila
Petek, 6. julija - Marija
Sobota, 7. julija - Dan izgnancev
Nedelja, 8. julija - Elizabeta
Ponedeljek, 9. julija - Veronika
Torek, 10. julija - Amalija
Sreda, 11. julija - Olga
Četrtek, 12. julija - Mohor

LUNINE MENE
9. julija ob 20.59 uri - ščip

KINIO

BRESTANICA: 7. in 8. 7. ameriški barvni film Kamper John.
BREŽICE: 6. in 7. 7. angleški barvni film Agent tajne službe št. 1.
8. in 9. 7. italijanski barvni film Mesto v peklu. 10. in 11. 7. jugoslovanski barvni film Tiger.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

VAJENCA za polaganje parketa in podov iz plastičnih mas sprejme Parketarstvo, Vinko Novak, Lebanova 37, Novo mesto.
VAJENCA za soboslikarsko stroko sprejme. Soboslikarstvo in plekarstvo, Gvido Hren, V Brezov log 2, Novo mesto, tel. 22-437.
VAJENCA za kovinsko pasarstvo sprejme takoj. Joško Pezdirc, Petkovškovo nabrežje 29, Ljubljana, telefon (061) 314-480.
V UK SPREJMEM vajenca za izučitev slikopleskarske stroke. Brane Simončič, Pod Trško goro 16, Novo mesto, tel. 25-541.

STANOVANJA

V NOVEM MESTU ali bližnji okolici nujno iščem stanovanje. Plačam za eno leto vnaprej. Zagorc, PTT, telefon 22-125.
TRISOBNO stanovanje (72 m²) na Kristanovi 24 prodam. Informacije na telefon: 24-786 od 15. ure dalje.

Motorna vozila

AMI 8 letnik 1974, registriran, prodam. Interesenti lahko pokličejo tel. št. (068) 84-161. Ogleđ v Žužemberku 162 B.
SKODO 110 luxe 73 ugodno prodam. Zakot 20, Brežice, tel. 61-089.
PRODAM R 4, letnik 1974. Junc, Gor. Kamence 21, Novo mesto.
PRODAM pony expres letnik 1978. Cena po dogovoru. Slavko Poglavec, Dol. Straža 30.
PRODAM R 10 letnik 62 po ugodni ceni. Naslov: Janez Dejak, Cerklje ob Krki tel. 69-114.
PRODAM Opel rekord 1700, L 1972 in 101 L 1975. Mirko Heralovič, Globočice 7, Kostanjevica na Krki.
UGODNO prodam italijanski traktor Fiat 300. Traktor ima 300 obratovnih ur. Stane Zdravje, Zalog 17, Novo mesto.
PRODAM P 126. Ivan Rifelj, Gor. Kamence 2, 68000 Novo mesto.

PRODAM osebni avto Zastava 750 de luxe, letnik 74, po ugodni ceni. Ogleđ vsak dan. Ivan Čutura, Zalog 21, Opekarna, Novo mesto.
PRODAM zastavo 750 luxe, letnik 1975, prevoženih 43.000 km. Stane Korošec, Muzejska 13, Novo mesto.
PRODAM zastavo 750, letnik 1970 in frezo Honda. Tomaž Potočar, Trška gora 75, Otočec.
PRODAM osebni avto Z 101. Jože Starič, Maistrova 12, Novo mesto.
PRODAM traktor Same 32 km. Jože Sircelj, Rihpovec 8, Trebnje.
UGODNO prodam zastavo 750 v zelo dobrem stanju, november 76, prevoženih 30.000 km. Z. F., Mirna Jarca 1, Novo mesto.
PRODAM karambolirano zastavo 750. Marija Olovec, Ošterc 19, Kostanjevica.
PRODAM generalno obnovljen IMV 1600 ŠB Turist. Telefon: 85-430 popoldan.
PRODAM kadeta, letnik 71. C. 4. julija 89, Krško.
PRODAM avto Vartburg karavan, letnik 1975. Franc Plege, Cerklje 44, Cerklje ob Krki, telefon: 69-101.
PRODAM renault 4, letnik 1978, registracija do maja 1980 (8.000 km). Naslov v upravi lista (2665/79).
PRODAM - odstopim vrstni red za osebni avto VW Golf L. Rok dobave v septembru ali oktobru. Naslov v upravi lista (2666/79).

KOSTANJEVICA: 7. 7. ameriški film Gospodar življenja in smrti. 8. in 7. 7. ameriški film Enočki šerif in dama. 11. 7. ameriški film Spopad v jetišnici.
KRŠKO: 7. in 8. 7. jugoslovanski film Voj poljskega cvetja. 11. 7. angleški film Mož, ki je prišel na zemljo. 12. 7. francoski film Cipkarića.

MOKRONOG: 7. in 8. 7. film Nashville.
NOVO MESTO - KINO KRKA: Od 6. do 8. 7. italijanski barvni film Moja slabost. 9. in 10. 7. mehiško-ameriški barvni film Fantastično popotovanje v balonu. 11. in 12. 7. ameriški barvni film Uvajanje v ljubezen.
NOVO MESTO - KINO JLA: Od 5. do 8. 7. francoski film Bitka za Alzas in Loren. Od 9. do 11. 7. sovjetski film Pod zastavo jelena.
SEVNICA: 7. in 8. 7. ameriški barvni film Zelo. 11. in 12. 7. francoski barvni film Žena na oknu.

PRODAM tovornjak Mercedes kiper, letnik 1961, v dobrem stanju. Naslov v upravi lista (2667/79) ali telefon: (068) 81-356.

UGODNO PRODAM AUDI 100 letnik 1970, registriran do aprila 1980. Pahljina Peter Smolenja vas 68/a.

PRODAM

PRODAM lepo ohranjeno spalnico (petdelna omara) in dva šivalna stroja Bagat. Naslov v upravi lista (2623/79).
PRODAM zamrzovalno skrinjo (400 l) po ugodni ceni. Badovinac, Stopiče.
PRODAM rezervne dele za džip, prednjo premo s polosovinami, potisno ploščo, motor, dinamo itd. Domnik Gimpelj, Puščava 8, Mokronog.
PRODAM kravo in električnega pastirja. Amalija Rajer, Loke 3, Straža.
PRODAM dobro ohranjeno mlatnilnico, primerno za hribe, po ugodni ceni. Je prevozna. Jože Gramc, Stankovo 2, Krška vas.
PRODAM zadnji levi blatnik za audi 80 in tritonsko harmoniko (Železnik) po ugodni ceni. Naslov v upravi lista (2659/79).
PRODAM malo rabljeno frezo Agria s kultivatorjem. Naslov v upravi lista (2661/79).
PRODAM mlatnilnico za vse čiščenje. Naslov v upravi lista (2663/79).

PRODAM otroško posteljnico z jogijem. Telefon: 22-380.
PRODAM novo frezo Honda, širina 80 cm. Cena ugodna, možno na kredit. Dol. Kamence 27, Novo mesto.
OBRAČALNIK Maraton za kosilnico prodam. Lešnjak, Kristanova 57, Novo mesto.
PRODAM 9 mesecev brejo kravo. Alojz Kavšek, Brod 33, Novo mesto.
PRODAM hladilno skrinjo „Gorenje (210 l), popolnoma novo. Alojz Bele, Cadrže 12, Šmarješke Toplice.
PRODAM telico, staro 9 mesecev. Alojz Košmrj, Dol. Težka voda 21, Stopiče.

KUPIM

RABLJENO camp prikolico s štirimi do petimi ležišči kupim. Drago Marošlavac, Karlovac, telefon: (047) 33-813 ali (068) 23-673.

KUPIM rabljen betonski mešalec: Stubar, Radoviči 6, Metlika.
KUPIM lado standard od letnika 1977 dalje. Naslov v upravi lista (2664/79).

POSEST

PRODAM v lepem kraju 8 a vinograda. Naslov v upravi lista (2660/79).
UGODNO prodam gozdno parcelo 300 m nad Brusnicami, lesen objekt, primeren za vikend, in mi-zarski ponk. Naslov v upravi lista (2662/79).

PREKLIC

FRANC TURK, Dol. Toplice 124, prepovedujem hoditi skozi moj vinograd, ker mi namerno delajo škodo. Kdor tega opozorila ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

VIDA in BOŽO GREGORČIČ, Mirna 46, prepovedujeta košnjo na njivi pri vasi Zabrđe pri Mirni. Ker je prva košnja že opravljena brez naše vednosti, bova storila sodno preganjala. Obenem prepovedujeta hojo po sadovnjaku pod kozolcem in poleg stanovanjske hiše št. 60.

ANTONIJA KOŠAK, Hrvaški Brod 22, Sentjernej, preključujem nerresnične besede o Francu Zamanu, Hrvaški Brod 8, Sentjernej. Hvala tovarišu.

OBVESTILA

KEMICNA čistilnica ANE GLAVAN obvešča cenjene stranke, da bo čistilnica od 23. 7. 1979 do 12. 8. 1979 zaprta.
OBVEŠČAM cenjene stranke, da frizerski salon za moške in ženske v Sentjerneju 159 obratuje vsak dan od 7. do 18. ure, v soboto od 6. do 18. ure, v nedeljo in ponedeljek je zaprta.
AVGUST MODIČ, Trdinova 49, avtokleparstvo in avtoličarstvo, obvešča cenjene stranke, da bo delavnica ves julij zaprta.

ČESTITKE

DRAGEMU atu FRANCU STRAJNARJU iz Zbur pri Šmarjeti za 80. rojstni dan, da bi bil zdrav še mnogo let v krogu svojih najdražjih, želijo žena, sinovi in hčerke z družinami ter vnuki in pravnuki.

ZAHVALA

Zahvaljujem se za sočustvovanje, za tople besede sožalja ter za priznanje dela in človeških odlik mojega nepozabnega moža

FRANCA PIRCA

iz Dol. Toplice

Zahvaljujem se zdravstvenemu osebju novomeške bolnišnice kirurškega oddelka za skrbno nego, kolektivu Gorjanci in zdravilišču Dol. Toplice za podarjeno cvetje, godbi in pevcentu. Posebno zahvalo sem dolžna vaščanom Ignacu Pršini, Viktorju Urbančiču za nesebično pomoč in Vinku Povšetju za poslovilne besede. Iskrena hvala tudi sosedom, ki so mi s polno dobroto in sočutja nesebično pomagali.

Zalujoča: žena Terezija in drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so našega moža očeta in dedka

ANTONA ROZMANA

spremili na zadnji poti, mu darovali cvetje ter nam s svojo prisotnostjo dajali moči, iskrena hvala. Iskrena hvala zdravniškemu osebju kirurškega oddelka, lovcem, duhovniku ter pogrebnikom.

Vsi njegovi!

ZAHVALA

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so našo mamco, babico in prababico

MARIJO PETRINČIČ

roj. REDEK

spremili na zadnji poti, ji darovali vence in cvetje ter izrazili sožalje, iskrena hvala. Posebno se zahvaljujemo sosedom, delovnemu kolektivu Pionir - TOZD MKO, Mercator-Blagovnica, tekstilni tovarni Novoteks in Trimu Trebnje.

Zalujoči: vsi njeni

Novo mesto, dne 26. junija 1979

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage žene, mame in stare mame

TEREZIJE SAJE

iz Dol. Kamenc

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, posebno sosedom za nesebično pomoč in sodelavcem za sočustvovanje, podarjene vence in cvetje. Hvala tudi župniku za opravljeni obred in vsem, ki ste pokojnico spremljali na njeni zadnji poti.

Zalujoči: mož Janez in hčere Rozi, Joža, Mimi in Angela z družinami.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.
IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lupšina.
UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Milan Markelj (namestnik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer, Janez Pezelj, Jože Prime, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Tepey, Ivan Zorn in Alfred Železnik. Tehnični urednik Priloge: Dušan Lazar. Ekonomska propaganda: Janko Saje in Marko Klinc.
IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 6 din, letna naročnina 238 din, polletna naročnina 119 din, plačljiva vnaprej - Za inozemstvo 480 din ali 25 ameriških dolarjev oz. 50 DM (oz. ustrezna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9.
OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 130 din, 1 cm na določeni strani 160 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 200 din, 1 cm na prvi strani 250 din. Vsak mali oglas do 10 besed 50 din, vsaka nadaljnja beseda 5 din - Za vse druge oglase velja do preklica cenik št. 10 od 1. 1. 1979 - Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.
TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 - Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Ulica talcev 2, p.p. 33, telefon (068) 23-606 - Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p.p. 33, telefon (068) 23-611 - Nenaročeni rokopiisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, film in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega

DANIJA MURNA

kapetana fregate v pokoju

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, znancem, njegovim nekdanjim sodelavcem, občinski in krajevni organizaciji ZB v Novem mestu ter častnemu vodu JLA, ki ste ga v velikem številu spremili na nje, ovi zadnji poti, darovali cvetje, mu kakorkoli pomagali v času njegove težke bolezni in nam ustno ali pismeno izrekli sožalje. Posebno se zahvaljujemo Vanetu Murnu in predstavniku krajevnih družbenopolitičnih organizacij Stanetu Cimermanu za poslovilne besede, godbi na pihala in pevcentu: Iskrena hvala družini Doljak za vse usluge in skrbi v času bolezni, zdravnikom in zdravstvenemu osebju ambulante JLA Bršlin in splošne bolnice Novo mesto.

Vsi njegovi!

Novo mesto, 2. julija 1979.

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

Zaupajte nam svoje težave
Skupaj z vami bomo pripravili oglas ali reportažo
Na vašo željo posredujemo objavo vaše reklame v katerem koli jugoslovanskem časopisu ali reviji
Nudimo vam strokovne fotografirske usluge na področju industrijske, modne in reklamne fotografije
Za potrebe vaše propagande prevzamemo kompletno izdelavo reklamnih edicij – prospektov, katalogov...

ZAČETEK POTI K ZANESLJIVEMU POSLOVNEMU USPEHU – OGLAS V DOLENJSKEM LISTU

POKLIČITE NAS
po telefonu (068) 22 – 365, ali pa nas obiščite v novih poslovnih prostorih na Glavnem trgu 5

EKONOMSKA PROPAGANDA – DOLENJSKI LIST

M
Mercator

Mercator – Rožnik

tozd **Gradišče** Trebnje

vabi

cenjene potrošnike na

razstavo pohištva

od **30. 6.** do **10. 7. 79**

v telovadnici osnovne šole Trebnje

Razstava je odprta vsak dan od 10. do 19. ure

Izkoristite ugoden nakup na potrošniški kredit. Blago dostavljamo na dom brezplačno (do 20 km).

VLJUDNO
VABLJENI!

M
Mercator

EMONA – DOLENJKA

ORGANIZIRA
v sodelovanju s

SLOVENIJALESOM
UGODEN NAKUP
POHIŠTVA

VELIKA IZBIRA KUHINJSKIH, KOPALNIŠKIH IN SOBNIH GARNITUR
PRODAJA NA KREDIT IN DOSTAVA NA DOM
Obiščite nas v prostorih osnovne šole GRM od 30. junija do 14. julija 1979,
vsak dan od 11. do 20. ure!

**IZ NOVOMESKE
PORODNIŠNICE**

V času od 21. do 27. junija so v novomeški porodnišnici rodile: Ana Florjančič z Roj – Boštjana, Jožica Pucelj z Odge – Andrejo, Anica Šinc iz Crmošnjic – Darinka, Marija Urbanč iz Dolenjih Radulj – Matjaža, Rozalija Starič iz Gotne vasi – Petro, Marija Brunskole iz Dobljč – Ireno, Kristina Vrtin z Goleka – Jožico, Nevenka Brulo z Dolnjih Kamenc – Majo, Jolanda Čemas iz Kanižarice – Aleksandro, Marija Zalec z Brega – Roberta, Jasenka Crtalič iz Brezovice – Alek-

sandro, Irena Mežan z Gornjih Ponikev – Luka, Ivanka Perše iz Gorenje vasi – Matejo, Jožica Longar iz Žužemberka – Lidijo, Milena Ivanšek iz Skopice – Renato, Jožica Fink s Sela – Jano Boža Novak iz Narplja – Tadejo, Marija Banič iz Radovlje – Aleksandra, Anica Mužar iz Radovičev – Lidijo, Anica Popit z Mirne – Petro, Milena Pucelj iz Drenja – Simona, Sonja Imširovič iz Črnopolja – Denisa, Cvetka Luzar iz Cerovega Loga – dečka, Danijela Mesojevec iz Sentjakoba – dečka, Martina Ambrožič s Podgrada – dečka, Anica Radman iz Žakanjskega sela – dečka, Rajka Bjelošević iz Zaloga – deklico, Marija Kastelic iz Smolenje vasi – dečka, Alojzija Pirc iz Malega Orehka – dečka, Mira Rogelj iz Mahovnika – dečka, Vida Rogelj iz Sedma – deklico, Marica Hoenigman iz Jurke vasi – Jožeta. – Cestitamo!

»Dolenjski list«
v vsako družino

Vitanova

Vitanova je osvežujoč vitaminski napitek. Žličko Vitanove raztopimo v vodi ali čaju. Tako pripravljen napitek deluje osvežujoče in nadomesti enodnevno potrebo človeškega telesa po vitaminih.

KRKA, NOVO MESTO

OBVESTILO

Lekarna Ribnica obvešča občane, da je začasno spremenila poslovni čas. Od 1. julija do 31. avgusta bo Lekarna odprta vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldan od 15. do 19. ure popoldan ob sobotah od 8. do 14. ure. Za nujne primere je dežurna služba v Kočevju do 22. ure tudi ob nedeljah.

IVAN BOBIČ
soboslikarstvo in plekarstvo
Novo mesto, Marjana Kozine 51
telefon: (068) 21-115
**SPREJMEM V UK
VEČ VAJENCEV ZA
SOBOSLIKARSKO IN
PLEKARSKO STROKO**

Pogoj: končana osemletka
Razpis velja do zasedbe učnih mest

**KRAJEVNA
SKUPNOST
ŽUŽEMBERK**

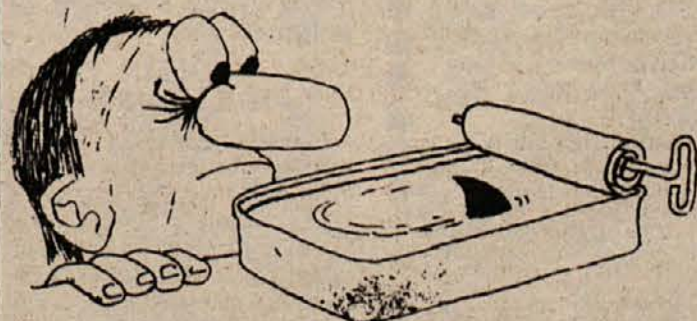
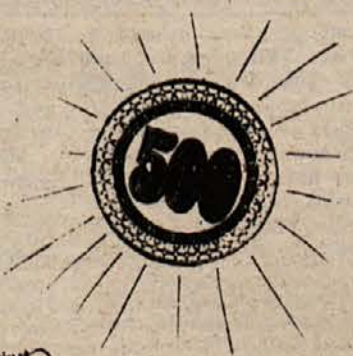
Na pogladi 57. člena statuta KS in sklepa 8. seje sveta objavljamo prosta dela in naloge

**TAJNIKA KRAJEVNE
SKUPNOSTI ŽUŽEM-
BERK**

Pogoji

Srednja strokovna izobrazba z znanjem stenografije in strojepisja.
Rok prijave 10 dni po razpisu. Stanovanja ni. Kandidati morajo biti moralno-politično neoporečni. Nastop dela v roku 10 dni po poteku razpisa.

**JADRANSKO
SONCE**

Vznemirljive, konkretne ugotovitve z regijskega posveta — Nov kriterij ob razpisu za vodilna in vodstvena mesta? Uradni odgovori lažni: „Pri nas ni alkoholikov“ — Značilni primeri z Dolenjskega

Zidar skupnega vodenja

Razoran obraz in prijazen nasmeh sta kot zaščitni znak Franceta Zidara, letošnjega dobitnika sindikalnega priznanja in nagrade najboljšim samoupravljalcem, ki so jih podelili pretekli teden na osrednji republiški proslavi. To so priznanja delavcem, ki jim delovno mesto ne pomeni le vir zaslužka. Toda ko z Zidarjem steče beseda o tem, te sogovornik nenehno vodi stran od svojih osebnih zaslug k skupini, ki se je nekako pred trinaestimi leti zbrala, da bi tedanjo Kemo-opremo potegnili iz izgub. Pri tem ti je nenehno pred očmi ta obraz, na katerem so brez dvoma sledovi številnih delovnih preizkušenj in skrbi, kako naprej.

Najprej je Zidar delal kot čevljar (tega poklica se je izučil že pred vojno), potem je delal na banki, bil je načelnik oddelka za gospodarske zadeve na trebanjski občini. Ves čas je ob delu tudi študiral, razmišljal in snoval. Posebno močno sta ga vedno priteglo študij politične ekonomije in pa dejstvo, da je bilo tedaj za take ljudi vsepovsod dovolj dela. Za ljudi, ki so hoteli naprej, za ljudi, ki niso mislili le nase, marveč tudi in posebej na družbene interese.

Tako se je znašel nekega dne pred trinaestimi leti v današnjem Trimu. Kolektiv je bil na tleh, nesposoben za samostojno življenje. Pestil ga je neizdelani in negotovi položaj med proizvajalci opreme za kemijsko industrijo, njegove perspektive so bile tudi nejasne. Tedaj so se v kolektivno zbrali Zidar, Gole, Kos, Potočnik. Spoznali so, da je proizvodni program pretežak, da tako ne bodo

zmogli. Iskali so drugo delo, ki bi bilo bolj primerno za njihove tehnološke sposobnosti. In so ga tudi našli, vsi skupaj, kot skupina, ki misli na prihodnost kolektiva. Tako pove Zidar.

„Med kovinarji delam,“ dodaja preprosto Zidar in tedaj se mu gube na obrazu razležejo v širok, nalezljiv nasmeh. „Oni so navajeni delati s trdimi materiali, zato se jim je treba privaditi. Težko namreč dojemajo in sprejemajo vsakršno ohlapnost v odločanju, kompromisarstvo. Toda hkrati so to ljudje, ki imajo mehko srce, ko se katerikoli človek znajde v težavah. To so že večkrat dokazali ob življenjskih nesrečah svojih delovnih tovarišev.“

Prav gotovo ni naključje, da je bilo ravno med kovinarji največ revolucionarnih delavcev. Prav tako ni naključje, da so člani Trima povečali svoje vrste od 60 delavcev na več kot 700. V tem delovnem kolektivu, ki ga čaka še lepa prihodnost, delavci pri obveščanju nikoli niso bili potisnjeni na stranski tir. Nemalo zaslug za tak odnos do delavcev ima prav Franc Zidar, ki je vedno vztrajal pri načelu, da nobena odločitev ne more biti sprejeta mimo njih.

Trimo je zdaj na križišču. Zaradi restrikcij bo prav lahko prizadet njegov nadaljnji razvoj, prav lahko pa bo težave tudi uspešno premagal. Franc Zidar je kot član kolektivnega poslovnega organa tega kolektiva tudi eden izmed „prometnikov“ njegovega razvoja. Zato je pričakovati, da bodo on in njegovi kovinarji, ti trdi možje mehkih src, premagali vse težave.

JOŽE SIMČIČ

Boj proti alkoholizmu v dolenjski zdravstveni regiji ne more in ne more dobiti razmaha, kakršen bi bil glede na število zasvojenih z alkoholom nujno potreben. Kot da bi temu boju sproti strigli peruti. Na nedavnem regijskem posvetu o problematiki alkoholizma in narkomanije, ki ga je sklical v Novem mestu Republiška konferenca SZDL, so si bili udeleženci edini v mnenju: pri nas je alkoholizem hud problem, vendar ga skrivamo.

Za nekatere kolektive od Posavja do Bele krajine in seveda prek Novega mesta se ve, da so leglo alkoholikov. Če bi vse, ki med delom redno uživajo alkohol, hoteli izločiti od dela, bi morali proizvodnjo ustaviti. Koliko direktorjev in vidnejših iz kolektivov pa je že šlo iz podjetja zaradi alkoholizma? Delavci so glede tega že dobili odpoved. Taka vprašanja so se vztrajno pojavljala na posvetu ob ugotovitvi, da so ravno vodstva ali službe, ki imajo opraviti s personalom, preveč strpne do alkoholikov ali pa jim celo dajejo prikrito, večasih celo odkrito potuho. Zakaj, se ni potrebno vprašati.

Koliko škode v posamezni delovni organizaciji, posebno kjer je alkoholizem očiten, povzroči pijaka, ne izračunava, čeprav delajo najrazličnejše analize. Kot da ne bi hoteli vedeti in videti, kaj se dogaja! Očitno je tudi, da se sindikat v kolektivih premalo vključuje v boj proti alkoholizmu, ker tudi funkcionarji še nimajo pravih nazorov o tem.

Nobena skrivnost ni, da je okrog IMV zrasla ograja (ne samo zaradi samozasčite), da imajo več čuvajnic, da pa vseeno v bifejih v bližini tovarne najdeš „jemvejevce“ od vrha navzdol. V metliški Beti je celo v menzi dovoljeno točiti alkoholne pijače! Izgovor je: lokal je odprtega tipa.

V Sevnici se je zgodilo, da so v kolektivno za „revico“ samohranilko zbrali 1.500 dinarjev. Še isti večer je ženska s prijateljico vse pogrnala po grlu... Primerov lažne socialne je še več, kot so jih kar po vrsti navajali. Krona pa je verjetno semiški primer. Dva alkoholika, še mlada in še kako delazmožna (če ne bi pila), sta bila ob službo in sta postala socialni problem

KAKTUS S PREKO 100 CVETOVI — Milka Kavčič iz Zeljin pri Kočevju ima takle kaktus, star štiri leta, na katerem je vsako leto okoli 100 cvetov. Te dni so jih našeli na njem celo 136. (Foto: PRIMC)

kraja. Občani so se zgražali, češ kaj dela socialna služba, pa so sklenili: plačamo jima hrano v

Na poti navzdol hotelu. In tako se alkoholika odlično hranita, delati jima ni

OGENJ OGROŽAL SOSEDE

Strela je 26. junija zvečer povzročila požar na gospodarskem poslopju Ludvika Bevca v Sevnici. Zgorelo je 5 ton sena, kultivator, mlatilnica, mlin za žito in sadje, trije elektromotorji, skoraj stot svin ske masti in razno drugo orodje. Škode je za 300.000 din. Plameni so ogrožali sosednja poslopja in brez prizadevnih gasilcev bi se zadeva končala še slabše.

GODBENIKI V STRAŽI — Drugega srečanja pihalnih orkestrów Dolenjske in Bele krajine se je udeležilo pet tvojstnih glasbenih skupin, ki so med igranjem obšle Stražo. (Foto: D. Rustja)

Praznik dolenjskih godbenikov

Svečan pohod po Straži, nastopi posameznih orkestrów in skupen koncert

Pihalne godbe zvečine delujejo ljubiteljsko, da pa je moč tudi na tak način doseči visoko kakovostno raven igranja, so prvo juljsko nedeljo številnim poslušalcem v Straži dokazali godbeniki petih tvojstnih glasbenih skupin, ki so se tamkaj sešli na drugem srečanju pihalnih orkestrów Dolenjske in Bele krajine.

Nastopiti bi moralo šest orkestrów, žal pa so udeležbo odpovedali godbeniki iz Trebnjega. Tako so v svečanem pohodu po Straži sodelovali orkestri iz Črnomlja, Metlike, Novega mesta, Straže in Sentjerneja.

SKALA V AVTO

Milan Keblić iz Žalca se je 26. junija zjutraj vozil z osebnim avtom od Sevnice proti Krškemu. Ko je prispel do Gunt, se je z desne strani stmnice privadila blizu dva stota težka skala in padla na prednji del avta in ga odbila v ograjo. Voznik je na srečo dobil le nakaj prask, na avtomobilu pa je škode za 90.000 din. Žalostna resnica je, da na dolenjskih cestah v vseh letih poredkoma poskrbimo za zaščito z mrežami ali podporniki.

HOTEL JE K MAMICI

Skupina otrok je šla 27. junija popoldne pod vodstvom vzgojiteljice po Trgu svobode v Sevnici. Štiriletni Matej Jerš z Radne je na pločniku čez cesto zagledal mamico. Vesel je stekel proti njej. Po cesti je v tistem trenutku z avtom pripeljal Karel Kozinc iz Sevnice in dečka zadel, tako da ga je odbilo 6 metrov daleč v travo. Sreča je hotela, da je bil Matej samo laže ranjen.

še: razčiščeni pojmi do alkoholizma.

Najbrž pa se pri navedenem kadrovanju v koordinacijski komisiji bore za boj proti alkoholizmu ne sme več zgoditi, da njih sedeli tisti, ki so zrela zdravljenje. Sestav zahtevno močne in urejene osebnosti, so pripravljene na težko delo z zamero in spopade. Da koordinacijski odbori ne bodo počinah samo formalnost, s katero lahko mahajo pred drugimi ampak jedro, ki mora prodirati v delovne organizacije in krajevne skupnosti. Od tega smo še zelo daleč. Zaenkrat stanje tako, da so v krajevne skupnosti razposlali evidenčne liste, kamor naj bi vpisali neupravičene alkoholike. Iz okolice je znano kot „zapito“, je pravi uraden odgovor: Pri nas ni alkoholikov!“

RIA BAC

PAR ALI NEPAR? — sprejemu odloka o prepovedi vožnje s parnimi oziroma nemotornimi registrskimi številkami najbrž (bivšim) lastnikom avtomobilov, ki so pločvino nepremišljeno zavrgli in zavleli na vse mogoče in nemogoče kraje, v globače, na gmajne gozdove (posnetek je s strani proti Velikemu Cerovcu), žal. Čeprav videz ne bi bil lep, bi kot drugi avtomobili ponedeljkah oziroma četrti ob prvem oziroma zadnjem koncu tedna še kako prišel.

TEMELJITA OCISCEVALNA AKCIJA

V hitrotkalskih novicah je pisalo: „Pozivamo vas, da se vključite v akcijo očiščevanja tako, da očistite ta dan z delovnih mest vse, kar tja ne sodi.“

Delovni ljudje Hitrotkala so pljunili v roke. Na traktorsko prikolico, ki je stala na tovarniškem dvorišču, so zmetali stare zapiskne z delavskih svetov, zastarele dnevne časopise, revije, pretrgane trakove s pisalnimi strojev, prazne steklenice od vinjaka, deita in mineralne vode, razbite skodelice za kavo, nekaj ženskih hulahupk, nepišoče kemijske svinčnike, pokvarjeni stroječek za spenjanje papirjev, preko dvajset pomladi star pisalni stroj, dva raztreščena pepelnika, stol z odbito nogo in naslanjalom, tri pregorele žarnice, električno pečico, ki ni grela že sedem let, s črnilom

politno radirko, levo volнено rokavico, dva para preperelih moških nogavic, zaključni račun iz leta 1965, štiri prežvečene žvečilne gumije, nekaj deset iztisnjenih tetrapakov, enaindvajset zvitihsalnih žebličkov, štirinajst poročil s sestanka razširjenega kolegija, dvesto nerešenih, a obravnavanih prošenj za dodelitev družbenih stanovanj, cenik o podražitvi letovanj v lastnem domu, sveče, nedrdradžočo budilko, pol kilograma posušenih bananovih olupkov, nepopolne karte, sončna očala z enim samim steklom, ženski čevlji z odlomljeno peto, cenik za artikle iz jesensko-zimske kolekcije 1967, glavnik z dvema zoboma, izcuzano šminko, počeno ogledalo, interni časopis z direktorjevo sliko na naslovni strani, dva posušena sendviča, te-

lefonsko slušalko, nevžigajoči vžigalnik, elastični povoj, štiri paštete, ki jim je potekel rok uporabe, zobno krtačko, dvanajst žiletov, obrabljeno pillico za nohte, pretrgane vezalke, črko L s pisalnega stroja in šop las.

„Akcija je uspela,“ je rekla Klodila Zračnikova, predsednica očiščevalnega odbora, ko se je traktor odpravil ven.

„To se bo videlo šele jutri,“ je rekel Jožič Repič, neposrednik.

Vratar Ključič je drugi dan opazil, da mimo njegove vartarnice ni šel sekretar pa še sedem drugih uslužbencev iz delovne skupnosti skupnih služb.

„Gotovo so kje na poti,“ je rekel sam pri sebi, ker je bil že pozabil na včerajšnjo očiščevalno akcijo.

TONI GAŠPERIČ

lačna usta. Sedem otrok je rodila štiri sinove in tri hčere. Eden od njih je bil v tujini. Eden od njih god: Za ruzarja ni šel nobeden, so si poiskali lažji kruh.

Moža je imela Neža dolgo mrtvega. O njem ni dobila iz pariz

nov nobenega glasu, potem pa so nekega dne sporočili, da je padel. Vse hudo tega sveta se je zgornjo njo, zato ji je tako neskončno leglo, ko je po osvoboditvi zvedela da je živ. Za oba se je življenje znova začelo.

J. TEPPEY